

U S T A W A

z dnia r.

o biegłych sądowych oraz instytucjach opiniujących¹⁾

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) zasady, tryb nabywania i utraty uprawnień do wykonywania czynności biegłego sądowego przez osoby fizyczne;
- 2) zasady, tryb nabywania i utraty uprawnień do wydawania opinii przez instytucje opiniujące;
- 3) organizację i zadania Państwowej Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących, zwanej dalej „Państwową Komisją Certyfikacyjną”;
- 4) sposób prowadzenia Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących, zwanego dalej „Rejestrem” w sądowym systemie teleinformatycznym – Rejestr Osób Biorących Udział w Postępowaniach Sądowych (ROBUS);
- 5) organizację i zadania Rady Biegłych, zwanej dalej „Radą”;
- 6) zasady wykonywania czynności biegłego sądowego oraz zasady wydawania opinii przez instytucje opiniujące.

Art. 2. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

- 1) biegłym sądowym – rozumie się przez to osobę fizyczną, która uzyskała certyfikat biegłego sądowego wydawany przez Państwową Komisję Certyfikacyjną i została wpisana do Rejestru;

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

- 2) instytucji opiniującej – rozumie się przez to instytucję naukową lub specjalistyczną, która uzyskała certyfikat instytucji opiniującej wydawany przez Państwową Komisję Certyfikacyjną i została wpisana do Rejestru;
- 3) instytucji naukowej – rozumie się przez to:
 - a) podmiot, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1–7 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.²⁾),
 - b) podmiot, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, prowadzący badania i upowszechniający wiedzę w rozumieniu art. 2 pkt 83 rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu (Dz. Urz. UE L 187 z 26.06.2014, str. 1, z późn. zm.³⁾);
- 4) instytucji specjalistycznej – rozumie się przez to podmiot niebędący instytucją naukową, w którego zakresie działalności mieści się wydawanie opinii, oraz spełniający inne warunki określone w ustawie;
- 5) certyfikacie biegłego sądowego – rozumie się przez to certyfikat wydawany przez Państwową Komisję Certyfikacyjną potwierdzający kwalifikacje i kompetencje osoby fizycznej do wydawania opinii w danej dziedzinie lub specjalności;
- 6) certyfikacie instytucji opiniującej – rozumie się przez to certyfikat wydawany przez Państwową Komisję Certyfikacyjną potwierdzający kwalifikacje i kompetencje instytucji opiniującej do wydawania opinii w danej dziedzinie lub specjalności.

Art. 3. Prawo do wydawania opinii i wykonywania innych czynności biegłego mają biegli sędziwi, instytucje opiniujące, a także na zasadach określonych w ustawie osoby i instytucje, o których mowa w art. 195 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, 304, 1178, 1420 i 1872 oraz z 2026 r. poz. 187), zwanej dalej „Kodeksem postępowania karnego” oraz w art. 278 § 1 oraz art. 290 § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871 i 1897, z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622, 1162, 1794, 1837 i 1864 oraz z 2026 r. poz. 187, 203 i 328 i 370.

³⁾ Zmiany wymienionego rozporządzenia zostały ogłoszone w Dz. Urz. UE L 329 z 15.12.2015, str. 28, Dz. Urz. UE L 149 z 07.06.2016, str. 10, Dz. Urz. UE L 156 z 20.06.2017, str. 1, Dz. Urz. UE L 236 z 14.09.2017, str. 28, Dz. Urz. UE L 26 z 31.01.2018, str. 53, Dz. Urz. UE L 215 z 07.07.2020, str. 3, Dz. Urz. UE L 89 z 16.03.2021, str. 1, Dz. Urz. UE L 270 z 29.07.2021, str. 39, Dz. Urz. UE L 119 z 05.05.2023, str. 159 oraz Dz. Urz. UE L 167 z 30.06.2023, str. 1.

r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568, z późn. zm.⁴⁾), zwanej dalej „Kodeksem postępowania cywilnego”.

Art. 4. Czynności biegłego sądowego oraz czynności osoby wydającej opinię w imieniu instytucji opiniującej, związane z dostępem do informacji niejawnych, wykonuje osoba dopuszczona do dostępu do informacji niejawnych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1209).

Art. 5. 1. Biegły sądowy oraz osoba wydająca opinię w imieniu instytucji opiniującej w związku z wykonywaniem czynności biegłego sądowego lub wydawaniem opinii w imieniu instytucji opiniującej korzystają z ochrony przewidzianej w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, 1818 i 1872), zwanej dalej „Kodeksem karnym”, dla funkcjonariuszy publicznych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do biegłego, o którym mowa w art. 195 Kodeksu postępowania karnego oraz w art. 278 § 1 oraz art. 290 § 1¹ Kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 6. 1. Tytuł „biegły sądowy” lub „instytucja opiniująca” podlega ochronie prawnej.

2. Posługiwanie się tytułem „biegły sądowy” lub „instytucja opiniująca” jest dopuszczalne wyłącznie przez osobę lub instytucję posiadającą certyfikat biegłego sądowego lub certyfikat instytucji opiniującej i wyłącznie przy wykonywaniu czynności związanych z wydaniem opinii na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze oraz w związku z podawaniem informacji o jego posiadaniu do informacji publicznej.

Art. 7. W zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie w sprawach:

- 1) o przyznanie certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej,
- 2) o zawieszenie certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej,
- 3) o cofnięcie certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej,
- 4) skarg na biegłych sądowych i instytucje opiniujące

– stosuje się przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691), zwanej dalej „Kodeksem postępowania administracyjnego”.

⁴⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1841, z 2025 r. poz. 620, 1172, 1302, 1518 i 1661 oraz z 2026 r. poz. 26.

Rozdział 2

Państwowa Komisja Certyfikacyjna Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących

Art. 8. 1. Państwowa Komisja Certyfikacyjna jest instytucją działającą niezależnie na rzecz zapewnienia jakości opiniowania przez biegłych sądowych i instytucje opiniujące na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze.

2. Państwowa Komisja Certyfikacyjna współpracuje z krajowymi oraz międzynarodowymi instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze wymiaru sprawiedliwości, w szczególności z tymi, które działają na rzecz zapewnienia jakości opiniowania przez biegłych sądowych i instytucje opiniujące na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze.

3. Siedzibą Państwowej Komisji Certyfikacyjnej jest m. st. Warszawa.

Art. 9. 1. Państwowa Komisja Certyfikacyjna składa się z 15 członków.

2. Kadencja Państwowej Komisji Certyfikacyjnej trwa 5 lat.

3. Członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej powołuje Minister Sprawiedliwości w liczbie:

- 1) 5 osób wyróżniających się wiedzą prawniczą spośród kandydatów zgłoszonych przez prezesów sądów apelacyjnych, Prokuratora Generalnego, Naczelną Radę Adwokacką i Krajową Izbę Radców Prawnych;
- 2) 5 osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym z dziedzin lub specjalności, w których opiniują biegli sądowi i instytucje opiniujące spośród kandydatów zgłoszonych przez instytucje naukowe oraz organizacje zrzeszające biegłych;
- 3) 5 osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym z dziedzin lub specjalności, w których opiniują biegli sądowi i instytucje opiniujące spośród kandydatów zgłoszonych przez Radę.

4. Minister Sprawiedliwości nie później niż na 3 miesiące przed dniem upływu kadencji członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej zwraca się do prezesów sądów apelacyjnych, Prokuratora Generalnego, Naczelnej Rady Adwokackiej, Krajowej Izby Radców Prawnych, instytucji naukowych oraz organizacji zrzeszających biegłych, o których mowa w ust. 3 pkt 2, oraz Rady o wskazanie kandydatów na członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej. Wskazanie kandydatów następuje najpóźniej na 30 dni przed dniem upływu kadencji członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

5. Do członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące wyłączenia pracownika.

6. Członkiem Państwowej Komisji Certyfikacyjnej może być osoba, która:

- 1) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
- 2) korzysta w pełni z praw publicznych;
- 3) nie została skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie działalności biegłych sądowych oraz daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków członka Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

7. Członkostwo w Państwowej Komisji Certyfikacyjnej ustaje w przypadku:

- 1) śmierci;
- 2) złożenia rezygnacji;
- 3) nieuczestniczenia w pracach Państwowej Komisji Certyfikacyjnej przez okres dłuższy niż 6 miesięcy;
- 4) utraty zdolności do pełnienia powierzonych obowiązków na skutek choroby trwającej co najmniej 6 miesięcy;
- 5) zaprzestania spełniania wymagań określonych w ust. 6.

8. Minister Sprawiedliwości stwierdza ustanie członkostwa w Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, w przypadkach, o których mowa w ust. 7.

9. Minister Sprawiedliwości może odwołać członka Państwowej Komisji Certyfikacyjnej w przypadku, gdy wszczęto przeciwko niemu postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

10. Złożenie rezygnacji z członkostwa w Państwowej Komisji Certyfikacyjnej jest skuteczne z chwilą powiadomienia o tym na piśmie Przewodniczącego Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, zwanego dalej „Przewodniczącym”. Przewodniczący powiadamia niezwłocznie Ministra Sprawiedliwości oraz organ, który dokonał zgłoszenia kandydata.

11. W przypadku ustania członkostwa lub odwołania członka Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, Minister Sprawiedliwości niezwłocznie powołuje nowego członka na okres do końca kadencji, w trybie i na zasadach określonych w ust. 3.

Art. 10. Organami Państwowej Komisji Certyfikacyjnej są Przewodniczący, Prezydium Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, zwane dalej „Prezydium Komisji” oraz zespoły, o których mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 11. 1. Komisja wybiera ze swego grona Przewodniczącego oraz Zastępcę Przewodniczącego Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, zwanego dalej „Zastępcą Przewodniczącego”.

2. Komisja wybiera ze swego grona członków Prezydium Komisji. Prezydium Komisji stanowią: Przewodniczący, Zastępca Przewodniczącego oraz wybrani przez Komisję trzech członkowie Prezydium.

3. Kadencja każdego z członków Prezydium Komisji kończy się wraz z zakończeniem kadencji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej. Członkowie Prezydium Komisji nie mogą sprawować swoich funkcji dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje.

4. Prezydium Komisji kieruje pracami Państwowej Komisji Certyfikacyjnej oraz zapewnia właściwe funkcjonowanie Komisji między posiedzeniami plenarnymi, a w szczególności przygotowuje projekty porządku posiedzeń plenarnych Komisji.

5. W nagłych przypadkach, wymagających podjęcia działań między posiedzeniami plenarnymi Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, Prezydium Komisji może w jej imieniu podejmować czynności należące do kompetencji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, z wyjątkiem załatwiania spraw indywidualnych.

6. W razie podjęcia przez Prezydium Komisji czynności w trybie określonym w ust. 5, Przewodniczący przedstawia Państwowej Komisji Certyfikacyjnej sprawę na najbliższym posiedzeniu plenarnym.

Art. 12. 1. Przewodniczący reprezentuje Państwową Komisję Certyfikacyjną oraz organizuje jej pracę, a w szczególności:

- 1) zwołuje posiedzenia Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, przewodniczy obradom i czuwa nad ich przebiegiem;
- 2) podpisuje decyzje i inne rozstrzygnięcia Państwowej Komisji Certyfikacyjnej;
- 3) rozstrzyga w przedmiocie sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w decyzji lub w innym rozstrzygnięciu Państwowej Komisji Certyfikacyjnej;
- 4) przedstawia Państwowej Komisji Certyfikacyjnej wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy;
- 5) wykonuje czynności zlecone przez Państwową Komisję Certyfikacyjną;
- 6) zwołuje posiedzenia Prezydium Komisji, zespołów, o których mowa w art. 14 ust. 1, Zespołów Oceniających oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji.

2. Zastępca Przewodniczącego:

- 1) w czasie nieobecności Przewodniczącego wykonuje w jego zastępstwie czynności wymienione w ust. 1 i w art. 11 ust. 5;
- 2) wykonuje inne czynności z upoważnienia Przewodniczącego.

3. W razie nieobecności Przewodniczącego i Zastępcy Przewodniczącego, posiedzeniom Państwowej Komisji Certyfikacyjnej przewodniczy oraz podpisuje rozstrzygnięcia Państwowej Komisji Certyfikacyjnej najstarszy wiekiem członek Prezydium Komisji.

Art. 13. 1. W razie zwolnienia stanowiska członka Prezydium Komisji, Państwowa Komisja Certyfikacyjna dokonuje wyboru uzupełniającego na najbliższym posiedzeniu.

2. Wybór Przewodniczącego, Zastępcy Przewodniczącego i innych członków Prezydium Komisji przeprowadza się oddzielnie, przy nieograniczonej liczbie kandydatów.

3. Jeżeli w pierwszym głosowaniu żaden z kandydatów nie otrzyma wymaganej większości głosów, w każdym kolejnym głosowaniu wyklucza się kandydata, który w poprzednim głosowaniu uzyskał najmniejszą liczbę głosów.

Art. 14. 1. Przewodniczący Państwowej Komisji Certyfikacyjnej tworzy zespoły robocze, w skład których wchodzi pięciu członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

2. Do zadań zespołu, o którym mowa w ust. 1, należy:

- 1) weryfikacja kompetencji osób fizycznych do wykonywania czynności biegłego sądowego;
- 2) weryfikacja kompetencji instytucji naukowych lub specjalistycznych do wydawania opinii;
- 3) wydawanie w imieniu Państwowej Komisji Certyfikacyjnej decyzji w przedmiocie przyznania, zawieszenia albo cofnięcia certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej.

3. Zespół, o którym mowa w ust. 1, dokonuje weryfikacji, o której mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, na podstawie szczegółowych kryteriów certyfikacji przygotowywanych przez Zespoły ds. Standaryzacji.

4. Członek zespołu, o którym mowa w ust. 1, uczestnicząc w wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 2, jest niezależny.

5. Do członków zespołu, o którym mowa w ust. 1, biorących udział w opiniowaniu kandydata na biegłego sądowego stosuje się przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego dotyczące wyłączenia pracownika.

Art. 15. Do zadań Państwowej Komisji Certyfikacyjnej należy:

- 1) organizowanie procesu weryfikacji kandydatów na biegłych sądowych ubiegających się o przyznanie certyfikatu biegłego sądowego oraz instytucji naukowych i specjalistycznych ubiegających się o przyznanie certyfikatu instytucji opiniującej;
- 2) w Rejestrze:
 - a) dokonywanie wpisu biegłego sądowego lub instytucji opiniującej,
 - b) zamieszczanie informacji o zawieszeniu lub cofnięciu zawieszenia certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej lub
 - c) usuwanie wpisu w związku z cofnięciem certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej lub upływem okresu ważności certyfikatu – w przypadku nieprzyznania certyfikatu na kolejny okres;
- 3) powoływanie zespołów, o których mowa w art. 14 ust. 1, Zespołów Oceniających oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji;
- 4) kontrola przeprowadzanego przez zespoły, o których mowa w art. 14 ust. 1, oraz Zespoły Oceniające procesu weryfikującego kompetencje osób fizycznych do wykonywania czynności biegłego sądowego;
- 5) kontrola przeprowadzanego przez zespoły, o których mowa w art. 14 ust. 1, oraz Zespoły Oceniające procesu weryfikującego kompetencje instytucji naukowych lub specjalistycznych do wydawania opinii;
- 6) sprawowanie nadzoru nad działalnością biegłych sądowych oraz instytucji opiniujących;
- 7) zatwierdzanie standaryzacji badań w poszczególnych rodzajach ekspertyz;
- 8) zatwierdzanie czasochłonności procedur stosowanych w różnych rodzajach badań;
- 9) zatwierdzanie szczegółowych kryteriów certyfikacji dla danej specjalności;
- 10) współpraca ze środowiskiem biegłych sądowych, w tym organizacjami i stowarzyszeniami zawodowymi lub naukowymi zrzeszającymi biegłych sądowych reprezentujących różne specjalności;
- 11) współpraca z Radą;
- 12) uchwalanie zbioru zasad etyki biegłych sądowych oraz czuwanie nad ich przestrzeganiem.

Art. 16. 1. Czynności z zakresu nadzoru, o którym mowa w art. 15 pkt 6, nad działalnością biegłych sądowych oraz instytucji opiniujących, nie mogą wkraczać w dziedzinę, w której sędziowie i asesory sądowi są niezawisli.

2. W ramach sprawowanego nadzoru, o którym mowa w ust. 1, Państwowa Komisja Certyfikacyjna może żądać:

- 1) okazania przez biegłego sądowego lub instytucję opiniującą dokumentacji, o której mowa w art. 68;
- 2) udzielenia przez biegłego sądowego lub instytucję opiniującą wyjaśnień dotyczących wykonywanych czynności biegłego sądowego oraz wydawanych opinii, w tym informacji zawartych w dokumentacji;
- 3) informacji od organów procesowych oraz kopii dokumentów z akt spraw sądowych i prokuratorskich.

Art. 17. 1. Państwowa Komisja Certyfikacyjna działa na posiedzeniach plenarnych bądź na posiedzeniach zespołów, o których mowa w art. 14 ust. 1, oraz przez swoje organy.

2. Posiedzenia plenarne Państwowej Komisji Certyfikacyjnej zwołuje Przewodniczący w miarę potrzeb, co najmniej raz na dwa miesiące. Posiedzenia plenarne Państwowej Komisji Certyfikacyjnej zwołuje się na wniosek co najmniej jednej trzeciej jej członków oraz na wniosek Ministra Sprawiedliwości.

3. Prezydium Komisji, zespoły, o których mowa w art. 14 ust. 1, Zespoły Oceniające oraz Zespoły do Spraw Standaryzacji działają na posiedzeniach.

4. Posiedzenia Prezydium Komisji, zespołów, o których mowa w art. 14 ust. 1, zwołuje Przewodniczący w miarę potrzeb, co najmniej raz na dwa miesiące.

5. Posiedzenia Zespołów Oceniających oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji zwołuje Przewodniczący w miarę potrzeb.

6. Posiedzenia plenarne Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, posiedzenia Prezydium Komisji, zespołów, o których mowa w art. 14 ust. 1, Zespołów Oceniających oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji, mogą być przeprowadzane przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, zapewniających w szczególności:

- 1) transmisję posiedzenia w czasie rzeczywistym między jego uczestnikami,
- 2) wielostronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której uczestnicy posiedzenia mogą wypowiadać się w jego toku

– z zachowaniem niezbędnych zasad bezpieczeństwa komunikacji.

Art. 18. 1. Na posiedzeniu plenarnym Państwowa Komisja Certyfikacyjna podejmuje rozstrzygnięcia w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy jej członków, a na posiedzeniu zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów. Na żądanie większości członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, a w sprawach indywidualnych na żądanie członka Państwowej Komisji

Certyfikacyjnej, głosowanie jest tajne.

2. Prezydium Komisji, Zespoły Oceniające oraz Zespoły do Spraw Standaryzacji podejmują rozstrzygnięcia na posiedzeniu w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów. Na żądanie większości członków Prezydium Komisji, zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, Zespołu Oceniającego oraz Zespołu do Spraw Standaryzacji, a w sprawach indywidualnych na żądanie członka Prezydium Komisji, zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, Zespołu Oceniającego oraz Zespołu do Spraw Standaryzacji głosowanie jest tajne.

Art. 19. 1. Statut Państwowej Komisji Certyfikacyjnej określa w szczególności:

- 1) szczegółową organizację i sposób działania Państwowej Komisji Certyfikacyjnej;
- 2) szczegółowy zakres zadań organów Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

2. Statut uchwała Państwowa Komisja Certyfikacyjna na posiedzeniu plenarnym.

Art. 20. Obsługę merytoryczną, administracyjną i biurową Komisji oraz jej organów zapewnia urząd obsługujący Ministra Sprawiedliwości. Przewodniczący Komisji może upoważnić pracownika urzędu do załatwiania określonych spraw w jego imieniu, w szczególności do wydawania zaświadczeń oraz do poświadczania odpisów dokumentów za zgodność z oryginałem na potrzeby prowadzonych postępowań.

Art. 21. 1. Członkowie Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, członkowie Zespołów Oceniających i członkowie Zespołów do Spraw Standaryzacji otrzymują wynagrodzenie.

2. Osobom, o których mowa w ust. 1, przysługuje zwrot kosztów podróży i zakwaterowania na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 77⁵ § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy.

3. Wynagrodzenie oraz zwrot kosztów podróży i zakwaterowania członkom Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, członkom Zespołów Oceniających i członkom Zespołów do Spraw Standaryzacji wypłaca urząd obsługujący Ministra Sprawiedliwości.

4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wysokość wynagrodzenia Przewodniczącego i Zastępcy Przewodniczącego za udział w pracach Państwowej Komisji Certyfikacyjnej,
- 2) wysokość wynagrodzenia innych niż określone w pkt 1 członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej za udział w pracach Państwowej Komisji Certyfikacyjnej,
- 3) wysokość wynagrodzenia członków Zespołów Oceniających Państwowej Komisji Certyfikacyjnej za każdą sporządzoną opinię,
- 4) wysokość wynagrodzenia członków Zespołów do Spraw Standaryzacji Państwowej

Komisji Certyfikacyjnej za wykonanie zadania, o którym mowa w art. 23 ust. 3 – uwzględniając charakter zadań wykonywanych przez Państwową Komisję Certyfikacyjną, Zespoły Oceniające i Zespoły do Spraw Standaryzacji oraz zakres i nakład pracy ich członków, a także mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawności działania Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, Zespołów Oceniających i Zespołów do Spraw Standaryzacji.

Art. 22. Koszty działalności Państwowej Komisji Certyfikacyjnej są pokrywane z budżetu państwa z części 37 – Sprawiedliwość.

Art. 23. 1. Państwowa Komisja Certyfikacyjna powołuje Zespoły do Spraw Standaryzacji w dziedzinach i specjalnościach określonych przez Ministra Sprawiedliwości w przepisach wydanych na podstawie art. 59 ust. 2.

2. W skład Zespołów do Spraw Standaryzacji wchodzi co najmniej trzech przedstawicieli biegłych sądowych lub specjalistów wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym reprezentujących dziedziny lub specjalności, określone przez Ministra Sprawiedliwości w przepisach wydanych na podstawie art. 59 ust. 2, powoływanych spośród kandydatów zgłoszonych przez Radę, instytucje naukowe oraz organizacje zrzeszające biegłych.

3. Do zadań Zespołów do Spraw Standaryzacji należy:

- 1) określanie szczegółowych kryteriów certyfikacji dla danej specjalności,
 - 2) opracowywanie czasochłonności procedur i standaryzacja badań stosowanych w poszczególnych rodzajach ekspertyz
- w celu ujednoczenia metod badawczych i stosowania przez biegłych sądowych metod akredytowanych lub akceptowanych naukowo.

4. Członek Zespołu do Spraw Standaryzacji uczestnicząc w wykonywaniu czynności, o których mowa w ust. 3, jest niezależny.

Rozdział 3

Biegli sądowi

Art. 24. Biegłym sądowym może zostać osoba fizyczna, która:

- 1) posiada obywatelstwo polskie albo obywatelstwo innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym lub Konfederacji Szwajcarskiej;
- 2) posługuje się językiem polskim w stopniu wystarczającym do pełnienia funkcji biegłego;

- 3) ukończyła 25 lat;
- 4) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
- 5) korzysta z pełni praw publicznych;
- 6) posiada udokumentowane wiadomości specjalne z danej dziedziny nauki, techniki, sztuki, rzemiosła lub w innej dziedzinie, w której ma wykonywać czynności biegłego sądowego;
- 7) przez co najmniej 5 lat wykonywała praktykę zawodową w danej dziedzinie nauki, techniki, sztuki, rzemiosła lub w innej dziedzinie, w której ma wykonywać czynności biegłego sądowego;
- 8) daje rękojmię prawidłowego wykonywania czynności biegłego sądowego;
- 9) nie podlega zakazowi zajmowania stanowiska, wykonywania zawodu lub prowadzenia działalności gospodarczej w dziedzinie, w której zamierza wykonywać czynności biegłego sądowego;
- 10) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 11) odbyła szkolenie, o którym mowa w art. 26 ust. 1, z zastrzeżeniem art. 26 ust. 2.

Art. 25. 1. Kandydat na biegłego sądowego składa wniosek o wszczęcie procedury certyfikacyjnej, o której mowa w art. 27 ust. 1, i wpis do Rejestru.

2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa się do Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

3. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) imię (imiona) i nazwisko kandydata na biegłego sądowego;
- 2) numer PESEL, a w przypadku jego braku – rodzaj, serię i numer dokumentu paszportowego, dokumentu potwierdzającego tożsamość cudzoziemca, o którym mowa w art. 3 pkt 3 oraz art. 226 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079 i 1794 oraz z 2026 r. poz. 203) lub innego dokumentu zawierającego fotografię oraz oznaczenie serii, numer oraz nazwę organu wydającego;
- 3) miejsce zamieszkania lub miejsce stałego pobytu;
- 4) adres do korespondencji, numer telefonu lub adres poczty elektronicznej;
- 5) dziedziny i specjalności, spośród określonych przez Ministra Sprawiedliwości w przepisach wydanych na podstawie art. 59 ust. 2, w których kandydat na biegłego sądowego zamierza wydawać opinie;
- 6) informację o wykształceniu lub posiadanych umiejętnościach, w tym o uzyskanych stopniach naukowych, tytule naukowym, stopniach w zakresie sztuki, tytule w zakresie

sztuki albo innych stopniach lub tytułach uzyskanych w określonej dziedzinie lub dyscyplinie naukowej albo artystycznej;

- 7) informację o obszarze apelacji, w którym kandydat na biegłego sądowego zamierza wykonywać czynności biegłego sądowego.

4. Do wniosku, o którym mowa w ust. 1, należy dołączyć:

- 1) dokumenty potwierdzające spełnienie wymogów, o których mowa w art. 24 pkt 1 i 3 oraz 11;
- 2) zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzające spełnienie warunku, o którym mowa w art. 24 pkt 10, opatrzone datą nie wcześniejszą niż miesiąc przed złożeniem wniosku;
- 3) dokumenty potwierdzające posiadanie teoretycznych wiadomości specjalnych, o których mowa w art. 24 pkt 6, w szczególności dyplom ukończenia studiów wyższych, studiów podyplomowych, dyplom ukończenia specjalistycznego szkolenia zawodowego w danej dziedzinie lub zaświadczenie o złożeniu egzaminu specjalistycznego;
- 4) dokumenty potwierdzające posiadanie odpowiednich uprawnień w dziedzinach, w których uzyskanie uprawnień zawodowych jest regulowane odrębnymi przepisami;
- 5) dokumenty potwierdzające wykonywanie przez okres co najmniej 5 lat praktyki zawodowej w dziedzinie objętej wnioskiem;
- 6) opinie organów samorządu zawodowego albo stowarzyszeń zrzeszających osoby wykonujące określony zawód bądź działalność, ze wskazaniem czy kandydat na biegłego sądowego posiada, potwierdzone dokumentami, teoretyczne wiadomości specjalne i odpowiednią praktykę w danej dziedzinie nauki, techniki, sztuki, rzemiosła lub w innej dziedzinie, w której ma wykonywać czynności biegłego sądowego, a także czy daje rękojmię należytego wykonywania czynności biegłego sądowego;
- 7) oceny i certyfikaty kompetencji wydawane przez podmioty realizujące zadania akredytowanej jednostki certyfikującej oraz inne dokumenty, które mogą mieć wpływ na ocenę kwalifikacji kandydata na biegłego sądowego do wykonywania czynności biegłego sądowego oraz dokumenty pozwalające ocenić jego dorobek zawodowy;
- 8) oświadczenie o niepodleganiu zakazowi zajmowania stanowiska, wykonywania zawodu lub prowadzenia działalności gospodarczej w dziedzinie, w której kandydat na biegłego sądowego ma wykonywać czynności biegłego sądowego;
- 9) oświadczenie o posiadaniu pełnej zdolności do czynności prawnych i pełni praw publicznych;

- 10) oświadczenie, czy kandydat na biegłego sądowego pełnił tę funkcję przed dniem wejścia w życie ustawy, a jeżeli tak, przy którym sądzie okręgowym i w jakim okresie;
- 11) dowód uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 31 ust. 4.

5. Dokumenty, o których mowa w ust. 4 pkt 1, 3–7, sporządzone w języku obcym lub ich odpisy przedkłada się wraz z uwierzytelnionym tłumaczeniem na język polski.

6. Kandydat na biegłego sądowego składający oświadczenia, o których mowa w ust. 4 pkt 8–10, zawiera w nich klauzulę o następującej treści:

„Świadomy/ma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 Kodeksu karnego oświadczam, że informacje zawarte w oświadczeniu są zgodne z prawdą.”.

Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

7. Jeżeli wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa biegły sądowy nie wcześniej niż na 6 miesięcy przed upływem terminu ważności certyfikatu przyznanego w tej dziedzinie lub specjalności, do wniosku dołącza:

- 1) zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego potwierdzające spełnienie warunku, o którym mowa w art. 24 pkt 10, opatrzone datą nie wcześniejszą niż miesiąc przed złożeniem wniosku;
- 2) dokumenty świadczące o doskonaleniu kwalifikacji w zakresie swojej specjalności, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 65;
- 3) dokumentację dotyczącą wskazanych przez zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, lub Zespół Oceniający opinii, o której mowa w art. 68 ust. 1 – na wniosek zespołu;
- 4) oświadczenie, że spełnia warunki uprawniające do wykonywania czynności biegłego sądowego określone w art. 24, o następującej treści:

„Świadomy/ma odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia wynikającej z art. 233 § 6 Kodeksu karnego informuję, że dane i oświadczenia zawarte we wniosku o wszczęcie procedury certyfikacyjnej i wpis do Rejestru są aktualne i zgodne z prawdą.”.

Oświadczenie to zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

8. Jeżeli ze względów technicznych jest to możliwe, złożenie wniosku, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024

r. poz. 334, z późn. zm.⁵⁾). W takim wypadku kandydat na biegłego sądowego opatruje wniosek podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

9. Jeżeli ze względów technicznych jest to możliwe, załączniki do wniosku są składane w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komisja Certyfikacyjna może wezwać kandydata na biegłego sądowego do przedłożenia ich oryginałów.

Art. 26. 1. Kandydat na biegłego sądowego jest zobowiązany do ukończenia szkolenia w formie zajęć o charakterze teoretycznym, trwających co najmniej 15 godzin, z zakresu przepisów dotyczących statusu biegłego sądowego, jego praw i obowiązków w postępowaniu sądowym i przygotowawczym, aspektów etycznych sprawowania funkcji oraz zasad przeprowadzania dowodu z opinii biegłego i wymogów formalnych opinii.

2. Obowiązek, o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy osób posiadających wykształcenie prawnicze.

3. Minister Sprawiedliwości określa w drodze zarządzenia program szkolenia, o którym mowa w ust. 1, i zamieszcza go w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Art. 27. 1. Procedurę certyfikacyjną przeprowadza Państwowa Komisja Certyfikacyjna.

2. Procedura certyfikacyjna ma na celu weryfikację kompetencji kandydata ubiegającego się o wpis do Rejestru do wykonywania czynności biegłego sądowego. Potwierdzeniem kompetencji do wykonywania czynności biegłego sądowego, w dziedzinie lub specjalności wskazanej we wniosku, o którym mowa w art. 25, jest certyfikat biegłego sądowego.

3. Certyfikat biegłego sądowego wydawany jest odrębnie dla każdej dziedziny lub specjalności.

4. Państwowa Komisja Certyfikacyjna przeprowadza procedurę certyfikacyjną z zachowaniem najwyższej staranności, bezstronności i obiektywizmu.

5. Czynności przeprowadzone w toku procedury certyfikacyjnej są dokumentowane i powinny być zakończone przed upływem 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku o przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej wraz z wymaganymi dokumentami.

⁵⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1907, z 2025 r. poz. 526, 820, 1172, 1178 i 1609 oraz z 2026 r. poz. 26 i 370.

6. W przypadku niedotrzymania terminu, o którym mowa w ust. 5, Państwowa Komisja Certyfikacyjna informuje kandydata ubiegającego się o wpis do Rejestru, o powodach przedłużania się postępowania oraz o przewidywanym terminie zakończenia procedury certyfikacyjnej.

Art. 28. 1. Po wpłynięciu wniosku, o którym mowa w art. 25, Państwowa Komisja Certyfikacyjna przekazuje wniosek do zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, w celu dokonania weryfikacji kompetencji kandydata na biegłego sądowego, w zakresie posiadanych przez niego wiadomości specjalnych w danej dziedzinie nauki, techniki, sztuki, rzemiosła lub w innej dziedzinie, w której ma wykonywać czynności biegłego sądowego, a także posiadanych przez niego umiejętności przygotowania opinii pisemnej i jej przedstawienia przed sądem.

2. W przypadku wątpliwości co do kwalifikacji kandydata na biegłego sądowego, w szczególności, gdy brak jest podmiotów, o których mowa w art. 25 ust. 4 pkt 6, władnych wydać opinię, braku możliwości bądź w sytuacji odmowy sporządzenia opinii z jakichkolwiek przyczyn albo, gdy treść opinii nie rozstrzyga wątpliwości co do kwalifikacji kandydata na biegłego sądowego, Przewodniczący Państwowej Komisji Certyfikacyjnej na wniosek zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, może, w drodze zarządzenia, powołać Zespół Oceniający, składający się ze specjalistów wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym z danej dziedziny lub specjalności w liczbie nie mniejszej niż trzech, powoływanych spośród kandydatów zgłoszonych przez Radę, instytucje naukowe oraz organizacje zrzeszające biegłych, w celu wydania opinii o kandydacie na biegłego sądowego, o której mowa w ust. 1. Przepisy art. 14 ust. 2–5 stosuje się odpowiednio.

Art. 29. 1. Weryfikacja, o której mowa w art. 28 ust. 1, jest dokonywana przez zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, na podstawie dokumentów przedstawionych przez kandydata na biegłego sądowego oraz rozmowy kwalifikacyjnej.

2. Jeżeli zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, uzna, że należy dołączyć dokumenty, o których mowa w art. 25 ust. 4 pkt 7, zwraca się do kandydata na biegłego sądowego o ich dołączenie we wskazanym terminie. Po bezskutecznym upływie tego terminu wniosek pozostawia się bez rozpoznania.

3. W razie wątpliwości co do spełnienia przez kandydata na biegłego sądowego wymogów określonych w art. 24 pkt 6 i 9, zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, zwraca się do właściwej instytucji lub organu o udzielenie informacji pozwalających na weryfikację danych zawartych we wniosku.

4. Zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, może zobowiązać kandydata na biegłego sądowego do sporządzenia próbnej opinii w zakresie dziedziny lub specjalności objętej wnioskiem, w celu potwierdzenia posiadanych przez niego kwalifikacji.

5. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy przedstawione przez kandydata na biegłego sądowego dokumenty są wystarczające do dokonania weryfikacji, zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, może zwolnić kandydata od udziału w rozmowie kwalifikacyjnej.

6. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio do Zespołów Oceniających.

Art. 30. 1. Państwowa Komisja Certyfikacyjna w drodze decyzji administracyjnej:

- 1) przyznaje certyfikat biegłego sądowego,
- 2) odmawia przyznania certyfikatu biegłego sądowego,
- 3) zawiesza certyfikat biegłego sądowego,
- 4) cofa certyfikat biegłego sądowego

– zawiadamiając o tym kandydata na biegłego sądowego.

2. Państwowa Komisja Certyfikacyjna odmawia przyznania certyfikatu biegłego sądowego w przypadku:

- 1) niespełniania przez kandydata na biegłego sądowego warunków określonych w art. 24;
- 2) odmowy przez kandydata na biegłego sądowego udziału w rozmowie kwalifikacyjnej lub odmowy sporządzenia próbnej opinii w wyznaczonym terminie.

3. Przed przyznaniem certyfikatu biegłego sądowego Państwowa Komisja Certyfikacyjna uzyskuje informacje o dotychczasowym wykonywaniu czynności przez biegłego sądowego, w tym zapoznaje się z oceną pracy biegłego zawartą w Rejestrze oraz ustala, czy działalność biegłego sądowego była przedmiotem zawiadomień, o których mowa w art. 38.

4. Od decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 2–4, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

5. Decyzja o odmowie przyznania certyfikatu biegłego sądowego nie stanowi przeszkody do ponownego ubiegania się przez kandydata na biegłego sądowego o przyznanie certyfikatu biegłego sądowego; wniosek złożony przed upływem roku od ostatecznej decyzji o odmowie przyznania certyfikatu biegłego sądowego pozostawia się bez rozpoznania.

Art. 31. 1. Certyfikat biegłego sądowego zawiera:

- 1) numer certyfikatu biegłego sądowego;
- 2) określenie organu, który przeprowadził postępowanie certyfikacyjne;

- 3) datę przyznania certyfikatu biegłego sądowego oraz okres, na jaki została dokonana certyfikacja;
- 4) imię (imiona), nazwisko i datę urodzenia osoby poddanej procedurze certyfikacyjnej;
- 5) określenie dziedziny i specjalności, spośród określonych przez Ministra Sprawiedliwości w przepisach wydanych na podstawie art. 59 ust. 2, w których osoba poddana procedurze certyfikacyjnej ma prawo do wydawania opinii;
- 6) kwalifikowaną pieczęć elektroniczną Komisji Certyfikacyjnej.

2. Certyfikat biegłego sądowego wydaje się na okres 5 lat w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2025 r. poz. 1703 oraz z 2026 r. poz. 160).

3. Certyfikat biegłego sądowego zachowuje ważność wyłącznie w związku z wykonywaniem czynności biegłego sądowego.

4. Za przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej pobiera się opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa.

5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wymagania techniczne certyfikatu biegłego sądowego – uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa i integralności certyfikatu oraz potrzebę odpowiedniego zabezpieczenia przed nieuprawnionym dostępem;
- 2) wysokość opłaty za przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej oraz sposób jej wnoszenia – uwzględniając konieczność sprawnego przeprowadzenia procedury certyfikacyjnej.

Art. 32. 1. Prawo do wykonywania czynności biegłego sądowego w zakresie dziedziny lub specjalności wskazanej we wniosku, o którym mowa w art. 25, uzyskuje osoba, której został przyznany certyfikat biegłego sądowego, oraz która złożyła ślubowanie i została wpisana do Rejestru.

2. Ślubowanie jest składane przez biegłego sądowego wobec prezesa sądu apelacyjnego właściwego dla obszaru apelacji, o którym mowa w art. 25 ust. 3 pkt 7, według następującej roty:

„Świadomy/ma znaczenia moich słów i odpowiedzialności przed prawem przyrzekam uroczyście, że powierzone mi obowiązki biegłego wykonam z całą sumiennością i bezstronnością”.

3. Państwowa Komisja Certyfikacyjna informuje prezesa sądu apelacyjnego za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o przyznaniu kandydatowi na biegłego sądowego certyfikatu biegłego sądowego.

4. Prezes sądu apelacyjnego, odbiera ślubowanie od kandydata na biegłego sądowego w terminie 30 dni od dnia otrzymania informacji. O odebraniu ślubowania prezes sądu apelacyjnego, zawiadamia Państwową Komisję Certyfikacyjną.

5. Państwowa Komisja Certyfikacyjna dokonuje wpisu do Rejestru.

6. Podstawą wpisu do Rejestru przez Państwową Komisję Certyfikacyjną jest przyznanie kandydatowi na biegłego sądowego certyfikatu biegłego sądowego oraz informacja o odebraniu ślubowania od kandydata na biegłego sądowego.

7. Podstawą wykreślenia przez Państwową Komisję Certyfikacyjną biegłego sądowego z Rejestru jest cofnięcie biegłemu sądowemu certyfikatu biegłego sądowego lub upływ okresu ważności certyfikatu – w przypadku nieprzyznania certyfikatu na kolejny okres.

Art. 33. Biegły sądowy wydając opinię używa tytułu „biegły sądowy” ze wskazaniem numeru certyfikatu biegłego sądowego oraz dziedziny lub specjalności.

Art. 34. 1. Biegły sądowy otrzymuje legitymację biegłego sądowego w postaci dokumentu elektronicznego przechowywanego i okazywanego przy użyciu publicznej aplikacji mobilnej, o której mowa w ustawie z dnia 26 maja 2023 r. o aplikacji mObywatel (Dz. U. z 2024 r. poz. 1275 i 1717 oraz z 2025 r. poz. 1019).

2. Legitymacja biegłego sądowego zawiera:

- 1) numer legitymacji oraz datę jej wydania;
- 2) numer certyfikatu biegłego sądowego;
- 3) oznaczenie organu wydającego;
- 4) imię (imiona) i nazwisko biegłego sądowego;
- 5) fotografię biegłego sądowego.

Art. 35. 1. Państwowa Komisja Certyfikacyjna zawiesza certyfikat biegłego sądowego, jeżeli:

- 1) wniósł o to sam biegły sądowy;
- 2) jest prowadzone postępowanie o częściowe albo całkowite ubezwłasnowolnienie biegłego sądowego – do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie, nie dłużej jednak niż do upływu okresu ważności certyfikatu biegłego sądowego;

- 3) przeciwko biegłemu sądowemu jest prowadzone postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe – do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie, nie dłużej jednak niż do upływu okresu ważności certyfikatu biegłego sądowego;
- 4) zachodzą ważne przeszkody uniemożliwiające wykonywanie czynności biegłego sądowego – chyba że przeszkoda ma charakter trwały.

2. Państwowa Komisja Certyfikacyjna może zawiesić certyfikat biegłego sądowego, jeżeli:

- 1) przeciwko biegłemu sądowemu prowadzone jest postępowanie, w którym można orzec zakaz wykonywania zawodu albo cofnięcie uprawnień do wykonywania zawodu w dziedzinie, w której biegły wykonuje czynności biegłego sądowego – do czasu wydania prawomocnego orzeczenia w sprawie, nie dłużej jednak niż do upływu okresu ważności certyfikatu biegłego sądowego;
- 2) wszczęto postępowanie w przedmiocie cofnięcia biegłemu sądowemu certyfikatu biegłego sądowego – do czasu wydania ostatecznej decyzji w sprawie, nie dłużej jednak niż do upływu okresu ważności certyfikatu biegłego sądowego;
- 3) biegły sądowy nie zgłosił zmiany danych, informacji lub okoliczności, o których mowa w art. 60 – na czas niezbędny do ich uzupełnienia.

3. Na wniosek biegłego sądowego lub z urzędu Państwowa Komisja Certyfikacyjna uchyla zawieszenie certyfikatu biegłego sądowego, o którym mowa w ust. 1 i ust. 2, jeżeli ustały przesłanki zawieszenia.

4. Decyzja o zawieszeniu certyfikatu biegłego sądowego oraz o uchyleniu zawieszenia certyfikatu biegłego sądowego jest natychmiast wykonalna.

Art. 36. 1. Państwowa Komisja Certyfikacyjna cofa certyfikat biegłego sądowego:

- 1) na wniosek biegłego sądowego;
- 2) gdy z powodu choroby lub utraty sił albo innych ważnych przeszkód biegły sądowy jest trwale niezdolny do wykonywania czynności biegłego sądowego;
- 3) w przypadku niespełniania przez biegłego sądowego wymogów, o których mowa w art. 24 pkt 1, 4–11, albo gdy zostanie stwierdzone, że w chwili przyznania certyfikatu biegłego sądowego warunków tych nie spełniał i nadal ich nie spełnia.

2. Państwowa Komisja Certyfikacyjna może cofnąć certyfikat biegłego sądowego jeżeli nienależycie wykonuje on swoje obowiązki, w szczególności określone w art. 64–68.

3. W przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 lub w ust. 2, Państwowa Komisja Certyfikacyjna jest obowiązana wysłuchać biegłego, chyba że jest to niemożliwe.

4. W przypadku cofnięcia certyfikatu biegłego sądowego, biegły sądowy może ubiegać się o jego przyznanie, nie wcześniej jednak niż po upływie dwóch lat od dnia wydania ostatecznej decyzji w przedmiocie cofnięcia certyfikatu biegłego sądowego.

5. Przepisy art. 28 oraz art. 30 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 37. 1. Organ zlecający biegłemu sądowemu wydanie opinii zawiadamia Państwową Komisję Certyfikacyjną o każdym przypadku wystąpienia rażących uchybień w realizacji powierzonych biegłemu sądowemu obowiązków, w szczególności o nieusprawiedliwioną odmowę wykonania czynności, powtarzającym się nieusprawiedliwionym niestawiennictwie na wezwanie organu, albo rażącej zwłoce w wydaniu opinii.

2. Sąd rozpoznający skargę zawiadamia Państwową Komisję Certyfikacyjną, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o każdym przypadku wydania postanowienia stwierdzającego naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli przewlekłość była spowodowana działaniem lub zaniechaniem biegłego sądowego.

3. W przypadkach wskazanych w ust. 1 i ust. 2 Państwowa Komisja Certyfikacyjna informuje biegłego sądowego o wpłynięciu zawiadomienia, pouczając go o możliwości złożenia wyjaśnień w terminie 14 dni.

4. Przepisy art. 35 i 36 stosuje się odpowiednio.

Art. 38. 1. Organy prowadzące postępowanie zawiadamiają Państwową Komisję Certyfikacyjną o każdym przypadku wszczęcia przeciwko biegłemu sądowemu postępowania karnego lub o ubezwłasnowolnienie.

2. Organy samorządu zawodowego i stowarzyszenia zrzeszające osoby wykonujące określony zawód bądź działalność zawiadamiają Państwową Komisję Certyfikacyjną o każdym przypadku wszczęcia przeciwko biegłemu sądowemu postępowania, w którym można orzec zakaz wykonywania zawodu albo cofnięcie uprawnień do wykonywania zawodu w dziedzinie, w której biegły wykonuje czynności biegłego sądowego.

3. W przypadkach wskazanych w ust. 1 i ust. 2 Państwowa Komisja Certyfikacyjna informuje biegłego sądowego, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym

mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o wpłynięciu zawiadomienia, pouczając o możliwości złożenia wyjaśnień w terminie 14 dni.

Art. 39. Biegły sądowy informuje Państwową Komisję Certyfikacyjną, za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, o zmianie okoliczności, o których mowa w art. 24 pkt 1, 4, 5 i 9–11, w terminie 14 dni od dnia zaistnienia zmiany. Do zgłoszenia biegły sądowy załącza lub przedstawia dokumenty będące podstawą zmiany danych objętych wpisem.

Art. 40. Państwowa Komisja Certyfikacyjna informuje podmioty wymienione w art. 25 ust. 4 pkt 6, w których zrzeszony jest biegły sądowy, o zawieszeniu, o uchyleniu zawieszenia, cofnięciu certyfikatu biegłego sądowego.

Rozdział 4

Instytucje opiniujące

Art. 41. 1. Instytucją opiniującą może być instytucja naukowa lub specjalistyczna, która:

- 1) spełnia warunki organizacyjne i techniczne oraz posiada wyposażenie laboratoryjne lub badawcze, niezbędne do samodzielnego prowadzenia badań i opracowywania opinii w danej dziedzinie i specjalności;
- 2) zatrudnia niezbędną do samodzielnego wydawania opinii liczbę osób spełniających wymogi przewidziane w art. 24, upoważnionych do wydawania w jej imieniu opinii.

2. Wymóg określony w ust. 1 pkt 1 uznaje się za spełniony, jeżeli:

- 1) osoba kierująca instytucją naukową lub specjalistyczną ma kompetencje w postaci uprawnień zawodowych, stopnia lub tytułu naukowego, aby kierować procesem wydawania opinii, w tym wyznaczyć spośród kadry odpowiednią osobę lub osoby do wydania opinii oraz sprawować nadzór nad jakością opinii;
- 2) instytucja naukowa lub specjalistyczna posiada wyposażenie laboratoryjne lub badawcze oraz warunki lokalowe zapewniające przeprowadzenie we własnym zakresie badań niezbędnych do wydania opinii, zgodnie z akredytowanymi lub naukowo akceptowanymi metodami badawczymi;
- 3) instytucja naukowa lub specjalistyczna posiada własny system weryfikacji osób upoważnionych do wydawania opinii w jej imieniu;
- 4) instytucja naukowa lub specjalistyczna stosuje akredytowane lub naukowo akceptowane metody badawcze.

3. Wymóg określony w ust. 1 pkt 2 uznaje się za spełniony, jeżeli:

- 1) w instytucji naukowej lub specjalistycznej przy wydawaniu opinii bierze udział co najmniej jedna osoba z danej dziedziny lub specjalności spełniająca wymogi określone w art. 24;
- 2) osoba spełniająca wymogi określone w art. 24 jest zatrudniona, bez względu na formę zatrudnienia, w co najwyżej dwóch instytucjach naukowych lub specjalistycznych.

Art. 42. 1. Instytucja naukowa lub specjalistyczna składa wnioski o wszczęcie procedury certyfikacyjnej i wpis do Rejestru.

2. Wniosek składa się do Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

3. Wniosek zawiera:

- 1) nazwę lub firmę instytucji naukowej lub specjalistycznej;
- 2) adres siedziby instytucji naukowej lub specjalistycznej;
- 3) adres do doręczeń, adres poczty elektronicznej oraz numer telefonu instytucji naukowej lub specjalistycznej;
- 4) numer REGON, numer identyfikacji podatkowej (NIP) lub numer KRS instytucji naukowej lub specjalistycznej;
- 5) formę prawną prowadzonej działalności instytucji naukowej lub specjalistycznej;
- 6) numer i datę wpisu do właściwego rejestru instytucji naukowej lub specjalistycznej w przypadku obowiązku rejestracji prowadzonej działalności;
- 7) dziedziny i specjalności spośród określonych przez Ministra Sprawiedliwości w przepisach wydanych na podstawie art. 59 ust. 2, w których instytucja naukowa lub specjalistyczna zamierza wydawać opinie;
- 8) zwięzły opis warunków organizacyjnych i technicznych oraz posiadanego wyposażenia laboratoryjnego lub badawczego instytucji naukowej lub specjalistycznej;
- 9) liczbę osób uprawnionych do wydawania opinii w imieniu instytucji naukowej lub specjalistycznej, ze wskazaniem ich specjalności oraz potwierdzeniem spełnienia przez te osoby wymogów, o których mowa w art. 24;
- 10) stanowiska osób, o których mowa w pkt 9, zajmowane w instytucji naukowej lub specjalistycznej, ze wskazaniem formy zatrudnienia;
- 11) wykaz aktualnych badań biegłości i porównań międzylaboratoryjnych oraz innych zewnętrznych testów potwierdzających kompetencje instytucji naukowej lub specjalistycznej;
- 12) dowód uiszczenia opłaty, o której mowa w art. 47 ust. 4.

4. Państwowa Komisja Certyfikacyjna odstępuje od wymogu złożenia przez wnioskodawcę wykazu, o którym mowa w ust. 3 pkt 11, jeżeli w danej dziedzinie lub specjalności brak jest krajowych lub zagranicznych podmiotów przeprowadzających tego rodzaju badania lub testy.

5. Jeżeli wniosek o przyznanie certyfikatu składa instytucja opiniująca nie wcześniej niż na 6 miesięcy przed upływem terminu ważności certyfikatu przyznanego w tej dziedzinie lub specjalności, do wniosku dołącza dokumenty świadczące o doskonaleniu kwalifikacji osób uprawnionych do wydawania opinii w imieniu instytucji opiniującej, zgodnie z obowiązkiem określonym w art. 65, oraz dokumentację dotyczącą wskazanych przez zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, lub Zespół Oceniający opinii, o których mowa w art. 68 ust. 1.

6. Jeżeli ze względów technicznych jest to możliwe, złożenie wniosku, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. W takim wypadku osoba lub osoby reprezentujące wnioskodawcę opatrują wniosek podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

7. Jeżeli ze względów technicznych jest to możliwe, załączniki do wniosku są składane w postaci elektronicznej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Komisja Certyfikacyjna może wezwać osobę lub osoby reprezentujące wnioskodawcę do przedłożenia ich oryginałów.

8. W przypadku złożenia wniosku przez:

- 1) instytuty badawcze w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 534, z 2025 r. poz. 1017 i 1080 oraz z 2026 r. poz. 160),
 - 2) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk,
 - 3) instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz,
 - 4) inne niż wskazane w pkt 1–3 instytuty naukowe, naukowo-badawcze, specjalistyczne podległe Prezesowi Rady Ministrów lub innemu ministrowi kierującemu określonym działem administracji rządowej lub przez nich nadzorowane,
 - 5) opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów
- nabywają one certyfikat instytucji opiniującej potwierdzający posiadanie kompetencji do wydawania opinii przez instytucję naukową lub specjalistyczną w dziedzinie lub specjalności

wskazanej we wniosku, o którym mowa w ust. 1, bez przeprowadzania procedury certyfikacyjnej.

Art. 43. 1. Procedurę certyfikacyjną przeprowadza Państwowa Komisja Certyfikacyjna.

2. Procedura certyfikacyjna ma na celu weryfikację kompetencji do wydawania opinii przez instytucje naukowe i specjalistyczne ubiegające się o wpis do Rejestru. Potwierdzeniem kompetencji do wydawania opinii przez instytucję naukową lub specjalistyczną, w dziedzinie lub specjalności wskazanej we wniosku, o którym mowa w art. 42 ust. 1, jest certyfikat instytucji opiniującej.

3. Certyfikat instytucji opiniującej wydawany jest odrębnie dla każdej dziedziny lub specjalności.

4. Państwowa Komisja Certyfikacyjna przeprowadza procedurę certyfikacyjną z zachowaniem najwyższej staranności, bezstronności i obiektywizmu.

5. Czynności przeprowadzone w toku procedury certyfikacyjnej muszą być udokumentowane i powinny być zakończone przed upływem 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku o przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej wraz z wymaganymi dokumentami.

6. W przypadku niedotrzymania terminu, o którym mowa w ust. 5, Państwowa Komisja Certyfikacyjna informuje instytucję naukową lub specjalistyczną ubiegającą się o wpis do Rejestru o powodach przedłużania się postępowania oraz o przewidywanym terminie zakończenia procedury certyfikacyjnej.

Art. 44. 1. Po wpłynięciu wniosku, o którym mowa w art. 42 ust. 1, Państwowa Komisja Certyfikacyjna przekazuje wniosek do zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, w celu dokonania weryfikacji kompetencji instytucji naukowej lub specjalistycznej ubiegającej się o wpis do Rejestru w zakresie zaopiniowania spełnienia warunków, o których mowa w art. 41 ust. 1.

2. W razie wątpliwości co do spełnienia przez instytucję naukową lub specjalistyczną ubiegającą się o wpis do Rejestru wymogów, określonych w art. 41 ust. 1, Przewodniczący Państwowej Komisji Certyfikacyjnej na wniosek zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, może, w drodze zarządzenia, powołać Zespół Oceniający, składający się ze specjalistów wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym z danej dziedziny lub specjalności w liczbie nie mniejszej niż trzech, powoływanych spośród kandydatów zgłoszonych przez Radę, instytucje naukowe oraz organizacje zrzeszające biegłych, w celu wydania opinii, o której mowa w ust. 1. Przepisy art. 14 ust. 2–5 stosuje się odpowiednio.

3. W wypadkach określonych w ust. 1 i ust. 2 instytucja naukowa lub specjalistyczna udostępnia pomieszczenia, w których znajdują się urządzenia techniczne oraz wyposażenie, a także dane o tych urządzeniach i wyposażeniu, niezbędne do przeprowadzenia sprawdzenia.

Art. 45. 1. Weryfikacja, o której mowa w art. 44 ust. 1, jest dokonywana przez zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, na podstawie dokumentów przedstawionych przez instytucję naukową lub specjalistyczną ubiegającą się o wpis do Rejestru oraz w razie potrzeby – na podstawie przeprowadzonych oględzin.

2. W razie uzasadnionych wątpliwości co do spełnienia przez instytucję naukową lub specjalistyczną ubiegającą się o wpis do Rejestru wymogów, określonych w art. 41 ust. 1, zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, zwraca się do właściwej instytucji lub organu o udzielenie informacji pozwalających na weryfikację danych zawartych we wniosku.

3. Zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, może zobowiązać instytucję naukową lub specjalistyczną ubiegającą się o wpis do Rejestru do sporządzenia próbnej opinii w zakresie dziedziny objętej wnioskiem, w celu potwierdzenia posiadanych przez nią kompetencji.

4. Przepisy ust. 1–3 stosuje się odpowiednio do Zespołów Oceniających.

Art. 46. 1. Państwowa Komisja Certyfikacyjna w drodze decyzji administracyjnej:

- 1) przyznaje certyfikat instytucji opiniującej,
- 2) odmawia przyznania certyfikatu instytucji opiniującej,
- 3) zawiesza certyfikat instytucji opiniującej,
- 4) cofa certyfikat instytucji opiniującej

– zawiadamiając o tym instytucję naukową lub specjalistyczną.

2. Państwowa Komisja Certyfikacyjna odmawia przyznania certyfikatu instytucji opiniującej w przypadku:

- 1) niespełniania przez instytucję naukową lub specjalistyczną ubiegającą się o wpis do Rejestru warunków, o których mowa w art. 41 ust. 1 lub ust. 2;
- 2) braku zgody na przeprowadzenie oględzin;
- 3) odmowy sporządzenia próbnej opinii w wyznaczonym terminie.

3. Przed przyznaniem certyfikatu instytucji opiniującej na kolejny pięcioletni okres Państwowa Komisja Certyfikacyjna uzyskuje informacje o dotychczasowym wykonywaniu czynności przez instytucję opiniującą, w tym zapoznaje się z oceną pracy instytucji opiniującej zawartą w Rejestrze oraz ustala, czy działalność instytucji opiniującej była przedmiotem zawiadomień, o których mowa w art. 52 ust. 1.

4. Od decyzji, o której mowa w ust. 1 pkt 2–4, przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.

5. Decyzja o odmowie przyznania certyfikatu instytucji opiniującej nie stanowi przeszkody do ponownego ubiegania się przez instytucję naukową lub specjalistyczną o przyznanie certyfikatu instytucji opiniującej; wniosek złożony przed upływem roku od dnia ostatecznej decyzji o odmowie przyznania certyfikatu instytucji opiniującej pozostawia się bez rozpoznania.

Art. 47. 1. Certyfikat instytucji opiniującej zawiera:

- 1) numer certyfikatu instytucji opiniującej;
- 2) określenie organu, który przeprowadził postępowanie certyfikacyjne;
- 3) datę przyznania certyfikatu oraz okres, na jaki została dokonana certyfikacja;
- 4) nazwę oraz siedzibę instytucji opiniującej;
- 5) numer REGON, numer identyfikacji podatkowej (NIP) lub numer KRS, formę prawną prowadzonej działalności oraz numer i datę wpisu do właściwego rejestru w przypadku obowiązku rejestracji prowadzonej działalności instytucji opiniującej;
- 6) określenie dziedziny i specjalności, spośród określonych przez Ministra Sprawiedliwości w przepisach wydanych na podstawie art. 59 ust. 2, w których instytucja opiniująca poddana procedurze certyfikacyjnej ma prawo do wydawania opinii;
- 7) kwalifikowaną pieczęć elektroniczną Komisji Certyfikacyjnej.

2. Certyfikat instytucji opiniującej wydaje się na okres 5 lat w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

3. Certyfikat instytucji opiniującej zachowuje ważność wyłącznie w związku z wydawaniem opinii na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze.

4. Za przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej pobiera się opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa.

5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) wymagania techniczne certyfikatu instytucji opiniującej – uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa i integralności certyfikatu oraz potrzebę odpowiedniego zabezpieczenia przed nieuprawnionym dostępem;

- 2) wysokość opłaty za przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej oraz sposób jej wnoszenia – uwzględniając konieczność sprawnego przeprowadzenia procedury certyfikacyjnej.

Art. 48. 1. Prawo do wydawania opinii w zakresie dziedziny lub specjalności wskazanej we wniosku, o którym mowa w art. 42, uzyskuje instytucja naukowa lub specjalistyczna, której został przyznany certyfikat instytucji opiniującej, i która została wpisana do Rejestru.

2. Państwowa Komisja Certyfikacyjna dokonuje wpisu do Rejestru.

3. Podstawą wpisu do Rejestru przez Państwową Komisję Certyfikacyjną jest przyznanie instytucji naukowej lub specjalistycznej certyfikatu instytucji opiniującej.

Art. 49. Instytucja opiniująca wydając opinię używa tytułu „instytucja opiniująca” ze wskazaniem numeru certyfikatu oraz dziedziny lub specjalności.

Art. 50. 1. Państwowa Komisja Certyfikacyjna zawiesza certyfikat instytucji opiniującej, jeżeli:

- 1) wniosła o to sama instytucja opiniująca;
- 2) w sprawie instytucji opiniującej jest prowadzone postępowanie o wykreślenie z rejestru, o którym mowa w art. 42 ust. 3 pkt 4.

2. Państwowa Komisja Certyfikacyjna może zawiesić, certyfikat instytucji opiniującej, jeżeli:

- 1) wszczęto postępowanie w przedmiocie cofnięcia certyfikatu instytucji opiniującej – do czasu wydania ostatecznej decyzji w sprawie, nie dłużej jednak niż do upływu okresu ważności certyfikatu instytucji opiniującej;
- 2) instytucja opiniująca nie zgłosiła zmiany danych lub warunków, o których mowa w art. 60 ust. 2 – na czas niezbędny do ich uzupełnienia.

3. Na wniosek osoby reprezentującej instytucję opiniującą lub z urzędu Państwowa Komisja Certyfikacyjna uchyla zawieszenie certyfikatu instytucji opiniującej, o którym mowa w ust. 1 i ust. 2, jeżeli ustały przesłanki zawieszenia.

4. Decyzja o zawieszeniu certyfikatu instytucji opiniującej oraz o uchyleniu zawieszenia certyfikatu instytucji opiniującej jest natychmiast wykonalna.

Art. 51. 1. Państwowa Komisja Certyfikacyjna cofa certyfikat instytucji opiniującej w przypadku:

- 1) wniosku instytucji opiniującej;
- 2) likwidacji instytucji opiniującej;

- 3) niespełniania przez instytucję opiniującą warunków organizacyjnych i technicznych oraz nieposiadania wyposażenia laboratoryjnego lub badawczego, niezbędnego do samodzielnego prowadzenia badań i opracowywania opinii w danej dziedzinie lub specjalności;
- 4) gdy osoby, o których mowa w art. 42 ust. 3 pkt 9, uprawnione do wydawania opinii w danej dziedzinie lub specjalności w imieniu instytucji opiniującej, przestały spełniać warunki, o których mowa w art. 24 pkt 1, 4–6 i 8–11, albo, gdy zostanie stwierdzone, że w chwili przyznania certyfikatu instytucji opiniującej warunków tych nie spełniały i nadal ich nie spełniają.

2. Państwowa Komisja Certyfikacyjna może cofnąć certyfikat instytucji opiniującej, jeżeli nienależycie wykonuje ona swoje obowiązki, w szczególności określone w art. 64–68.

3. W przypadku cofnięcia certyfikatu instytucji opiniującej, instytucja opiniująca może ubiegać się o przyznanie certyfikatu nie wcześniej niż po upływie dwóch lat od dnia wydania ostatecznej decyzji w przedmiocie cofnięcia certyfikatu.

4. Przepisy art. 44 oraz art. 46 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 52. 1. Organ zlecający instytucji opiniującej wydanie opinii zawiadamia Państwową Komisję Certyfikacyjną o każdym przypadku wystąpienia rażących uchybień w realizacji powierzonych instytucji opiniującej obowiązków, w szczególności o nieusprawiedliwionej odmowie wykonania czynności, powtarzającym się nieusprawiedliwionym niestawieniem osób uprawnionych do wydawania opinii w imieniu instytucji na wezwanie organu, albo rażącej zwłoce w wydaniu opinii przez instytucję opiniującą.

2. Sąd rozpoznający skargę, zawiadamia Państwową Komisję Certyfikacyjną o każdym przypadku wydania postanowienia stwierdzającego naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli przewlekłość była spowodowana działaniem lub zaniechaniem instytucji opiniującej.

3. W przypadkach wskazanych w ust. 1 i ust. 2 Państwowa Komisja Certyfikacyjna informuje instytucję opiniującą o wpłynięciu zawiadomienia, pouczając o możliwości złożenia wyjaśnień w terminie 14 dni.

4. Przepisy art. 50 i 51 stosuje się odpowiednio.

Art. 53. Osoba reprezentująca instytucję opiniującą informuje Państwową Komisję Certyfikacyjną o zmianie lub zaprzestaniu spełniania któregokolwiek z warunków, o których

mowa w art. 41 ust. 1 i ust. 2 – w terminie 14 dni od dnia zmiany lub zaprzestania spełniania warunku. Do zgłoszenia załącza się lub przedstawia dokumenty będące podstawą zmiany danych objętych wpisem.

Art. 54. Podstawą wykreślenia przez Państwową Komisję Certyfikacyjną instytucji opiniującej z Rejestru jest cofnięcie instytucji certyfikatu instytucji opiniującej lub upływ okresu ważności certyfikatu – w przypadku nieprzyznania certyfikatu na kolejny okres.

Rozdział 5

Krajowy Rejestr Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących

Art. 55. 1. Minister Sprawiedliwości tworzy i udostępnia system teleinformatyczny, w którym prowadzony jest Rejestr.

2. Rejestr obejmuje:

- 1) biegłych sądowych;
- 2) instytucje opiniujące.

3. Rejestr zapewnia dostęp do informacji o biegłych sądowych i instytucjach opiniujących wpisanych do Rejestru, uprawnionych do wydawania opinii na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze.

4. Rejestr jest rejestrem publicznym w rozumieniu art. 3 pkt 5 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne.

Art. 56. W Rejestrze zamieszcza się następujące dane i informacje dotyczące biegłego sądowego:

- 1) imię (imiona) i nazwisko, numer PESEL, a w przypadku jego braku – rodzaj, numer i serię dokumentu paszportowego, dokumentu potwierdzającego tożsamość cudzoziemca, o którym mowa w art. 3 pkt 3 oraz art. 226 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach lub innego dokumentu zawierającego fotografię oraz oznaczenie serii, numer oraz nazwę organu wydającego;
- 2) adres do korespondencji;
- 3) adres poczty elektronicznej i numer telefonu;
- 4) wskazanie dziedziny i specjalności;
- 5) obszar apelacji, o którym mowa w art. 25 ust. 3 pkt 7;
- 6) informację o uzyskanych stopniach naukowych, tytule naukowym, stopniach w zakresie sztuki, tytule w zakresie sztuki albo innych stopniach lub tytułach uzyskanych w określonej dziedzinie lub dyscyplinie naukowej albo artystycznej;

- 7) informacje o zleconych biegłemu sądowemu opiniach ze wskazaniem organu prowadzącego postępowanie, który je zlecił, sygnatury akt sprawy oraz terminu wyznaczonego na przygotowanie opinii;
- 8) ocenę pracy biegłego sądowego przez organ prowadzący postępowanie;
- 9) oznaczenie okresu ważności certyfikatu;
- 10) datę i okres zawieszenia certyfikatu;
- 11) datę cofnięcia certyfikatu.

Art. 57. W Rejestrze zamieszcza się następujące dane i informacje dotyczące instytucji opiniującej:

- 1) nazwę lub firmę;
- 2) adres siedziby;
- 3) numer REGON, numer identyfikacji podatkowej (NIP) lub numer KRS, jeżeli go posiada, a w przypadku instytucji podlegających wpisowi do innych rejestrów – numer w tych rejestrach, nazwę i kraj rejestru;
- 4) formę prawną prowadzonej działalności;
- 5) numer i datę wpisu do właściwego rejestru w przypadku obowiązku rejestracji prowadzonej działalności;
- 6) adres do doręczeń, numer telefonu, adres poczty elektronicznej;
- 7) dziedziny i specjalności instytucji opiniującej;
- 8) liczbę osób uprawnionych do wydania opinii w imieniu instytucji opiniującej ze wskazaniem ich specjalności;
- 9) ocenę pracy instytucji opiniującej przez organ prowadzący postępowanie;
- 10) oznaczenie okresu ważności certyfikatu;
- 11) datę i okres zawieszenia certyfikatu instytucji opiniującej;
- 12) datę cofnięcia certyfikatu.

Art. 58. 1. Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze obowiązany jest dokonać oceny pracy biegłego sądowego lub instytucji opiniującej w okresie 2 tygodni od dnia wydania orzeczenia kończącego postępowanie w instancji lub decyzji kończącej postępowanie przygotowawcze oraz zamieścić ją w Rejestrze.

2. Ocena, o której mowa w ust. 1, sporządzana jest w konkretnej sprawie i obejmuje terminowość wykonywania przez biegłego sądowego lub instytucję opiniującą powierzonych zadań, spełnianie przez przygotowaną przez biegłego sądowego lub instytucję opiniującą

opinię warunków formalnych, o których mowa w art. 66 ust. 1, oraz przydatność tej opinii do rozstrzygnięcia sprawy.

3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór arkusza opinii biegłego sądowego i instytucji opiniującej oraz tryb wprowadzania do Rejestru ocen biegłych sądowych i instytucji opiniujących przez organ prowadzący postępowanie, mając na względzie konieczność zapewnienia jednolitej i obiektywnej oceny pracy biegłego sądowego oraz instytucji opiniującej.

Art. 59. 1. Rejestr jest prowadzony z uwzględnieniem podziału biegłych sądowych i instytucji opiniujących według dziedzin i specjalności.

2. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, ministrem właściwym do spraw zdrowia oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki określi, w drodze rozporządzenia, dziedziny i specjalności, w których opiniują biegli sądowi i instytucje opiniujące, mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego procesu opiniowania przez biegłych sądowych oraz uwzględniając klasyfikację dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych ustaloną przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki na podstawie art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce.

Art. 60. 1. Biegły sądowy zawiadamia Państwową Komisję Certyfikacyjną o zmianie danych lub informacji zawartych w Rejestrze w terminie 14 dni od dnia zaistnienia zmiany. Zawiadomienia można dokonać za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Na żądanie Państwowej Komisji Certyfikacyjnej biegły sądowy załącza do zgłoszenia lub przedstawia dokumenty będące podstawą zmiany danych lub informacji zawartych w Rejestrze.

2. Osoba reprezentująca instytucję opiniującą zawiadamia Państwową Komisję Certyfikacyjną o zmianie danych lub informacji zawartych w Rejestrze – w terminie 14 dni od dnia zaistnienia zmiany. Zawiadomienia można dokonać za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Na żądanie Państwowej Komisji Certyfikacyjnej do zgłoszenia załącza się lub przedstawia dokumenty będące podstawą zmiany danych lub informacji zawartych w Rejestrze.

Art. 61. 1. Każdy ma prawo dostępu do danych zawartych w Rejestrze za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, z wyjątkiem danych, o których mowa w ust. 3.

2. Minister Sprawiedliwości udostępnia dane, o których mowa w ust. 1, na dedykowanej przeznaczonej do tego stronie internetowej.

3. Nie udostępnia się danych o:

- 1) numerze PESEL, a w przypadku obcokrajowca nieposiadającego numeru PESEL o rodzaju, numerze i serii dokumentu paszportowego, dokumentu potwierdzającego tożsamość cudzoziemca, o którym mowa w art. 3 pkt 3 oraz art. 226 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach lub innego dokumentu zawierającego fotografię oraz oznaczenie serii, numer oraz nazwę organu wydającego;
- 2) adresie do korespondencji, adresie poczty elektronicznej i numerze telefonu biegłego sądowego, chyba że biegły sądowy wyraził zgodę na ich udostępnianie;
- 3) zleconych biegłemu sądowemu opiniach ze wskazaniem organu prowadzącego postępowanie, który je zlecił, sygnatury akt sprawy oraz terminu wyznaczonego na przygotowanie opinii;
- 4) ocenie pracy biegłego sądowego oraz ocenie pracy instytucji opiniującej.

4. Minister Sprawiedliwości udostępnia Rejestr w zakresie wszystkich danych w nim zawartych sądom, prokuratorom, a także sądom rozstrzygającym w zakresie odpowiedzialności zawodowej i dyscyplinarnej za pośrednictwem systemu teleinformatycznego.

5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób wpisywania do Rejestru i wykreślenia z niego biegłych sądowych i instytucji opiniujących oraz aktualizowania danych zawartych w Rejestrze, uwzględniając potrzebę zapewnienia wiarygodnej i aktualnej informacji o biegłych sądowych oraz instytucji opiniujących i sprawnego przebiegu procedury wpisu do Rejestru.

Art. 62. 1. Minister Sprawiedliwości jest administratorem systemu teleinformatycznego, w którym prowadzony jest Rejestr.

2. Administratorem danych osobowych zawartych w Rejestrze jest Państwowa Komisja Certyfikacyjna.

3. Minister Sprawiedliwości zapewnia bezpieczeństwo Rejestru, w szczególności ochronę przed działaniami naruszającymi poufność, integralność, dostępność i autentyczność przetwarzanych danych. Ponadto zapewnia ochronę poufności, integralności i dostępności akt, dokumentów udostępnionych i pozyskanych na potrzeby sporządzenia opinii.

4. Dane zawarte w Rejestrze oraz dokumenty stanowiące podstawę wpisów w Rejestrze Państwowa Komicja Certyfikacyjna przechowuje przez okres 5 lat od końca roku kalendarzowego, w którym dokonano wykreślenia wpisu biegłego sądowego lub instytucji opiniującej.

Art. 63. 1. Minister Sprawiedliwości zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej informację o adresie, pod którym w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych jest dostępna wyszukiwarka biegłych sądowych i instytucji opiniujących.

2. Prezesa sądów apelacyjnych zamieszczają w Biuletynach Informacji Publicznej na stronach podmiotowych informację o adresie, pod którym w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych jest dostępna wyszukiwarka biegłych sądowych i instytucji opiniujących.

Rozdział 6

Zasady wykonywania czynności biegłego sądowego oraz zasady wydawania opinii przez instytucje opiniujące

Art. 64. 1. Biegły sądowy:

- 1) wykonuje czynności biegłego sądowego bezstronnie i z najwyższą starannością;
- 2) doskonali kwalifikacje w zakresie swojej specjalności;
- 3) zna obowiązujące przepisy prawa dotyczące statusu biegłego sądowego, jego praw i obowiązków w postępowaniu sądowym i przygotowawczym, aspekty etyczne sprawowanej funkcji oraz zasady przeprowadzania dowodu z opinii biegłego i wymogi formalne opinii;
- 4) zachowuje w tajemnicy fakty i okoliczności konkretnej sprawy, z którymi zapoznał się w związku z wydawaną opinią oraz zapewnia ochronę poufności, integralności i dostępności akt, dokumentów udostępnionych i pozyskanych na potrzeby sporządzenia opinii; nie dotyczy to wykorzystania spostrzeżeń i wyników opinii na potrzeby:
 - a) działalności naukowej lub szkoleniowej prowadzonej przez biegłego, pod warunkiem anonimizacji danych identyfikujących sprawę, chyba że organ zlecający opiniowania zezwoli na ich ujawnienie albo
 - b) opiniowania na potrzeby innego postępowania prowadzonego na podstawie ustawy.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osób uprawnionych do wydawania opinii w imieniu instytucji opiniującej.

Art. 65. 1. Biegły sądowy powinien uczestniczyć nie rzadziej niż raz na dwa lata w szkoleniu i doskonaleniu zawodowym lub w innych formach doksztalcania organizowanych

przez stowarzyszenia, izby i organizacje zawodowe zrzeszające biegłych, w celu podnoszenia poziomu i aktualizacji wiedzy specjalistycznej, kompetencji lub umiejętności zawodowych.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do osób uprawnionych do wydawania opinii w imieniu instytucji opiniującej.

Art. 66. 1. Opinia biegłego sądowego oraz opinia instytucji opiniującej zawiera:

- 1) imię (imiona), nazwisko, stopień lub tytuł naukowy, specjalność i stanowisko zawodowe biegłego sądowego, który wydał opinię, a w przypadku instytucji – imię (imiona), nazwisko, stopień lub tytuł naukowy, specjalność i stanowisko zawodowe osób, które wydały opinię w imieniu instytucji ze wskazaniem czynności dokonanych przez każdą z tych osób;
- 2) imiona i nazwiska oraz pozostałe dane innych osób, które uczestniczyły w przeprowadzeniu ekspertyzy, ze wskazaniem czynności dokonanych przez każdą z tych osób;
- 3) w przypadku opinii instytucji – także pełną nazwę i siedzibę instytucji;
- 4) czas przeprowadzonych badań oraz datę wydania opinii;
- 5) uzasadnienie wraz ze sprawozdaniem z przeprowadzonych czynności i spostrzeżeń;
- 6) wnioski;
- 7) informację o metodzie lub metodach zastosowanych do przeprowadzenia badań oraz o materiale badawczym, o ile zostały określone;
- 8) wskazanie, czy i w jakim zakresie biegły sądowy lub osoby, które wydały opinię w imieniu instytucji korzystały z systemów opartych na sztucznej inteligencji;
- 9) podpisy wszystkich biegłych, którzy uczestniczyli w wydaniu opinii, a w przypadku instytucji podpisy wszystkich osób, które uczestniczyły w wydaniu opinii w imieniu tej instytucji;
- 10) numer certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej.

2. Opinia, o której mowa w ust. 1, może zawierać również inne dane, a w szczególności:

- 1) informacje o biegłym sądowym lub instytucji opiniującej świadczące o ich kompetencji do wydania opinii;
- 2) materiały poglądowe;
- 3) załączniki, o ile zostały wytworzone.

3. Wraz z opinią przekazuje się także:

- 1) kartę pracy biegłego sądowego, a w przypadku instytucji opiniującej karty pracy osób uprawnionych do wydawania opinii w imieniu instytucji;

- 2) rachunki za pracę biegłego sądowego albo osób uprawnionych do wydawania opinii w imieniu instytucji opiniującej lub faktury albo kopie tych dokumentów, a w przypadku faktur ustrukturyzowanych wystawianych przy użyciu Krajowego Systemu e-Faktur (dalej: KSeF) – wizualizację faktury ustrukturyzowanej w KSeF;
- 3) pisemne oświadczenie dotyczące poniesionych wydatków niezbędnych do wydania opinii, o którym mowa w art. 618f § 3 Kodeksu postępowania karnego oraz w art. 89 ust. 2a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1228 oraz z 2026 r. poz. 346).

4. Karta pracy biegłego sądowego zawiera informacje o czynnościach wykonywanych przez biegłego oraz o czynnościach wykonywanych przez inne osoby wykonujące badania, z uwzględnieniem czasu przeznaczonego na wykonanie tych czynności.

5. Do karty pracy osoby uprawnionej do wydawania opinii w imieniu instytucji opiniującej ust. 4 stosuje się.

6. Jeżeli ze względów technicznych jest to możliwe, złożenie opinii, o której mowa w ust. 1, może nastąpić za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. W takim wypadku biegły sądowy opatruje opinię podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

Art. 67. 1. Osoba fizyczna uprawniona do wykonywania czynności biegłego sądowego ma obowiązek posiadania konta w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53e ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. Status biegłego sądowego jest weryfikowany w Rejestrze.

2. W przypadku cofnięcia lub zawieszenia certyfikatu biegłego sądowego dostęp do danych przechowywanych na profilu biegłego sądowego, w rozumieniu rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 20 lutego 2026 r. w sprawie portalu informacyjnego (Dz. U. poz. 216), jest automatycznie blokowany.

3. Przepisy ust. 1–2 stosuje się odpowiednio do instytucji opiniującej.

Art. 68. 1. Biegły sądowy oraz instytucja opiniująca wpisani do Rejestru prowadzą dokumentację dotyczącą wydawanych opinii.

2. Dokumentacja zawiera, w szczególności:

- 1) nazwę organu, który powołał biegłego sądowego lub instytucję opiniującą;
- 2) sygnaturę akt sprawy, w której powołano biegłego sądowego lub instytucję opiniującą;
- 3) termin wyznaczony przez organ prowadzący postępowanie na wydanie opinii;

- 4) przedmiot i zakres opinii;
- 5) datę wydania opinii lub odmowy jej wydania;
- 6) kopie wyników badań i testów przeprowadzonych przy wydaniu opinii;
- 7) kopię wydanej opinii.

3. Dokumentację przechowuje się przez okres ważności certyfikatu biegłego sądowego oraz certyfikatu instytucji opiniującej oraz przez kolejne 3 lata od dnia upływu okresu ważności certyfikatu lub cofnięcia certyfikatu, a w przypadku gdy przeciwko biegłemu sądowemu lub osobie uprawnionej do sporządzenia opinii w imieniu instytucji opiniującej, prowadzone są postępowania karne lub cywilne dotyczące wydanej opinii – przez 2 lata od prawomocnego zakończenia tych postępowań.

Art. 69. Biegły sądowy lub instytucja opiniująca nie może odmówić wydania opinii zleconej przez organ prowadzący postępowanie, z wyjątkiem sytuacji, gdy:

- 1) zlecenie wykracza poza kompetencje biegłego sądowego lub instytucji opiniującej, co zostanie uzasadnione;
- 2) dowodu nie da się przeprowadzić ze względu na współczesne możliwości badawcze;
- 3) biegły sądowy lub instytucja opiniująca udokumentuje obciążenie innymi ekspertyzami;
- 4) proponowane przez zleceniodawcę wynagrodzenie odbiega na niekorzyść od wynagrodzenia obliczonego zgodnie z regułami ustawowymi.

Rozdział 7

Rada Biegłych

Art. 70. 1. Przy Ministrze Sprawiedliwości działa Rada.

2. Rada pełni funkcję opiniodawczo-doradczą dla Ministra Sprawiedliwości.

Art. 71. Do zadań Rady należy:

- 1) reprezentowanie interesów biegłych i wypowiedanie się w sprawach dotyczących biegłych i instytucji opiniujących;
- 2) opiniowanie, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, projektów aktów prawnych, przedsięwzięć organizacyjnych, naukowych i edukacyjnych dotyczących biegłych i instytucji opiniujących;
- 3) występowanie do Ministra Sprawiedliwości z inicjatywami dotyczącymi usprawnienia funkcjonowania biegłych sądowych i instytucji opiniujących;
- 4) proponowanie kandydatów na członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji;

- 5) występowanie do Ministra Sprawiedliwości o przyznanie biegłemu sądowemu Odznaki za Zasługi dla Wymiaru Sprawiedliwości.

Art. 72. 1. W skład Rady wchodzi:

- 1) dziesięciu przedstawicieli, w tym biegli sądowi lub inne osoby reprezentujące dziedziny lub specjalności, w których ustanawia się biegłych sądowych, powołanych spośród kandydatów wskazanych przez instytucje naukowe oraz organizacje zrzeszające biegłych;
- 2) pięciu przedstawicieli wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości.

2. Kandydatem na członka Rady może być osoba, która:

- 1) ma nieposzlakowaną opinię i wyróżnia się wiedzą i doświadczeniem z dziedziny lub specjalności, w której opiniują biegli sądowi i instytucje opiniujące;
- 2) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 3) korzysta z pełni praw publicznych;
- 4) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Art. 73. 1. Minister Sprawiedliwości powołuje i odwołuje członków Rady.

2. Kadencja Rady trwa 4 lata.

3. Ta sama osoba może pełnić funkcję członka Rady nie dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje.

4. Minister Sprawiedliwości odwołuje członka Rady w przypadku:

- 1) złożenia rezygnacji;
- 2) utraty zdolności do pełnienia powierzonych obowiązków na skutek choroby trwającej co najmniej 6 miesięcy;
- 3) niewypełniania lub nienależytego wypełniania obowiązków;
- 4) nieusprawiedliwionej nieobecności na 4 kolejnych posiedzeniach Rady;
- 5) zaprzestania spełniania któregokolwiek z wymagań określonych w art. 72 ust. 2.

5. W przypadku odwołania lub śmierci członka Rady przed upływem kadencji Minister Sprawiedliwości niezwłocznie powołuje na jego miejsce inną osobę do końca kadencji. Przepis art. 72 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

6. Członkowie Rady wybierają spośród siebie Przewodniczącą Rady.

Art. 74. 1. Pracami Rady kieruje Przewodniczący Rady.

2. Przewodniczący Rady zwołuje posiedzenia Rady w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na pół roku.

3. Przewodniczący Rady zwołuje posiedzenia Rady również na wniosek Ministra Sprawiedliwości lub co najmniej pięciu członków Rady, wyznaczając termin posiedzenia Rady nie później niż w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku.

4. Rada podejmuje uchwały bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy liczby członków Rady.

5. Szczegółowy tryb działania Rady oraz wyboru Przewodniczącego Rady określa regulamin ustanowiony przez Radę.

6. Udział w pracach Rady jest nieodpłatny.

7. Członkowie Rady otrzymują zwrot kosztów podróży na zasadach określonych w przepisach dotyczących należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

8. Obsługę administracyjną prac Rady zapewnia Minister Sprawiedliwości.

Art. 75. Przewodniczący Rady przekazuje Ministrowi Sprawiedliwości, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku:

- 1) sprawozdanie z działalności Rady za rok poprzedni;
- 2) plan pracy Rady na dany rok kalendarzowy.

Rozdział 8

Przetwarzanie danych osobowych

Art. 76. 1. Przepisy art. 15 ust. 1 i 3, art. 18 i art. 19 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.⁶⁾), stosuje się w zakresie, w jakim nie naruszają obowiązku zachowania przez biegłego sądowego tajemnicy zawodowej, o której mowa w art. 64 ust. 1 pkt 4.

2. Przepisu art. 21 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), w przypadku danych

⁶⁾ Zmiana wymienionego rozporządzenia została ogłoszona w Dz. Urz. UE L 127 z 23.05.2018, str. 2.

osobowych pozyskanych przez biegłego sądowego w związku z wydawaną opinią, nie stosuje się.

Art. 77. Obowiązek zachowania tajemnicy, o której mowa w art. 64 ust. 1 pkt 4, nie ustaje w przypadku, gdy z żądaniem ujawnienia informacji uzyskanych w związku z wydawaniem opinii występuje Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych.

Art. 78. 1. Okres przechowywania danych osobowych zgromadzonych przez biegłego sądowego w związku z wydawaniem opinii wynosi 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, w którym dane zostały zgromadzone. Po upływie tego okresu dane osobowe podlegają usunięciu.

2. Biegły sądowy jest administratorem danych osobowych zgromadzonych przez biegłego sądowego w związku z wydawaniem opinii.

Art. 79. Przepisy art. 76 i art. 78 stosuje się odpowiednio do osób uprawnionych do wydawania opinii w imieniu instytucji opiniującej.

Rozdział 9

Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. 80. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568, z późn. zm.⁷⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 265 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Do tłumaczy stosuje się odpowiednio przepisy o biegłych, a do tłumaczy języka migowego – przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20). Pracownik organów wymiaru sprawiedliwości może pełnić obowiązki tłumacza bez składania przyrzeczenia, lecz z powołaniem się na ślubowanie służbowe.”;

2) w art. 269 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Niemi i głusi składają przyrzeczenie przez podpisanie jego tekstu lub przy pomocy biegłego albo tłumacza języka migowego.”;

3) w art. 271 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Niemi i głusi składają zeznania na piśmie lub przy pomocy biegłego albo tłumacza języka migowego.”;

⁷⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1841, z 2025 r. poz. 620, 1172, 1302, 1518 i 1661 oraz z 2026 r. poz. 26.

4) w art. 278 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych wpisanych do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących w celu zasięgnięcia ich opinii, a gdy powołanie biegłego wpisanego do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących jest niemożliwe lub utrudnione, także osobę fizyczną, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie.”;

5) w art. 282 w § 1² zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Od biegłego wpisanego w Krajowym Rejestrze Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących nie odbiera się przyrzeczenia.”;

6) w art. 284 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przedstawienie akt sprawy lub ich kopii biegłemu wpisanemu w Krajowym Rejestrze Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących może nastąpić za pośrednictwem portalu informacyjnego.”;

7) w art. 285 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Treść opinii biegłego określają odrębne przepisy.”;

8) art. 290–art. 291 otrzymują brzmienie:

„Art. 290. § 1. Sąd może zażądać opinii odpowiedniej instytucji naukowej lub specjalistycznej.

§ 1¹. W przypadkach, o których mowa w § 1, instytucja naukowa lub specjalistyczna niewpisana do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących może zostać powołana do wydania opinii, jeżeli spełnia wymogi określone w art. 41 ustawy z dnia o biegłych sądowych oraz instytucjach opiniujących (Dz. U. ...).

§ 2. Treść opinii instytucji naukowej i specjalistycznej określają odrębne przepisy.

§ 3. Sąd może zażądać ustnego lub pisemnego uzupełnienia opinii lub jej wyjaśnienia, a także dodatkowej opinii od tej samej lub innej instytucji naukowej lub specjalistycznej.

§ 4. Jeżeli opinia została wydana przez instytucję naukową lub specjalistyczną, ustne jej uzupełnienie lub wyjaśnienie albo dodatkową opinię składa osoba wyznaczona do tego przez tę instytucję. Sąd może jednak zarządzić stawienie się na rozprawie i złożenie ustnego uzupełnienia lub wyjaśnienia opinii albo dodatkowej opinii także przez osoby, które wydały opinię w imieniu tej instytucji.

§ 5. Strona może żądać wyłączenia osoby wyznaczonej do wydania opinii przez instytucję naukową lub specjalistyczną. Przepis art. 281 stosuje się odpowiednio.

Art. 290¹. W sprawach rodzinnych i opiekuńczych sąd może zażądać opinii opiniodawczego zespołu sądowych specjalistów. Do opinii zespołu stosuje się odpowiednio przepisy o opinii instytucji naukowej lub specjalistycznej.

Art. 291. § 1. Instytucja naukowa lub specjalistyczna może żądać wynagrodzenia za wykonaną pracę i za stawiennictwo swoich przedstawicieli, z zastrzeżeniem § 2–4.

§ 2. Przepisów § 1 nie stosuje się do państwowej jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości, o której mowa w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 534, z 2025 r. poz. 1017 i 1080 oraz z 2026 r. poz. 160), w zakresie w jakim wydaje opinie na zlecenie sądów i prokuratur.

§ 3. Jednostka, o której mowa w § 2, ustala koszt wydania opinii stosując odpowiednio przepisy o wynagradzaniu biegłych w postępowaniu cywilnym. Informacja o kosztach wydania opinii przekazywana jest wraz z opinią sądowi, który zlecił jednostce jej wydanie.

§ 4. Koszty wydania opinii przez jednostkę, o której mowa w § 2, należą do wydatków ponoszonych tymczasowo przez Skarb Państwa i rozstrzyga o ich rozliczeniu sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji, stosując odpowiednio przepisy art. 113–117 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1228 oraz z 2026 r. poz. 346).”;

9) w art. 307 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Pobranie krwi i przesłanie jej do instytucji, o której mowa w art. 290, można zlecić biegłemu miejscu zamieszkania stron lub siedziby sądu.”;

10) art. 813 otrzymuje brzmienie:

„Art. 813. § 1. W wypadkach wymagających zasięgnięcia opinii biegłego, komornik zwróci się o wydanie opinii do jednego lub kilku biegłych wpisanych do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących. Jeżeli wydanie opinii przez jednego lub kilku biegłych wpisanych do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących jest niemożliwe lub utrudnione, komornik zwróci się do sądu o wyznaczenie osoby fizycznej, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie oraz o odebranie od niej przyrzeczenia.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się odpowiednio, gdy wezwany przez komornika biegły wpisany do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących został

wyłączony lub nie przyjął nałożonego na niego obowiązku z przyczyn wskazanych w art. 280 § 1, a nie ma innego biegłego tej specjalności wpisanego do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących.”.

Art. 81. W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) art. 28a otrzymuje brzmienie:

„Art. 28a. Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób sporządzania opinii oraz warunki i sposób dokonywania badań niezbędnych do wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, uwzględniając ochronę dóbr osobistych osoby badanej.”.

Art. 82. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, 304, 1178, 1420 i 1872 oraz z 2026 r. poz. 187) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 72 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Oskarżony ma prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, a w sytuacji gdy oskarżony jest osobą, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) – tłumacza języka migowego.”;

2) w art. 185e § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Jeżeli świadek ma problemy z komunikacją werbalną, przesłuchanie przeprowadza się przy wykorzystaniu komunikacji wspomagającej i alternatywnej, którymi posługuje się świadek. W przesłuchaniu bierze udział osoba mająca odpowiednią wiedzę w zakresie komunikacji wspomagającej i alternatywnej.”;

3) w art. 193:

a) § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. Do instytucji naukowej lub specjalistycznej oraz do osób, które biorą udział w wydaniu opinii tej instytucji, stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące biegłych, z zastrzeżeniem postanowień § 2b–2d.”,

b) po § 2a dodaje się § 2b–2d w brzmieniu:

„§ 2b. Przepisów § 2a nie stosuje się do państwowej jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości, o której mowa w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 534, z 2025 r.

poz. 1017 i 1080 oraz z 2026 r. poz. 160), w zakresie w jakim wydaje opinie na zlecenie sądów i prokuratur.

§ 2c. Jednostka, o której mowa w § 2, ustala koszt wydania opinii, stosując odpowiednio przepisy art. 618f–618l. Informacja o kosztach wydania opinii przekazywana jest wraz z opinią sądowi lub prokuratorowi, który zlecił jednostce jej wydanie.

§ 2d. Koszty wydania opinii przez jednostkę, o której mowa w § 2b, należą do wydatków ponoszonych tymczasowo przez Skarb Państwa i rozstrzyga o ich rozliczeniu sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji, stosując odpowiednio przepisy art. 626–641.”;

4) art. 195 otrzymuje brzmienie:

„Art. 195. § 1. W przypadkach, gdy powołanie biegłego sądowego jest niemożliwe lub utrudnione, do wykonywania czynności biegłego jest obowiązana także osoba fizyczna, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie.

§ 2. W przypadkach, o których mowa w § 1, instytucja naukowa lub specjalistyczna niewpisana do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących może zostać powołana do wydania opinii, jeżeli spełnia wymogi określone w art. 41 ustawy z dnia o biegłych sądowych oraz instytucjach opiniujących (Dz. U.....).”;

5) w art. 198:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W miarę potrzeby udostępnia się biegłemu akta sprawy, poszczególne dokumenty z akt sprawy lub ich uwierzytelnione kopie albo inne materiały sprawy w zakresie niezbędnym do wydania opinii. Dokumenty mogą być również udostępnione w postaci elektronicznej.”,

b) uchyla się § 1a;

6) w art. 200 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Treść opinii biegłego oraz instytucji naukowej i specjalistycznej określają odrębne przepisy.”;

7) w art. 204 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Do tłumacza stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące biegłych, a do tłumaczy języka migowego – przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20).”;

8) art. 318 otrzymuje brzmienie:

„Art. 318. Gdy dopuszczono dowód z opinii biegłych albo instytucji naukowej lub specjalistycznej, podejrzanemu i jego obrońcy oraz pokrzywdzonemu i jego pełnomocnikowi doręcza się postanowienie o dopuszczeniu tego dowodu i zezwala na wzięcie udziału w przesłuchaniu biegłych oraz informuje się ich o przedłożeniu opinii i zezwala na zapoznanie się z opinią, jeżeli złożona została na piśmie. Podejrzanego pozbawionego wolności nie sprowadza się, gdy spowodowałoby to poważne trudności.”;

9) art. 618f otrzymuje brzmienie:

„Art. 618f. § 1. Biegłemu i specjalście niebędącemu funkcjonariuszem organów procesowych powołanym przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze przysługuje wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz zwrot poniesionych przez nich wydatków niezbędnych dla wydania opinii.

§ 2. Wysokość wynagrodzenia za wykonaną pracę biegłego i specjalisty niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych ustala się uwzględniając wymagane kwalifikacje, potrzebny do wydania opinii czas i nakład pracy, a wysokość wydatków, o których mowa w § 1 – na podstawie złożonych rachunków lub faktur albo kopii tych dokumentów, a w przypadku faktur ustrukturyzowanych wystawianych przy użyciu Krajowego Systemu e-Faktur – wizualizacji faktury ustrukturyzowanej w KSeF.

§ 3. Jeżeli udokumentowanie poniesionych przez biegłego wydatków nie jest możliwe za pomocą rachunków lub faktur albo kopii tych dokumentów, a w przypadku faktur ustrukturyzowanych wystawianych przy użyciu Krajowego Systemu e-Faktur – wizualizacji faktury ustrukturyzowanej w KSeF, biegły składa pisemne oświadczenie o poniesieniu wydatku, zawierające w szczególności wysokość wydatku, sposób jego wyliczenia, oraz przyczynę braku możliwości jego udokumentowania.

§ 4. Wynagrodzenie biegłego obejmuje należności za:

- 1) czynności przygotowawcze i badawcze, łącznie z zapoznaniem się z aktami sprawy w zakresie niezbędnym dla wydania opinii;
- 2) opracowanie opinii wraz z uzasadnieniem;
- 3) opracowanie opinii uzupełniającej wraz z uzasadnieniem z wyłączeniem przypadków, gdy organ prowadzący postępowanie zwrócił się o uzupełnienie wcześniejszej opinii z uwagi na jej niejasność, niepełność lub wewnętrzną sprzeczność;
- 4) udział w czynnościach prowadzonych przez organ procesowy.

§ 5. Poniesione przez biegłego wydatki niezbędne dla wydania opinii obejmują:

- 1) wydatki materiałowe;
- 2) koszty amortyzacji aparatury badawczej i koszty utrzymania infrastruktury;
- 3) koszty odczynników, zakupu jednorazowej aparatury badawczej, która służy do przeprowadzenia badań niezbędnych do sporządzenia tej opinii;
- 4) koszty dojazdu na miejsce czynności;
- 5) inne wydatki niezbędne do wydania opinii.

§ 6. Wynagrodzenie biegłych oblicza się według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę i specjalność, w której opiniują.

§ 7. Wynagrodzenie biegłego i specjalisty niebędącego funkcjonariuszem organów procesowych, będących podatnikami obowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług, oraz zwrot poniesionych przez nich wydatków niezbędnych dla wydania opinii, podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie ze stawką tego podatku obowiązującą w dniu orzekania o tych należnościach.

§ 8. Jeżeli opinia jest fałszywa, wynagrodzenie oraz zwrot jakichkolwiek kosztów poniesionych przez biegłego związanych z jej wydaniem lub złożeniem nie przysługują.

§ 9. Jeżeli opinia jest nierzetelna lub została wydana lub złożona ze znacznym nieusprawiedliwionym opóźnieniem lub nie odpowiada treści zlecenia, wynagrodzenie lub zwrot wydatków ulega odpowiedniemu obniżeniu; w szczególnie rażących przypadkach można również odstąpić od przyznania wynagrodzenia lub zwrotu jakichkolwiek kosztów poniesionych przez biegłego związanych z jej wydaniem lub złożeniem.

§ 10. Biegły ma obowiązek zwrotu wypłaconej mu kwoty, w zakresie w jakim przewyższa ona kwotę ostatecznie przyznanego mu wynagrodzenia i zwrotu wydatków niezbędnych dla wydania opinii, a w wypadkach określonych w § 8 i 9 zdanie drugie biegły ma obowiązek zwrotu całej wypłaconej mu kwoty, jeżeli wynagrodzenie mu nie przysługuje albo od przyznania wynagrodzenia odstąpiono.

§ 11. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, stawki wynagrodzenia biegłych oraz instytucji naukowych lub specjalistycznych za godzinę pracy oraz taryfy zryczałtowane, o których mowa w § 6, mając na uwadze nakład pracy i kwalifikacje biegłego oraz instytucji, poziom wynagrodzeń uzyskiwanych przez pracowników wykonujących podobne zawody, stopień złożoności problemu będącego przedmiotem opinii oraz warunki, w jakich opracowano opinię.”;

10) art. 618fa otrzymuje brzmienie:

„Art. 618fa § 1. W wyjątkowych wypadkach organ procesowy może postanowić o wypłacie biegłemu przed sporządzeniem opinii, jednorazowo lub w ratach, określonej kwoty pieniężnej na poczet wynagrodzenia lub zwrotu wydatków niezbędnych dla wydania opinii, jeżeli jest to uzasadnione szczególną czasochłonnością czynności niezbędnych do wydania opinii lub innymi szczególnymi okolicznościami.

§ 2. Na postanowienie, o którym mowa w § 1 zażalenie nie przysługuje.

§ 3. Biegły ma obowiązek zwrotu wypłaconej mu kwoty, w zakresie w jakim przewyższa ona kwotę ostatecznie przyznanego mu wynagrodzenia i zwrotu wydatków niezbędnych dla wydania opinii, a w wypadkach określonych w art. 618f § 8 i 9 biegły ma obowiązek zwrotu całej wypłaconej mu kwoty, jeżeli wynagrodzenie mu nie przysługuje albo od przyznania wynagrodzenia odstąpiono.”;

11) art. 618h–art. 618i otrzymuje brzmienie:

„Art. 618h § 1. Tłumaczowi i specjaliście niebędącemu funkcjonariuszem organów procesowych wezwanym przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, w razie nieskorzystania z ich usług, przysługuje zwrot utraconego zarobku lub dochodu.

§ 2. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód przyznaje się tłumaczowi i specjaliście niebędącemu funkcjonariuszem organów procesowych, uwzględniając ich kwalifikacje i czas zużyty w związku z wezwaniem. Przepisy art. 618b § 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

§ 3. Biegłemu wezwanemu przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze, w razie nieskorzystania z jego usług, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania do dyspozycji organu na zasadach określonych w art. 618f § 4. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód przyznaje się biegłemu, uwzględniając jego kwalifikacje i czas zużyty w związku z wezwaniem.

Art. 618i § 1. W przypadku gdy tłumacz lub specjalista niebędący funkcjonariuszem organów procesowych zostaną wezwani przez uprawniony organ w kilku sprawach na ten sam dzień, zwrot kosztów podróży, noclegu, utrzymania w miejscu wykonywania czynności postępowania, utraconego zarobku lub dochodu z powodu stawiennictwa na wezwanie organu, przysługuje im tylko raz.

§ 2. W przypadku gdy biegły został wezwany przez uprawniony organ w kilku sprawach na ten sam dzień, zwrot kosztów podróży, noclegu, utrzymania w miejscu

wykonywania czynności postępowania, wynagrodzenia za czas pozostawania do dyspozycji organu, przysługuje mu tylko raz.”;

12) w art. 618k § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Wniosek o przyznanie należności, o których mowa w § 1, składa się ustnie do protokołu lub na piśmie, w terminie zawitym 7 dni od dnia zakończenia czynności z udziałem osoby uprawnionej do tych należności, a w przypadku osoby, o której mowa w art. 618d – z udziałem świadka, któremu ona towarzyszyła.”;

13) w art. 618l:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze zatwierdza należność, o której mowa w § 1, wynikającą z rachunku, faktury albo kopii tych dokumentów i wydaje postanowienie o jej przyznaniu nie później niż w terminie 30 dni od dnia wpłynięcia wniosku, o którym mowa w art. 618k § 1. W toku postępowania należności, o których mowa w ust. 1, ponosi tymczasowo Skarb Państwa. Postanowienie o przyznaniu należności, o których mowa w § 1, jest natychmiast wykonalne.”,

b) dodaje się § 3–6 w brzmieniu:

„§ 3. W przypadku zmiany postanowienia Przewodniczący zarządza w terminie 30 dni po uprawomocnieniu się postanowienia odpowiednio wypłatę biegłemu dalszej kwoty wynagrodzenia lub zwrot przez biegłego wypłaconej mu kwoty ponad należne wynagrodzenie.

§ 4. Przyznaną biegłemu na podstawie § 2 lub § 3 należność należy wypłacić, nie później niż w terminie 30 dni od wydania postanowienia o przyznaniu należności lub zarządzenia o wypłacie jej dalszej kwoty.

§ 5. Sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji rozstrzyga o tych należnościach, stosując odpowiednio przepisy rozdziału 70.

§ 6. W przypadku niewypłacenia należności w terminie określonym w § 4, biegłemu przysługuje prawo do otrzymania odsetek ustawowych za opóźnienie, naliczanych za każdy dzień opóźnienia.”.

Art. 83. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, 1818 i 1872) w art. 233 uchyla się § 4a.

Art. 84. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334, z późn. zm.⁸⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Osoba niewładająca w wystarczającym stopniu językiem polskim ma prawo do występowania przed sądem w znanym przez nią języku i bezpłatnego korzystania z pomocy tłumacza, a w sytuacji gdy jest osobą, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) – do obsługi w kontaktach z sądem w trybie ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się.”;

2) art. 157 otrzymuje brzmienie:

„Art. 157. Zasady, tryb nabywania i utraty uprawnień do wykonywania czynności biegłego sądowego oraz zasady, tryb nabywania i utraty uprawnień do wydawania opinii przez instytucje opiniujące określają odrębne przepisy.”.

Art. 85. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1228 oraz z 2026 r. poz. 346) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 89:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wysokość wynagrodzenia biegłego za wykonaną pracę ustala się, uwzględniając wymagane kwalifikacje, potrzebny do wydania opinii czas i nakład pracy, a wysokość wydatków, o których mowa w ust. 1 – na podstawie złożonych rachunków lub faktur albo kopii tych dokumentów, a w przypadku faktur ustrukturyzowanych wystawianych przy użyciu Krajowego Systemu e-Faktur – wizualizacji faktury ustrukturyzowanej w KSeF.”,

b) po ust. 2 dodaje się ust. 2a–2c w brzmieniu:

„2a. Jeżeli udokumentowanie poniesionych przez biegłego wydatków nie jest możliwe za pomocą rachunków lub faktur albo kopii tych dokumentów, a w przypadku faktur ustrukturyzowanych wystawianych przy użyciu Krajowego Systemu e-Faktur – wizualizacji faktury ustrukturyzowanej w KSeF, biegły składa pisemne oświadczenie o poniesieniu wydatku, zawierające w szczególności

⁸⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1907, z 2025 r. poz. 526, 820, 1172, 1178 i 1609 oraz z 2026 r. poz. 26 i 370.

wysokość wydatku, sposób jego wyliczenia, oraz przyczynę braku możliwości jego udokumentowania.

2b. Wynagrodzenie biegłego obejmuje należności za:

- 1) czynności przygotowawcze i badawcze, łącznie z zapoznaniem się z aktami sprawy w zakresie niezbędnym dla wydania opinii;
- 2) opracowanie opinii wraz z uzasadnieniem;
- 3) opracowanie opinii uzupełniającej wraz z uzasadnieniem z wyłączeniem przypadków, gdy sąd zwrócił się o uzupełnienie wcześniejszej opinii z uwagi na jej niejasność, niepełność lub wewnętrzną sprzeczność;
- 4) udział w prowadzonych przez sąd czynnościach.

2c. Poniesione przez biegłego wydatki niezbędne dla wydania opinii obejmują:

- 1) wydatki materiałowe;
- 2) koszty amortyzacji aparatury badawczej i koszty utrzymania infrastruktury;
- 3) koszty odczynników, zakupu jednorazowej aparatury badawczej, która służy do przeprowadzenia badań niezbędnych do sporządzenia tej opinii;
- 4) koszty dojazdu na miejsce czynności;
- 5) inne wydatki niezbędne do wydania opinii.”,

c) ust. 3–5 otrzymują brzmienie:

„3. Wynagrodzenie biegłych oblicza się według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę, w której opiniują.

4. Wynagrodzenie biegłego, będącego podatnikiem obowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług, oraz zwrot poniesionych przez niego wydatków niezbędnych dla wydania opinii, podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie ze stawką tego podatku obowiązującą w dniu orzekania o tych należnościach.

5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, stawki wynagrodzenia biegłych oraz instytucji naukowych i specjalistycznych za godzinę pracy oraz taryfy zryczałtowane, o których mowa w ust. 3, mając na uwadze nakład pracy i kwalifikacje biegłego oraz instytucji, poziom wynagrodzeń uzyskiwanych przez pracowników wykonujących podobne zawody, stopień złożoności problemu będącego przedmiotem opinii oraz warunki, w jakich opracowano opinię.”;

2) art. 89a otrzymuje brzmienie:

„Art. 89a. 1. Za zgodą stron, sąd zlecający sporządzenie opinii, może określić wynagrodzenie biegłego w wysokości wyższej niż wynikająca z przepisów art. 89 ust. 3 i 3a.

2. Przepisy ust. 1 stosuje się odpowiednio do instytucji naukowej lub specjalistycznej.”;

3) uchyla się art. 89b;

4) art. 89c otrzymuje brzmienie:

„Art. 89c. 1. Jeżeli opinia biegłego jest fałszywa wynagrodzenie i zwrot wydatków nie przysługują.

2. Jeżeli opinia jest nierzetelna lub została wydana lub złożona ze znacznym nieusprawiedliwionym opóźnieniem, lub nie odpowiada treści zlecenia, wynagrodzenie lub zwrot wydatków ulega odpowiedniemu obniżeniu; w szczególnie rażących przypadkach sąd może odmówić przyznania wynagrodzenia lub zwrotu wydatków poniesionych przez biegłego związanych z jej wydaniem.

3. Biegły ma obowiązek zwrotu wypłaconej mu kwoty, w zakresie w jakim przewyższa ona kwotę ostatecznie przyznanego mu wynagrodzenia i zwrotu wydatków niezbędnych dla wydania opinii, a w wypadkach określonych w ust. 1 oraz ust. 2 zdanie drugie biegły ma obowiązek zwrotu całej wypłaconej mu kwoty, jeżeli wynagrodzenie mu nie przysługuje albo od przyznania wynagrodzenia odstąpiono.”;

5) art. 90a i art. 90b otrzymują brzmienie:

„Art. 90a. 1. Tłumaczowi wezwanemu przez sąd, w razie nieskorzystania z jego usług, przysługuje zwrot utraconego zarobku lub dochodu.

2. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód przyznaje się tłumaczowi, uwzględniając jego kwalifikacje i czas zużyty w związku z wezwaniem. Przepisy art. 86 ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

3. Biegłemu wezwanemu przez sąd, w razie nieskorzystania z jego usług, przysługuje wynagrodzenie za czas pozostawania do dyspozycji sądu na zasadach określonych w art. 89.

4. Wynagrodzenie biegłego za czas pozostawania do dyspozycji sądu, o którym mowa w ust. 3, przyznaje się, uwzględniając jego kwalifikacje i czas zużyty w związku z wezwaniem.

Art. 90b. 1. W razie wezwania tłumacza do sądu w kilku sprawach na ten sam dzień, zwrot kosztów podróży, noclegu, utrzymania w miejscu wykonywania czynności

sądowej, utraconego zarobku lub dochodu z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu, przysługuje mu tylko raz.

2. W razie wezwania biegłego do sądu w kilku sprawach na ten sam dzień, zwrot kosztów podróży, noclegu, utrzymania w miejscu wykonywania czynności sądowej, wynagrodzenia za czas pozostawania do dyspozycji sądu, przysługuje mu tylko raz.”;

6) w art. 92 ust. 1 i ust. 2 otrzymują brzmienie:

„1. Wynagrodzenie oraz zwrot kosztów podróży, wydatków, utraconego zarobku lub dochodu lub wynagrodzenia za czas pozostawania do dyspozycji sądu, przyznaje się na wniosek świadka, osoby towarzyszącej świadkowi, o której mowa w art. 88, biegłego, kuratora ustanowionego dla strony w danej sprawie lub tłumacza, a także strony lub osoby trzeciej uprawnionej do otrzymania należności.

2. Wniosek o przyznanie należności, o których mowa w ust. 1, składa się ustnie do protokołu lub na piśmie, w terminie 7 dni od dnia zakończenia czynności z udziałem osoby uprawnionej do tych należności, a w przypadku osoby, o której mowa w art. 88 – z udziałem świadka, któremu ona towarzyszyła.”;

7) w art. 93:

a) dodaje się ust. 1b–1f w brzmieniu:

„1b. Sąd lub referendarz sądowy zatwierdza należność, o której mowa w ust. 1, wynikającą z rachunku, faktury albo kopii tych dokumentów i wydaje postanowienie o jej przyznaniu nie później niż w terminie miesiąca od dnia wpłynięcia wniosku o przyznanie należności, o których mowa w ust. 1. W toku postępowania należności, o których mowa w ust. 1, które nie mają pokrycia w uiszczonych zaliczkach, ponosi tymczasowo Skarb Państwa. Postanowienie o przyznaniu należności, o których mowa w ust. 1, jest natychmiast wykonalne.

1c. W przypadku zmiany postanowienia Przewodniczący zarządza w terminie miesiąca po uprawomocnieniu się postanowienia odpowiednio wypłatę biegłemu dalszej kwoty wynagrodzenia lub zwrot przez biegłego wypłaconej mu kwoty ponad należne wynagrodzenie.

1d. Przyznaną biegłemu na podstawie ust. 1b lub 1c należność należy wypłacić, nie później niż w terminie 2 tygodni od wydania postanowienia o przyznaniu należności lub zarządzenia o wypłacie jej dalszej kwoty.

1e. Sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji rozstrzyga o tych należnościach, stosując odpowiednio przepisy art. 113.

1f. W przypadku niewypłacenia należności w terminie określonym w ust. 1d, biegłemu przysługuje prawo do otrzymania odsetek ustawowych za opóźnienie, naliczanych za każdy dzień opóźnienia.”,

b) uchyla się ust. 2.

Art. 86. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.⁹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Zadaniem uczelni publicznej prowadzącej kształcenie w zakresie nauk medycznych lub nauk o zdrowiu albo w zakresie nauk weterynaryjnych może być także uczestniczenie w sprawowaniu opieki medycznej albo weterynaryjnej w zakresie i formach określonych w przepisach o działalności leczniczej albo przepisach o zakładach leczniczych dla zwierząt oraz sporządzanie opinii sądowo-lekarskich dla organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze.”;

2) w art. 127 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Do rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych zalicza się czas przeznaczony na kształcenie doktorantów, a w przypadku, gdy nauczyciel akademicki pełni funkcję biegłego sądowego – czas przeznaczony w danym roku na przygotowanie opinii zleconych przez organ prowadzący postępowanie sądowe lub przygotowawcze, także gdy powstały bez związku z zatrudnieniem lub odbywaniem kształcenia w podmiocie.”;

3) w art. 265 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Ewaluacją obejmuje się także osiągnięcia artystyczne, a także opinie sporządzane w charakterze biegłego sądowego przez pracowników, o których mowa w ust. 2, na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze, które powstały bez związku z zatrudnieniem lub odbywaniem kształcenia w podmiocie.”.

Rozdział 10

Przepisy przejściowe i końcowe

Art. 87. 1. Powołuje się Państwową Komisję Certyfikacyjną Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących.

2. Powołuje się Radę Biegłych.

⁹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2024 r. poz. 1871 i 1897, z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622, 1162, 1794, 1837 i 1864 oraz z 2026 r. poz. 187, 203 i 328 i 370.

3. Tworzy się Krajowy Rejestr Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących w sądowym systemie teleinformatycznym – Rejestr Osób Biorących Udział w Postępowaniach Sądowych (ROBUS).

Art. 88. 1. W terminie 21 dni od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu stowarzyszenia, izby i organizacje zrzeszające osoby reprezentujące dziedziny lub specjalności, w których ustanawia się biegłych sądowych zgłaszają Ministrowi Sprawiedliwości kandydatów na członków Rady Biegłych.

2. W terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu Minister Sprawiedliwości powoła Radę Biegłych pierwszej kadencji.

3. Pierwsza kadencja Rady Biegłych rozpoczyna się z dniem powołania.

4. Do zadań Rada Biegłych pierwszej kadencji od dnia powołania do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy należy proponowanie kandydatów na członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

Art. 89. 1. W terminie 45 dni od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu podmioty, o których mowa w art. 9 ust. 3, zgłaszają Ministrowi Sprawiedliwości kandydatów na członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

2. W terminie 60 dni od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu Minister Sprawiedliwości powoła członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej pierwszej kadencji.

3. Do zadań Państwowej Komisji Certyfikacyjnej pierwszej kadencji od dnia powołania do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy należy wybór ze swego grona Przewodniczącego Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, Zastępcy Przewodniczącego oraz trzech członków Prezydium Komisji.

Art. 90. 1. W terminie 14 dni od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu Minister Sprawiedliwości powoła Pełnomocnika do spraw organizacji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, zwanego dalej „Pełnomocnikiem”.

2. Pełnomocnik, wykonuje zadania w zakresie tworzenia i organizacji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej i może w tym celu wydawać zarządzenia.

3. Pełnomocnik wykonuje zadania, o których mowa w ust. 2, przy pomocy urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości.

4. Do zadań Pełnomocnika należy zorganizowanie warunków funkcjonowania Państwowej Komisji Certyfikacyjnej oraz podjęcie innych czynności niezbędnych do rozpoczęcia działalności przez Przewodniczącego i Państwową Komisję Certyfikacyjną.

5. Pełnomocnik kończy swoją działalność z dniem poprzedzającym dzień wejścia w życie niniejszej ustawy.

6. Nadzór nad działalnością Pełnomocnika sprawuje Minister Sprawiedliwości.

Art. 91. 1. Do biegłych sądowych ustanowionych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się przepisy dotychczasowe, nie dłużej niż do końca okresu, na który zostali ustanowieni.

2. Do zasad wykonywania czynności biegłego oraz zasad przyznawania wynagrodzenia oraz innych należności wobec biegłego powołanego w celu wydania opinii przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe.

3. Prezesi sądów okręgowych prowadzą dotychczasowe listy biegłych sądowych do dnia 31 grudnia 2031 r.

4. Do biegłego wpisanego na listę biegłych sądowych stosuje się art. 282 § 1² Kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 92. Postępowania administracyjne w przedmiocie ustanawiania biegłych sądowych wszczęte i niezakończone ostateczną decyzją administracyjną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy podlegają umorzeniu.

Art. 93. Okres ustanowienia biegłego sądowego upływający z końcem 2026 r. ulega przedłużeniu do końca czerwca 2027 r.

Art. 94. Pierwszy program szkolenia, o którym mowa w art. 26 ust. 3, ogłasza się w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Sprawiedliwości w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie niniejszego przepisu.

Art. 95. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 28a ustawy zmienianej w art. 81, art. 618f § 11 ustawy zmienianej w art. 82 oraz art. 89 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 85 tracą moc z dniem wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 28a ustawy zmienianej w art. 81, art. 618f § 11 ustawy zmienianej w art. 82 oraz art. 89 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 85 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie później niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 96. 1. Maksymalny limit wydatków w części 37 – Sprawiedliwość budżetu państwa będących skutkiem wejścia w życie niniejszej ustawy wynosi:

1) w 2026 r. – 0 zł;

- 2) w 2027 r. – 5 320 311 zł;
- 3) w 2028 r. – 5 592 386 zł;
- 4) w 2029 r. – 5 688 148 zł;
- 5) w 2030 r. – 5 776 277 zł;
- 6) w 2031 r. – 5 866 059 zł;
- 7) w 2032 r. – 5 958 086 zł;
- 8) w 2033 r. – 6 052 413 zł;
- 9) w 2034 r. – 6 149 098 zł;
- 10) w 2035 r. – 6 248 201 zł;
- 11) w 2036 r. – 6 349 781 zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków określonego w ust. 1, stosuje się mechanizm korygujący polegający na ograniczeniu kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy.

3. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2, jest Minister Sprawiedliwości.

4. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym jest mowa w ust. 2, jest Minister Sprawiedliwości.

Art. 97. 1. Maksymalny limit wydatków w części 15 – Sądy powszechne budżetu państwa będących skutkiem wejścia w życie niniejszej ustawy wynosi:

- 1) w 2026 r. – 0 zł;
- 2) w 2027 r. – 55 459 392 zł;
- 3) w 2028 r. – 112 787 413 zł;
- 4) w 2029 r. – 145 280 930 zł;
- 5) w 2030 r. – 148 912 953 zł;
- 6) w 2031 r. – 152 635 777 zł;
- 7) w 2032 r. – 156 451 672 zł;
- 8) w 2033 r. – 160 362 963 zł;
- 9) w 2034 r. – 164 372 037 zł;
- 10) w 2035 r. – 168 481 338 zł;
- 11) w 2036 r. – 172 693 372 zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków określonego w ust. 1, stosuje się mechanizm

korygujący polegający na ograniczeniu kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy.

3. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2, jest Minister Sprawiedliwości.

4. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym jest mowa w ust. 2, jest Minister Sprawiedliwości.

Art. 98. 1. Maksymalny limit wydatków w części 88 – Powszechne jednostki organizacyjne prokuratury budżetu państwa będących skutkiem wejścia w życie niniejszej ustawy wynosi:

- 1) w 2026 r. – 0 zł;
- 2) w 2027 r. – 36 145 244 zł;
- 3) w 2028 r. – 75 905 012 zł;
- 4) w 2029 r. – 97 772 885 zł;
- 5) w 2030 r. – 100 217 207 zł;
- 6) w 2031 r. – 102 722 637 zł;
- 7) w 2032 r. – 105 290 703 zł;
- 8) w 2033 r. – 107 922 971 zł;
- 9) w 2034 r. – 110 621 045 zł;
- 10) w 2035 r. – 113 386 571 zł;
- 11) w 2036 r. – 116 221 235 zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków określonego w ust. 1, stosuje się mechanizm korygujący polegający na ograniczeniu kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy.

3. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2, jest Prokurator Generalny.

4. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym jest mowa w ust. 2, jest Prokurator Generalny.

Art. 99. 1. Maksymalny limit wydatków w części 04 – Sąd Najwyższy budżetu państwa będących skutkiem wejścia w życie niniejszej ustawy wynosi:

- 1) w 2026 r. – 0 zł;
- 2) w 2027 r. – 3 678 zł;

- 3) w 2028 r. – 7 724 zł;
- 4) w 2029 r. – 9 949 zł;
- 5) w 2030 r. – 10 198 zł;
- 6) w 2031 r. – 10 453 zł;
- 7) w 2032 r. – 10 714 zł;
- 8) w 2033 r. – 10 982 zł;
- 9) w 2034 r. – 11 256 zł;
- 10) w 2035 r. – 11 538 zł;
- 11) w 2036 r. – 11 826 zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków określonego w ust. 1, stosuje się mechanizm korygujący polegający na ograniczeniu kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy.

3. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2, jest Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

4. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym jest mowa w ust. 2, jest Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego.

Art. 100. 1. Maksymalny limit wydatków w części 29 – Obrona narodowa budżetu państwa będących skutkiem wejścia w życie niniejszej ustawy wynosi:

- 1) w 2026 r. – 0 zł;
- 2) w 2027 r. – 20 826 zł;
- 3) w 2028 r. – 43 734 zł;
- 4) w 2029 r. – 56 334 zł;
- 5) w 2030 r. – 57 742 zł;
- 6) w 2031 r. – 59 186 zł;
- 7) w 2032 r. – 60 666 zł;
- 8) w 2033 r. – 62 182 zł;
- 9) w 2034 r. – 63 737 zł;
- 10) w 2035 r. – 65 330 zł;
- 11) w 2036 r. – 66 963 zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków określonego w ust. 1, stosuje się mechanizm

korygujący polegający na ograniczeniu kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy.

3. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2, jest Minister Obrony Narodowej.

4. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym jest mowa w ust. 2, jest Minister Obrony Narodowej.

Art. 101. 1. Maksymalny limit wydatków w części 42 – sprawy wewnętrzne budżetu państwa będących skutkiem wejścia w życie niniejszej ustawy wynosi:

- 1) w 2026 r. – 0 zł;
- 2) w 2027 r. – 9 501 007 zł;
- 3) w 2028 r. – 19 952 115 zł;
- 4) w 2029 r. – 25 700 224 zł;
- 5) w 2030 r. – 26 342 730 zł;
- 6) w 2031 r. – 27 001 298 zł;
- 7) w 2032 r. – 27 676 330 zł;
- 8) w 2033 r. – 28 368 239 zł;
- 9) w 2034 r. – 29 077 445 zł;
- 10) w 2035 r. – 29 804 381 zł;
- 11) w 2036 r. – 30 549 490 zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków określonego w ust. 1, stosuje się mechanizm korygujący polegający na ograniczeniu kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy.

3. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2, jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

4. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym jest mowa w ust. 2, jest minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Art. 102. 1. Maksymalny limit wydatków w części 13 – Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu budżetu państwa będących skutkiem wejścia w życie niniejszej ustawy wynosi:

- 1) w 2026 r. – 0 zł;
- 2) w 2027 r. – 205 364 zł;

- 3) w 2028 r. – 431 264 zł;
- 4) w 2029 r. – 555 509 zł;
- 5) w 2030 r. – 569 397 zł;
- 6) w 2031 r. – 583 632 zł;
- 7) w 2032 r. – 598 222 zł;
- 8) w 2033 r. – 613 178 zł;
- 9) w 2034 r. – 628 507 zł;
- 10) w 2035 r. – 644 220 zł;
- 11) w 2036 r. – 660 326 zł.

2. W przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków określonego w ust. 1, stosuje się mechanizm korygujący polegający na ograniczeniu kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy.

3. Organem właściwym do wdrożenia mechanizmu korygującego, o którym mowa w ust. 2, jest Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

4. Organem właściwym do monitorowania wykorzystania limitu wydatków, o którym jest mowa w ust. 2, jest Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Art. 103. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r., z wyjątkiem:

- 1) art. 55–63, które wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2027 r.;
- 2) art. 88–90, które wchodzi w życie z dniem 1 października 2026 r.

Opracowano pod względem prawnym, legislacyjnym i redakcyjnym

Zastępca Dyrektora Departamentu Legislacyjnego

Monika Walewska

/podpisano elektronicznie/

UZASADNIENIE

I. Część ogólna

Celem projektowanej ustawy jest uregulowanie problematyki ustanawiania biegłych sądowych w sposób zapewniający dostęp do wysoko kwalifikowanego korpusu ekspertów. W ocenie projektodawcy wprowadzenie ustawą przejrzystych reguł ustanawiania biegłych powinno przyczynić się do usprawnienia toku postępowań sądowych oraz postępowań przygotowawczych. W aktualnym stanie prawnym brak jest bowiem aktu prawnego rangi ustawowej, który normowałby w sposób kompleksowy zasady wydawania opinii przez biegłych – niezależnie od rodzaju postępowania sądowego, w którym oni występują. Dotyczy to także sporządzania i wydawania opinii przez instytucje naukowe i specjalistyczne, niezależnie od formy prawnej, w jakiej prowadzą one swoją działalność opiniodawczą.

Należy wskazać, iż obecne obowiązujące rozwiązania prawne regulujące kwestię biegłych nie spełniają w pełni swoich zadań, gdyż m.in.:

- brak jest rozwiązań systemowych, które kompleksowo regulowałyby problematykę funkcjonowania biegłych sądowych,
- obowiązujące uregulowania są niekompletne i przestarzałe, przez co wymagają nowych rozwiązań,
- liczne przepisy dotyczące biegłych występują w wielu aktach prawnych różnej rangi, uchwalanych w różnym czasie; niektóre z kwestii wymagających regulacji na poziomie ustawy zawarte są w przepisach niższego rzędu,
- brak jest ujednoczonych i dostosowanych do sytuacji prawnej i gospodarczej przepisów dotyczących m.in. statusu biegłego (w tym sądowego i „prywatnego”), ich praw i obowiązków, sposobu doboru i wpisu na listę,
- niedostatecznie uregulowane są niektóre aspekty dotyczące opiniowania, w tym przede wszystkim weryfikacja kandydatów na biegłych sądowych bądź funkcjonowanie „biegłych instytucjonalnych”.

Brak dobrego prawa o biegłych wpływa niekorzystnie na praktykę śledczą i sądową. Raporty, w tym Najwyższej Izby Kontroli, Helsińskiej Fundacji Prawa Człowieka i Polskiej Rady Biznesu, Forensic Watch, wskazywały na następujące słabości obecnej sytuacji:

- niski poziom opiniowania w wielu specjalnościach biegłych,
- wielu biegłych niedostatecznie przygotowanych do pełnienia funkcji biegłego sądowego od strony merytorycznej oraz znajomości prawa związanego z opiniowaniem,

- brak mechanizmów sprzyjających należytej kontroli kwalifikacji i doświadczenia kandydatów na biegłych sądowych oraz kontroli pełnienia przez nich funkcji biegłego sądowego w toku kadencji,
- zmniejszającą się liczbę biegłych sądowych zwłaszcza w niektórych specjalnościach (brak dopływu nowych biegłych, w tym młodych, rezygnacje już działających), co wpływa na poziom opiniowania oraz znaczące wydłużanie postępowań,
- brak odpowiednich zachęt, w tym finansowych, do zgłaszania się kandydatów do pełnienia funkcji biegłego sądowego oraz należytego sposobu pełnienia tej funkcji,
- niepewność co do wartości opinii w konkretnych sprawach, co wpływa na większą częstotliwość, nie zawsze uzasadnionych, powołań biegłych i uwzględniania wniosków stron w tym zakresie,
- patologie związane z funkcjonowaniem pseudo instytucji specjalistycznych.

Dotychczas do biegłych znajdowały zastosowanie przepis art. 157 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334, z późn. zm.) oraz wydane na podstawie art. 157 § 2 tej ustawy rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 stycznia 2005 r. w sprawie biegłych sądowych (Dz. U. poz. 133). Ponadto ustawy regulujące podstawowe tryby prowadzenia postępowań (Kodeks postępowania cywilnego, Kodeks postępowania karnego) zawierają w tym przedmiocie jedynie uregulowania dotyczące ściśle procedury i przesłanek zasięgnięcia opinii, tj. gdy zachodzi konieczność stwierdzenia okoliczności wymagających wiadomości specjalnych i jest to niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy.

Założeniem niniejszego projektu jest też stworzenie mechanizmów pozwalających na dobór fachowych, odpowiedzialnych i bezstronnych osób do wykonywania obowiązków biegłych w postępowaniu sądowym, co ma fundamentalne znaczenie dla właściwej realizacji zadań wymiaru sprawiedliwości. Odnosi się to również do wydawania opinii przez instytucje naukowe i specjalistyczne. Należy bowiem mieć na uwadze, że rola biegłych w postępowaniach sądowych, wobec coraz bardziej skomplikowanych form życia społecznego, stosunków cywilno-gospodarczych, a także form przestępczości, „zbliża się do roli sędziego”.

W projekcie ustawy przewiduje się m.in.:

- utworzenie niezależnej instytucji – Państwowej Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących, której zadaniem będzie m.in.:
 - a) organizowanie procesu weryfikacji kandydatów na biegłych sądowych ubiegających się o przyznawanie certyfikatu biegłego sądowego oraz instytucji naukowych i specjalistycznych

ubiegających się o przyznanie certyfikatu instytucji opiniującej, jak też ponowna weryfikacja kompetencji biegłych sądowych i instytucji opiniujących ubiegających się o przyznanie certyfikatu na kolejny okres ważności;

b) powoływanie zespołów roboczych (art. 14 ust. 1 projektu), Zespołów Oceniających oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji;

c) kontrola przeprowadzanego przez zespoły robocze i Zespoły Oceniające procesu weryfikującego kompetencje osób fizycznych do wykonywania czynności biegłego sądowego;

d) kontrola przeprowadzanego przez zespoły robocze i Zespoły Oceniające procesu weryfikującego kompetencje instytucji naukowych lub specjalistycznych do wydawania opinii;

e) wydawanie decyzji w sprawie przyznania, zawieszenia oraz cofnięcia certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej;

f) sprawowanie nadzoru nad działalnością biegłych sądowych oraz instytucji opiniujących;

g) zatwierdzanie standaryzacji badań w poszczególnych rodzajach ekspertyz;

h) zatwierdzanie szczegółowych kryteriów certyfikacji dla danej specjalności;

i) współpraca ze środowiskiem biegłych sądowych, w tym organizacjami i stowarzyszeniami zawodowymi lub naukowymi zrzeszającymi biegłych sądowych reprezentujących różne specjalności;

j) uchwalanie zbioru zasad etyki biegłych sądowych oraz czuwanie nad ich przestrzeganiem.

• wprowadzenie systemu weryfikacji kompetencji tzw. procedury certyfikacyjnej przeprowadzanej przez Państwową Komisję Certyfikacyjną oraz Zespoły Oceniające:

a) kandydatów na biegłych sądowych oraz biegłych sądowych ubiegających się o ponowne wydanie certyfikatu, w której sprawdzane będą m.in. kwalifikacje merytoryczne i doświadczenie zawodowe, znajomość prawa w zakresie niezbędnym do pełnienia funkcji biegłego sądowego, postawa etyczna dająca rękojmię należytego wykonywania funkcji biegłego sądowego, jak i karalność;

b) instytucji naukowych i specjalistycznych oraz instytucji opiniujących ubiegających się o ponowne wydanie certyfikatu, w której sprawdzane będą m.in. warunki organizacyjne i techniczne, wyposażenie laboratoryjne lub badawcze, zaplecze kadrowe instytucji.

• ustalenie nowych zasad wynagradzania biegłych, w tym:

a) na nowo ustalenie stawki godzinowej i tzw. ryczałtów oraz zwiększenie elastyczności w określaniu wysokości wynagrodzenia;

b) na nowo określenie terminów na zatwierdzenie rachunku biegłego oraz terminu wypłaty biegłemu wynagrodzenia po uprawomocnieniu się postanowienia o przyznaniu wynagrodzenia;

c) urealnienie terminu na przedstawienie przez biegłego rachunku za wydaną opinię.

- ujednoczenie terminologii dotyczącej instytucji opiniujących na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze oraz wprowadzenie definicji pojęć instytucja naukowa i instytucja specjalistyczna.

Przedmiotowy projekt jest odpowiedzią na liczne wystąpienia zarówno Rzecznika Praw Obywatelskich, osób korzystających z racji wykonywanego zawodu z usług biegłych sądowych, jak i indywidualnych biegłych sądowych oraz organizacji zrzeszających osoby wykonujące określony zawód bądź działalność.

W ocenie projektodawcy zaproponowane rozwiązania, w tym proponowane zmiany w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, z późn. zm.) oraz w zakresie wynagrodzeń biegłych sądowych, spowodują większą atrakcyjność funkcji biegłego dla specjalistów z różnych dziedzin i specjalności, a w konsekwencji staną się czynnikiem realnie zwiększającym zainteresowanie ekspertów podjęciem współpracy z sądami i organami prowadzącymi postępowania przygotowawcze.

Ponadto przyjęcie rozwiązań przewidzianych w projekcie zwiększy zaufanie do opinii biegłych zarówno ze strony organów procesowych, jak też opinii publicznej, a także podniesie prestiż funkcji biegłego sądowego. Projekt kompleksowo określa zasady funkcjonowania biegłych sądowych i certyfikowanych instytucji opiniujących, tworząc spójny system opiniowania w sprawach karnych i cywilnych.

II. Omówienie przepisów ustawy

Projektowaną ustawę podzielono na rozdziały zawierające przepisy dotyczące m.in.:

- Państwowej Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących (rozdział 2, art. 8–23);

- biegłych sądowych (rozdział 3, art. 24–40);

- instytucji opiniujących (rozdział 4, art. 41–54);

- Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących (rozdział 5, art. 55–63);

- zasad wykonywania czynności biegłego sądowego oraz zasad wydawania opinii przez instytucje opiniujące (rozdział 6, art. 64–69);

- działającej przy Ministrze Sprawiedliwości Rady Biegłych (rozdział 7, art. 70–75);

- zasad przetwarzania danych osobowych (rozdział 8, art. 76–79);

- zmian w przepisach obowiązujących (rozdział 9, art. 80–86).

Rozdział 1 – Przepisy ogólne (art. 1–7)

Projektowany art. 1 określa zakres przedmiotowy ustawy, w ramach którego wyróżnia się zasady, tryb nabywania i utraty uprawnień do wykonywania czynności biegłego sądowego przez osoby fizyczne, zasady, tryb nabywania i utraty uprawnień do wydawania opinii przez instytucje opiniujące, organizację i zadania Państwowej Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących, sposób prowadzenia Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących, organizację i zadania Rady Biegłych, a także zasady wykonywania czynności biegłego sądowego oraz zasady wydawania opinii przez instytucje opiniujące.

W art. 2 projektu zawarto słownik pojęć, którymi posługuje się ustawa tj. biegłego sądowego, instytucji opiniującej, instytucji naukowej, instytucji specjalistycznej, certyfikatu biegłego sądowego oraz certyfikatu instytucji opiniującej. W rozumieniu ustawy biegłym sądowym będzie osoba fizyczna, która uzyskała certyfikat biegłego sądowego wydawany przez Państwową Komisję Certyfikacyjną Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących i została wpisana do Rejestru Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących. Instytucją opiniującą zaś instytucja naukowa lub specjalistyczna, która uzyskała certyfikat instytucji opiniującej wydawany przez Państwową Komisję Certyfikacyjną i została wpisana do Rejestru.

W przepisach ogólnych (art. 3) określono podmioty, które będą miały prawo do wydawania opinii i wykonywania innych czynności biegłego. Przedmiotowe prawo będzie przysługiwało:

- biegłym sądowym,
- instytucjom opiniującym,
- a także na zasadach określonych w ustawie osobom i instytucjom, o których mowa w art. 195 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, z późn. zm.) oraz w art. 278 § 1 oraz art. 290 § 1¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568, z późn. zm.).

Należy w tym miejscu wskazać, że zgodnie z projektowanym art. 195 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, w przypadkach, gdy powołanie biegłego sądowego jest niemożliwe lub utrudnione, do wykonywania czynności biegłego jest obowiązana także osoba fizyczna, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie. Analogicznie projektowany art. 278 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego będzie stanowił, iż w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu

wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych wpisanych do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących w celu zasięgnięcia ich opinii, a gdy powołanie biegłego wpisanego do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących jest niemożliwe lub utrudnione, także osobę fizyczną, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie. Regulacje te będą miały odpowiednie zastosowanie do instytucji opiniującej.

Art. 4 określa, że czynności biegłego sądowego oraz czynności osoby wydającej opinię w imieniu instytucji opiniującej związane z dostępem do informacji niejawnych wykonuje osoba dopuszczona do dostępu do informacji niejawnych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1209).

W projekcie ustawy (art. 5) przewiduje się, że biegły sądowy oraz osoba wydająca opinię w imieniu instytucji opiniującej w związku z wykonywaniem czynności biegłego sądowego lub wydawaniem opinii w imieniu instytucji opiniującej będą korzystali z ochrony przewidzianej w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383, z późn. zm.) dla funkcjonariuszy publicznych. Jest to uzasadnione charakterem funkcji pełnionej przez biegłego sądowego oraz osobę wydającą opinię w imieniu instytucji opiniującej a także ma na celu podniesienie prestiżu funkcji biegłego sądowego. Przepis ten będzie odpowiednio stosowany do biegłego *ad hoc*.

Art. 6 projektu ustawy określa, iż tytuł „biegły sądowy” lub „instytucja opiniująca” podlega ochronie prawnej. Posługiwanie się tymi tytułami będzie dopuszczalne wyłącznie przez osobę lub instytucję posiadającą certyfikat biegłego sądowego lub certyfikat instytucji opiniującej i wyłącznie przy wykonywaniu czynności związanych z wydaniem opinii na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze oraz w związku z podawaniem informacji o jego posiadaniu do informacji publicznej.

W przepisach ogólnych (art. 7 projektu) określono, iż w zakresie nieuregulowanym w niniejszej ustawie w sprawach o przyznanie certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej, o zawieszenie certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej, o cofnięcie certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej oraz skarg na biegłych sądowych i instytucje opiniujące zastosowanie będą miały przepisy ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1691).

Rozdział 2 – Państwowa Komisja Certyfikacyjna Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących (art. 8–23)

Projekt ustawy w art. 8 zakłada utworzenie niezależnej instytucji – Państwowej Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących. Przyjęto, że Państwowa Komisja Certyfikacyjna Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących działa na rzecz zapewnienia jakości opiniowania przez biegłych sądowych i instytucje opiniujące na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze, współpracując z krajowymi oraz międzynarodowymi instytucjami i organizacjami działającymi w obszarze wymiaru sprawiedliwości, w szczególności z tymi, które działają na rzecz zapewnienia jakości opiniowania przez biegłych sądowych i instytucje opiniujące na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze.

Zgodnie z projektowanym art. 9, w skład Państwowej Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących – której kadencja trwałaby 5 lat – wchodzi 15 członków powoływanych przez Ministra Sprawiedliwości w liczbie:

- 5 osób wyróżniających się wiedzą prawniczą spośród kandydatów zgłoszonych przez prezesów sądów apelacyjnych, Prokuratora Generalnego, Naczelną Radę Adwokacką i Krajową Izbę Radców Prawnych;

- 5 osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym z dziedzin i specjalności, w których opiniują biegli sądowi i instytucje opiniujące spośród kandydatów zgłoszonych przez instytucje naukowe oraz organizacje zrzeszające biegłych;

- 5 osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym z dziedzin i specjalności, w których opiniują biegli sądowi i instytucje opiniujące spośród kandydatów zgłoszonych przez Radę Biegłych.

Członkiem Państwowej Komisji Certyfikacyjnej (projektowany art. 9 ust. 6) będzie mogła być osoba, która:

- 1) posiada pełną zdolność do czynności prawnych;
 - 2) korzysta w pełni z praw publicznych;
 - 3) nie została skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
 - 4) posiada wiedzę i doświadczenie w zakresie działalności biegłych sądowych oraz daje rękojmię należytego wykonywania obowiązków członka Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.
- Projekt ustawy przewiduje, że członkostwo w Państwowej Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących ustaje z chwilą śmierci, złożenia rezygnacji, nieuczestniczenia w pracach Państwowej Komisji Certyfikacyjnej przez okres dłuższy niż 6 miesięcy, utraty zdolności do pełnienia powierzonych obowiązków na skutek choroby

trwającej co najmniej 6 miesięcy a także w przypadku zaprzestania spełniania wymagań określonych w ust. 6.

Minister Sprawiedliwości będzie mógł odwołać członka Państwowej Komisji Certyfikacyjnej w przypadku, gdy wszczęto przeciwko niemu postępowanie o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Projekt określa, że organami Państwowej Komisji Certyfikacyjnej są Przewodniczący Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, Prezydium Państwowej Komisji Certyfikacyjnej oraz zespoły, o których mowa w art. 14 ust. 1 projektu. Przewodniczącemu Komisji, Zastępcę Przewodniczącego Państwowej Komisji Certyfikacyjnej oraz trzech członków Prezydium Komisji, Komisja wybiera ze swego grona.

Kadencja każdego z członków Prezydium Komisji ulega zakończeniu wraz z zakończeniem kadencji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej. Członkowie Prezydium Komisji nie mogą sprawować swoich funkcji dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje. Prezydium Komisji kieruje pracami Państwowej Komisji Certyfikacyjnej oraz zapewnia właściwe funkcjonowanie Komisji między posiedzeniami plenarnymi, a w szczególności przygotowuje projekty porządku posiedzeń plenarnych Komisji. W nagłych przypadkach, wymagających podjęcia działań między posiedzeniami plenarnymi Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, Prezydium Komisji może w jej imieniu podejmować czynności należące do kompetencji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, z wyjątkiem załatwiania spraw indywidualnych.

Przewodniczący reprezentuje Państwową Komisję Certyfikacyjną oraz organizuje jej pracę, a w szczególności zwołuje posiedzenia Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, przewodniczy obradom i czuwa nad ich przebiegiem; podpisuje decyzje i inne rozstrzygnięcia Państwowej Komisji Certyfikacyjnej; rozstrzyga w przedmiocie sprostowania oczywistej omyłki pisarskiej w decyzji lub innym rozstrzygnięciu Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, czy przedstawia Państwowej Komisji Certyfikacyjnej wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy. Przewodniczący zwołuje posiedzenia Prezydium Komisji, zespołów, o których mowa w art. 14 ust. 1, Zespołów Oceniających oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji.

Zastępca Przewodniczącego Państwowej Komisji Certyfikacyjnej w czasie nieobecności Przewodniczącego wykonuje w jego zastępstwie czynności wskazane w ustawie oraz inne czynności z upoważnienia Przewodniczącego.

W razie zwolnienia stanowiska członka Prezydium Komisji, Państwowa Komisja Certyfikacyjna dokonuje wyboru uzupełniającego na najbliższym posiedzeniu. Wybór

Przewodniczącego, Zastępcy Przewodniczącego i innych członków Prezydium Komisji przeprowadza się oddzielnie, przy nieograniczonej liczbie kandydatów.

W myśl regulacji art. 14 projektu w ramach Państwowej Komisji Certyfikacyjnej i spośród jej członków, będą tworzone pięcioosobowe zespoły do zadań, których będzie należała weryfikacja kompetencji osób fizycznych do wykonywania czynności biegłego sądowego oraz weryfikacja kompetencji instytucji naukowych lub specjalistycznych do wydawania opinii, jak też wydawanie w imieniu Państwowej Komisji Certyfikacyjnej decyzji w przedmiocie przyznania, zawieszenia albo cofnięcia certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej. Zespoły będą dokonywały weryfikacji wniosków na podstawie szczegółowych kryteriów certyfikacji przygotowywanych przez Zespoły ds. Standaryzacji.

Projektowany art. 15 określa szczegółowo zakres zadań przypisanych Państwowej Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących. Zakłada się, że do jej zadań będzie należało:

- 1) organizowanie procesu weryfikacji kandydatów na biegłych sądowych ubiegających się o przyznanie certyfikatu biegłego sądowego oraz instytucji naukowych i specjalistycznych ubiegających się o przyznanie certyfikatu instytucji opiniującej;
- 2) w Rejestrze:
 - a) dokonywanie wpisu biegłego sądowego lub instytucji opiniującej,
 - b) zamieszczanie informacji o zawieszeniu lub cofnięciu zawieszenia certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej lub
 - c) usuwanie wpisu w związku z cofnięciem certyfikatu biegłego sądowego lub certyfikatu instytucji opiniującej lub upływem okresu ważności certyfikatu – w przypadku nieprzyznania certyfikatu na kolejny okres;
- 3) powoływanie zespołów, o których mowa w art. 14 ust. 1, Zespołów Oceniających oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji;
- 4) kontrola przeprowadzanego przez zespoły, o których mowa w art. 14 ust. 1, oraz Zespoły Oceniające procesu weryfikującego kompetencje osób fizycznych do wykonywania czynności biegłego sądowego;
- 5) kontrola przeprowadzanego przez zespoły, o których mowa w art. 14 ust. 1, oraz Zespoły Oceniające procesu weryfikującego kompetencje instytucji naukowych lub specjalistycznych do wydawania opinii;
- 6) sprawowanie nadzoru nad działalnością biegłych sądowych oraz instytucji opiniujących;
- 7) zatwierdzanie standaryzacji badań w poszczególnych rodzajach ekspertyz;

- 8) zatwierdzanie czasochłonności procedur stosowanych w różnych rodzajach badań;
- 9) zatwierdzanie szczegółowych kryteriów certyfikacji dla danej specjalności;
- 10) współpraca ze środowiskiem biegłych sądowych, w tym organizacjami i stowarzyszeniami zawodowymi lub naukowymi zrzeszającymi biegłych sądowych reprezentujących różne specjalności;

11) współpraca z Radą Biegłych przy Ministrze Sprawiedliwości;

12) uchwalanie zbioru zasad etyki biegłych sądowych oraz czuwanie nad ich przestrzeganiem. Projekt ustawy określa (art. 16), że Państwowa Komisja Certyfikacyjna Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących w ramach sprawowania nadzoru nad działalnością biegłych sądowych oraz instytucji opiniujących wpisanych do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących będzie mogła żądać okazania Komisji przez biegłego sądowego lub instytucję opiniującą prowadzonej dokumentacji dotyczącej wydawanych opinii, jak również udzielenia przez biegłego sądowego lub instytucję opiniującą wyjaśnień dotyczących wykonywanych czynności biegłego sądowego oraz wydawanych opinii, w tym informacji zawartych w dokumentacji. Państwowa Komisja Certyfikacyjna Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących w ramach sprawowanego nadzoru będzie mogła także żądać informacji od organów procesowych oraz kopii dokumentów z akt spraw sądowych.

Państwowa Komisja Certyfikacyjna działała będzie na posiedzeniach plenarnych bądź na posiedzeniach zespołów, o których mowa w art. 14 ust. 1, oraz przez swoje organy. Posiedzenia plenarne zwoływać będzie Przewodniczący Komisji w miarę potrzeb, co najmniej raz na dwa miesiące. Ponadto posiedzenia plenarne Komisji zwoływane będą na wniosek co najmniej jednej trzeciej jej członków oraz na wniosek Ministra Sprawiedliwości. Prezydium Komisji, zespoły, o których mowa w art. 14 ust. 1, Zespoły Oceniające oraz Zespoły do Spraw Standaryzacji w myśl regulacji projektu działać zaś będą na posiedzeniach zwoływanych przez Przewodniczącego Komisji w miarę potrzeb, co najmniej raz na dwa miesiące. Posiedzenia Prezydium Komisji, zespołów, o których mowa w art. 14 ust. 1, zwoływać będzie Przewodniczący w miarę potrzeb, co najmniej raz na dwa miesiące, a posiedzenia Zespołów Oceniających oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji – w miarę potrzeb. Posiedzenia plenarne Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, posiedzenia Prezydium Komisji, zespołów, o których mowa w art. 14 ust. 1, Zespołów Oceniających oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji, będą mogły być przeprowadzane przy użyciu środków komunikacji elektronicznej, zapewniających w szczególności transmisję posiedzenia w czasie rzeczywistym między jego uczestnikami oraz wielostronną komunikację w czasie rzeczywistym, w ramach której uczestnicy posiedzenia

mogą wypowiadać się w jego toku – z zachowaniem niezbędnych zasad bezpieczeństwa komunikacji.

Na posiedzeniu plenarnym Państwowa Komisja Certyfikacyjna podejmowała będzie rozstrzygnięcia w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów, w obecności co najmniej połowy jej członków, a na posiedzeniu zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów. Prezydium Komisji, Zespoły Oceniające oraz Zespoły do Spraw Standaryzacji zaś będą podejmowały rozstrzygnięcia na posiedzeniu w głosowaniu jawnym, zwykłą większością głosów. Na żądanie większości członków, a w sprawach indywidualnych na żądanie jednego członka Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, Prezydium Komisji, zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, Zespołu Oceniającego oraz Zespołu do Spraw Standaryzacji głosowanie może być tajne.

Szczegółową organizację i sposób działania Państwowej Komisji Certyfikacyjnej oraz szczegółowy zakres zadań organów Państwowej Komisji Certyfikacyjnej określał będzie statut Państwowej Komisji Certyfikacyjnej uchwalony przez Państwową Komisję Certyfikacyjną na posiedzeniu plenarnym (art. 19).

Zgodnie z projektowaną ustawą zapewnienie obsługi merytorycznej, administracyjnej i biurowej Państwowej Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących oraz jej organów będzie zapewniał urząd obsługujący Ministra Sprawiedliwości. Przewodniczący Komisji może upoważniać pracownika urzędu do załatwiania określonych spraw w jego imieniu, w szczególności do wydawania zaświadczeń oraz do poświadczania odpisów dokumentów za zgodność z oryginałem na potrzeby prowadzonych postępowań (art. 20).

W projekcie określono, iż członkowie Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, członkowie Zespołów Oceniających i członkowie Zespołów do Spraw Standaryzacji otrzymywać będą wynagrodzenie oraz zwrot kosztów podróży i zakwaterowania na zasadach określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 775 § 2 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, które wypłacać będzie urząd obsługujący Ministra Sprawiedliwości.

Jednocześnie w projektowanym art. 20 ust. 4 zawarto upoważnienie do określenia przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, wysokości wynagrodzenia Przewodniczącego i Zastępcy Przewodniczącego Państwowej Komisji Certyfikacyjnej za udział w jej pracach; wysokości wynagrodzenia innych niż określeni powyższej członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej za udział w pracach Państwowej Komisji Certyfikacyjnej; wysokości wynagrodzenia członków Zespołów Oceniających Państwowej Komisji

Certyfikacyjnej za każdą sporządzoną opinię oraz wysokości wynagrodzenia członków Zespołów do Spraw Standaryzacji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej za wykonanie zadania, o którym mowa w art. 23 ust. 3, przy uwzględnieniu charakteru zadań wykonywanych przez Państwową Komisję Certyfikacyjną, Zespoły Oceniające i Zespoły do Spraw Standaryzacji oraz zakresu i nakładu pracy ich członków, a także mając na uwadze konieczność zapewnienia sprawności działania Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, Zespołów Oceniających i Zespołów do Spraw Standaryzacji.

W projekcie określono, że koszty działalności Państwowej Komisji Certyfikacyjnej są pokrywane z budżetu państwa z części 37 – Sprawiedliwość.

Państwowa Komisja Certyfikacyjna będzie powoływała Zespoły do Spraw Standaryzacji w dziedzinach i specjalnościach określonych przez Ministra Sprawiedliwości. W skład Zespołów do Spraw Standaryzacji będzie wchodziło co najmniej trzech przedstawicieli biegłych sądowych lub specjalistów wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym reprezentujących dziedziny lub specjalności, określone przez Ministra Sprawiedliwości, powoływanych spośród kandydatów zgłoszonych przez Radę Biegłych i Instytucji Opiniujących, instytucje naukowe oraz organizacje zrzeszające biegłych.

Do zadań Zespołów do Spraw Standaryzacji należeć będzie określanie szczegółowych kryteriów certyfikacji dla danej specjalności, opracowywanie czasochłonności procedur i standaryzacja badań stosowanych w poszczególnych rodzajach ekspertyz, w celu ujednoczenia metod badawczych i stosowania przez biegłych sądowych metod akredytowanych lub akceptowanych naukowo.

Rozdział 3 – Biegli sądowi (art. 24–41)

W projektowanym art. 24 określono warunki, jakie winna spełniać osoba fizyczna, która chce zostać biegłym sądowym. Wymóg, w szczególności posiadania pełnej zdolności do czynności prawnych, braku skazania prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, a zwłaszcza dawania rękojmi prawidłowego wykonywania czynności biegłego sądowego, a ponadto posiadania udokumentowanych wiadomości specjalnych w danej dziedzinie nauki, techniki, sztuki, rzemiosła, uzupełnionych 5-letnim okresem wykonywania praktyki zawodowej w dziedzinie, w której wnioskujący będzie wykonywał biegłego sądowego – ma zapewnić właściwy poziom fachowy i etyczny osób ubiegających się o uzyskanie prawa do wykonywania czynności biegłego sądowego.

Projektowany art. 25 określa procedurę składania przez kandydata na biegłego sądowego wniosku o wszczęcie procedury certyfikacyjnej i wpis do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących. Wniosek o wszczęcie procedury certyfikacyjnej będzie składany do Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

W projektowanej ustawie nacisk położono na ukształtowanie takiego trybu uzyskiwania certyfikatu biegłego sądowego, który pozwoli uniknąć wpisywania osób przypadkowych, bez kwalifikacji zarówno zawodowych, jak i etycznych oraz zapewni właściwą kontrolę i weryfikację osób ubiegających się o taki certyfikat, a w konsekwencji wpis do Rejestru.

W szczególności dobrze będzie temu służył obowiązek dołączenia do wniosku o wszczęcie procedury certyfikacyjnej i wpis do Rejestru szeregu dokumentów, a wśród nich opinii organów samorządu zawodowego albo stowarzyszeń zrzeszających osoby wykonujące określony zawód bądź działalność (art. 25 ust. 4 pkt 6) oraz ocen i certyfikatów kompetencji wydawanych przez podmioty realizujące zadania akredytowanej jednostki certyfikującej oraz innych dokumentów, które mogą mieć wpływ na ocenę kwalifikacji kandydata na biegłego sądowego do wykonywania czynności biegłego sądowego oraz dokumenty pozwalające ocenić jego dorobek zawodowy (art. 25 ust. 4 pkt 7).

W projektowanym przepisie art. 25 ust. 7 określono ponadto warunki jakie winien spełniać wniosek biegłego sądowego, który ponownie ubiega się o przyznanie certyfikatu biegłego sądowego w sytuacji, gdy wniosek ten składa nie wcześniej niż na 6 miesięcy przed upływem terminu ważności certyfikatu przyznanego w tej dziedzinie lub specjalności.

Jednocześnie w myśl projektowanego art. 25 ust. 8, jeżeli ze względów technicznych jest to możliwe, złożenie wniosku, o którym mowa w ust. 1, może nastąpić za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 53e § 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. W takim wypadku kandydat na biegłego sądowego opatruje wniosek podpisem zaufanym, podpisem osobistym albo kwalifikowanym podpisem elektronicznym. Analogiczne rozwiązanie przewiduje się – w przypadku gdy względy techniczne to umożliwiają – do załączników do wniosku (projektowany art. 25 ust. 9).

W projektowanym art. 26 na biegłego sądowego nałożono obowiązek ukończenia szkolenia w formie zajęć o charakterze teoretycznym, trwających co najmniej 15 godzin z zakresu przepisów dotyczących statusu biegłego sądowego, jego praw i obowiązków w postępowaniu sądowym i przygotowawczym, aspektów etycznych sprawowania funkcji oraz zasad przeprowadzania dowodu z opinii biegłego i wymogów formalnych opinii. W ocenie projektodawcy 15 godz. szkolenia jest czasem niezbędnym a jednocześnie wystarczającym do

przekazania informacji objętych programem szkolenia. W nowoprojektowanej ustawie określono jednocześnie, że obowiązek ukończenia szkolenia nie dotyczy osób posiadających wykształcenie prawnicze. Przedmiot studiów prawniczych obejmuje wszystkie aspekty przewidziane w szkoleniu dla biegłych. Program szkolenia określa, w drodze zarządzenia, Minister Sprawiedliwości i zamieszcza go w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Sprawiedliwości.

Procedurę certyfikacyjną zgodnie z art. 27 projektu przeprowadza Państwowa Komisja Certyfikacyjna. Procedura certyfikacyjna ma na celu weryfikację kompetencji kandydata ubiegającego się o wpis do Rejestru do wykonywania czynności biegłego sądowego. Potwierdzeniem kompetencji do wykonywania czynności biegłego sądowego, w dziedzinie lub specjalności wskazanej we wniosku, o którym mowa w art. 25, jest certyfikat biegłego sądowego. Certyfikat biegłego sądowego wydawany jest odrębnie dla każdej dziedziny lub specjalności.

Państwowa Komisja Certyfikacyjna przeprowadza procedurę certyfikacyjną z zachowaniem najwyższej staranności, bezstronności i obiektywizmu. Czynności przeprowadzone w toku procedury certyfikacyjnej będą udokumentowane i powinny być zakończone przed upływem 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku o przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej wraz z wymaganymi dokumentami. W przypadku niedotrzymania terminu, Państwowa Komisja Certyfikacyjna będzie informowała kandydata ubiegającego się o wpis do Rejestru, o powodach przedłużania się postępowania oraz o przewidywanym terminie zakończenia procedury certyfikacyjnej.

W myśl regulacji projektu Państwowa Komisja Certyfikacyjna po wpłynięciu wniosku kandydata na biegłego sądowego przekazuje wniosek do zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, w celu dokonania weryfikacji kompetencji kandydata na biegłego sądowego, w zakresie posiadanych przez niego wiadomości specjalnych w danej dziedzinie nauki, techniki, sztuki, rzemiosła lub w innej dziedzinie, w której ma wykonywać czynności biegłego sądowego a także posiadanych przez niego umiejętności przygotowania opinii pisemnej i jej przedstawienia przed sądem. W przypadku wątpliwości co do kwalifikacji kandydata na biegłego sądowego, w szczególności, gdy brak będzie podmiotów, o których mowa w art. 25 ust. 4 pkt 6, władnych wydać opinię, czy też w sytuacji braku możliwości bądź odmowy sporządzenia opinii z jakichkolwiek przyczyn albo, gdy treść opinii nie będzie rozstrzygała wątpliwości co do kwalifikacji kandydata na biegłego sądowego, Przewodniczący Państwowej Komisji Certyfikacyjnej na wniosek zespołu, będzie mógł dodatkowo powołać Zespół Oceniający,

składający się ze specjalistów wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym z danej dziedziny lub specjalności w liczbie nie mniejszej niż trzech, powoływanych spośród kandydatów zgłoszonych przez Radę, instytucje naukowe oraz organizacje zrzeszające biegłych, w celu wydania opinii o kandydacie na biegłego sądowego. Weryfikacja będzie dokonywana przez zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, na podstawie przedstawionych przez kandydata na biegłego sądowego dokumentów oraz rozmowy kwalifikacyjnej. Jeżeli zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, uzna, że należy dołączyć inne dokumenty, które mogą mieć wpływ na ocenę kwalifikacji kandydata do wykonywania czynności biegłego sądowego oraz dokumenty pozwalające ocenić jego dorobek zawodowy zwróci się do kandydata o ich dołączenie we wskazanym terminie. Po bezskutecznym upływie tego terminu wniosek pozostawia się bez rozpoznania. Zespół będzie również uprawniony do zwrócenia się do właściwej instytucji lub organu o udzielenie informacji pozwalających na weryfikację danych zawartych we wniosku (art. 29 ust. 3). W myśl art. 290 ust. 4 zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, może również zobowiązać kandydata na biegłego sądowego do sporządzenia próbnej opinii w zakresie dziedziny lub specjalności objętej wnioskiem, w celu potwierdzenia posiadanych przez niego kwalifikacji. W uzasadnionych przypadkach, w szczególności gdy przedstawione przez kandydata na biegłego sądowego dokumenty są wystarczające do dokonania oceny, zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, będzie mógł zwolnić kandydata od udziału w rozmowie kwalifikacyjnej. Powyższe regulacje będą znajdowały odpowiednie zastosowanie do Zespołów Oceniających.

W art. 30 określono, że certyfikat biegłego sądowego przyznawać będzie – w drodze decyzji administracyjnej – Państwowa Komisja Certyfikacyjna. Komisja odmówi jednak przyznania certyfikatu biegłego sądowego w przypadku niespełniania przez kandydata na biegłego sądowego warunków określonych w art. 24 albo odmowy przez kandydata na biegłego sądowego udziału w rozmowie kwalifikacyjnej lub odmowy sporządzenia próbnej opinii w wyznaczonym terminie. Państwowa Komisja Certyfikacyjna będzie uprawniona przed przyznaniem certyfikatu biegłego sądowego do uzyskania informacji o dotychczasowym wykonywaniu czynności przez biegłego sądowego, w tym zapoznaje się z oceną pracy biegłego zawartą w Rejestrze oraz ustala, czy działalność biegłego była przedmiotem zawiadomień, o których mowa w art. 38.

Zgodnie z projektowanym art. 30 ust. 5 decyzja o odmowie przyznania certyfikatu biegłego sądowego nie będzie stanowiła przeszkody do ponownego ubiegania się przez kandydata na biegłego sądowego o przyznanie certyfikatu biegłego sądowego, jednakże wniosek złożony

przed upływem roku od ostatecznej decyzji o odmowie przyznania certyfikatu biegłego sądowego będzie pozostawiało się bez rozpoznania.

W projektowanej ustawie określono co zawiera certyfikat biegłego sądowego. Certyfikat biegłego sądowego będzie wydawany na okres 5 lat w formie dokumentu elektronicznego i zachowuje ważność wyłącznie w związku z wykonywaniem czynności biegłego sądowego. Za przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej pobiera się opłatę, która stanowi dochód budżetu państwa.

Jednocześnie projektowany art. 31 ust. 5 określa upoważnienie do określenia przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, wymagań technicznych certyfikatu biegłego sądowego – uwzględniając konieczność zapewnienia bezpieczeństwa i integralności certyfikatu oraz potrzebę odpowiedniego zabezpieczenia przed nieuprawnionym dostępem. Minister Sprawiedliwości określi również wysokość opłaty za przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej oraz sposób jej wnoszenia.

W projektowanej ustawie określono, że prawo do wykonywania czynności biegłego sądowego w zakresie dziedziny lub specjalności wskazanej we wniosku, o którym mowa w art. 25, uzyskuje jedynie osoba, która nabyła uprawnienia do wykonywania czynności biegłego sądowego potwierdzone certyfikatem biegłego sądowego, złożyła ślubowanie wobec prezesa sądu apelacyjnego właściwego dla obszaru apelacji, o którym mowa w art. 25 ust. 3 pkt 7 oraz została wpisana do Rejestru. W projekcie jednocześnie na Państwową Komisję Certyfikacyjną obowiązek poinformowania prezesa sądu apelacyjnego – za pośrednictwem systemu teleinformatycznego – o przyznaniu kandydatowi na biegłego sądowego certyfikatu biegłego sądowego (art. 32 ust. 3). Czynność techniczną wpisu do Rejestru dokonuje Państwowa Komisja Certyfikacyjna (art. 32 ust. 5).

Podstawą wpisu do Rejestru będzie informacja o przyznaniu kandydatowi na biegłego sądowego certyfikatu biegłego sądowego oraz informacja o odebraniu ślubowania od kandydata na biegłego sądowego. Podstawą wykreślenia przez Państwową Komisję Certyfikacyjną biegłego sądowego z Rejestru jest cofnięcie biegłemu sądowemu certyfikatu biegłego sądowego lub upływ okresu ważności certyfikatu – w przypadku nieprzyznania certyfikatu na kolejny okres (art. 32 ust. 7).

W myśl regulacji art. 33 projektowanej ustawy biegły sądowy wydając opinię używa tytułu biegłego sądowego ze wskazaniem numeru certyfikatu biegłego sądowego oraz dziedziny lub specjalności.

Projektowana ustawa, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom środowiska biegłych sądowych, stanowi, iż biegły sądowy będzie otrzymywał legitymację biegłego sądowego w postaci dokumentu elektronicznego przechowywanego i okazywanego przy użyciu publicznej aplikacji mobilnej, o której mowa w ustawie z dnia 26 maja 2023 r. o aplikacji mObywatel (Dz. U. z 2024 r. poz. 1275, z późn. zm.).

Projekt ustawy przewiduje, że przesłankami zawieszenia przez Państwową Komisję Certyfikacyjną certyfikatu biegłego sądowego będą m.in. prowadzenie w sprawie tego biegłego sądowego postępowania o częściowe bądź całkowite ubezwłasnowolnienie, prowadzenie postępowania przeciwko biegłemu sądowemu o umyślne przestępstwo ścigane z oskarżenia publicznego lub umyślne przestępstwo skarbowe, albo prowadzenie przeciwko biegłemu sądowemu postępowania, w którym można orzec zakaz wykonywania zawodu albo cofnięcie uprawnień do wykonywania zawodu w dziedzinie, w której biegły wykonuje czynności biegłego sądowego albo postępowania w przedmiocie cofnięcia biegłemu sądowemu certyfikatu biegłego sądowego, przy czym te dwie ostatnie przesłanki zawieszenia będą przesłankami fakultatywnymi (art. 35 ust. 1 i 2).

W projekcie określono również obligatoryjne przesłanki cofnięcia certyfikatu biegłego sądowego, tj. gdy biegły sądowy jest trwale niezdolny do wykonywania czynności biegłego sądowego z uwagi na chorobę lub utratę sił albo innych ważnych przeszkód; w przypadku niespełniania przez biegłego sądowego wymogów, o których mowa w art. 24 pkt 1, 4–11, albo gdy zostanie stwierdzone, że w chwili przyznania certyfikatu biegłego sądowego warunków tych nie spełniał i nadal ich nie spełnia (art. 36 ust. 1). Projekt przewiduje również fakultatywną przesłankę cofnięcia certyfikatu biegłego sądowego w sytuacji, gdy biegły sądowy nienależycie wykonuje swoje obowiązki, w szczególności w zakresie doskonalenia kwalifikacji w zakresie swojej specjalności czy prowadzenia dokumentacji dotyczącej wydawanych opinii. W przypadku cofnięcia certyfikatu biegłego sądowego, biegły sądowy może ubiegać się o jego ponowne przyznanie, nie wcześniej jednak niż po upływie dwóch lat od dnia wydania ostatecznej decyzji w przedmiocie cofnięcia certyfikatu biegłego sądowego. Jednocześnie w projekcie określono, że do postępowań dotyczących cofnięcia certyfikatu biegłego sądowego stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące powołania zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, Zespołu Oceniającego oraz procedurę określoną w art. 30 ust. 3 (art. 36).

W celu zapewnienia możliwości realizacji w praktyce uprawnień Państwowej Komisji Certyfikacyjnej do zawieszenia certyfikatu biegłego sądowego lub cofnięcia certyfikatu, w projekcie wprowadzono obowiązek sygnalizacji przez organy zlecające biegłemu wydanie

opinii, organy prowadzące postępowanie, jak i organy samorządu zawodowego i stowarzyszenia zrzeszające osoby wykonujące określony zawód bądź działalność (art. 37, art. 38).

W projekcie przewidziano również obowiązek biegłego sądowego do poinformowania Państwowej Komisji Certyfikacyjnej o zmianie okoliczności, o których mowa w art. 24 pkt 1, 4, 5 i 9–11, w terminie 14 dni od dnia zdarzenia powodującego obowiązek zawiadomienia.

W art. 40 projektu ustawy na Państwową Komisję Certyfikacyjną obowiązek do poinformowania o zawieszeniu, o uchyleniu zawieszenia lub cofnięciu certyfikatu biegłego sądowego organów samorządu zawodowego albo stowarzyszeń zrzeszających osoby wykonujące określony zawód bądź działalność.

W projekcie ustawy przewidziano także regulacje dostosowujące i przejściowe dla wprowadzanych rozwiązań.

Rozdział 4 – Instytucje opiniujące (art. 41–54)

W ocenie projektodawcy istniała potrzeba zdefiniowania w ustawie pojęcia „instytucja naukowa” i „instytucja specjalistyczna”, ze względu na konieczność wyeliminowania widocznego w ostatnich latach niekorzystnego zjawiska polegającego na tworzeniu podmiotów prawa handlowego (często jednoosobowych), uznających się za instytucje specjalistyczne, wyłącznie w celu prowadzenia działalności zarobkowej opartej na opiniowaniu bez odpowiedniego zaplecza laboratoryjnego lub technicznego oraz bez wykwalifikowanej kadry zatrudnionej w takich podmiotach. Podmioty takie mogłyby być traktowane jako instytucje specjalistyczne wtedy, gdy spełnią wymagania zawarte w definicji ustawowej (art. 2 pkt 2–4). Zgodnie z projektowaną ustawą, w celu uzyskania certyfikatu instytucji opiniującej oraz wpisu do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących, instytucje naukowe i specjalistyczne będą musiały spełniać wymogi gwarantujące odpowiedni poziom wydawanych opinii. W szczególności jednostki takie będą musiały posiadać zaplecze kadrowe, organizacyjne, techniczne i laboratoryjne lub badawcze pozwalające na samodzielne wydawanie opinii zleconych przez organ prowadzący postępowanie (art. 41). Chodzi o wyeliminowanie występujących w praktyce sytuacji, gdy instytucje naukowe i specjalistyczne podejmują się opracowania opinii – nie mając możliwości ich wykonania, co wiąże się z koniecznością powoływania biegłych spoza tej jednostki i przedłuża czas wydania opinii oraz zwiększa jej koszty.

W projektowanej ustawie określono również, analogicznie jak w przypadku kandydatów na biegłych sądowych, że instytucja naukowa i specjalistyczna nabywa prawo do wydawania

opinii jako instytucji opiniującej, w dziedzinie lub specjalności wskazanych we wniosku, gdy jej kompetencje do wydawania opinii zostały potwierdzone przez Państwową Komisję Certyfikacyjną certyfikatem instytucji opiniującej oraz która została wpisana do Rejestru (art. 48). Podobnie jak w przypadku biegłych sądowych, przewidziany w projektowanej ustawie tryb nabywania prawa do wydawania opinii przez instytucję opiniującą umożliwia realną kontrolę podmiotów ubiegających się o przyznanie certyfikatu, a także wpisanych do Rejestru (art. 42–45).

Wymogi formalne jakie powinien spełniać wniosek o wszczęcie procedury certyfikacyjnej i wpis do Rejestru określa art. 42. Instytucja składająca taki wniosek będzie zobowiązana zawrzeć w nim m.in. zwięzły opis warunków organizacyjnych i technicznych oraz posiadanego wyposażenia laboratoryjnego lub badawczego instytucji naukowej lub specjalistycznej (pkt 8); liczbę osób uprawnionych do wydawania opinii w imieniu instytucji naukowej lub specjalistycznej, ze wskazaniem ich specjalności oraz potwierdzeniem spełnienia przez te osoby wymogów dla biegłego sądowego oraz stanowiska tych osób ze wskazaniem formy zatrudnienia (pkt 9 i pkt 10), jak też wykaz aktualnych badań biegłości i porównań międzylaboratoryjnych oraz innych zewnętrznych testów potwierdzających kompetencję instytucji naukowej lub specjalistycznej (pkt 11).

W ust. 5 art. 42 określono ponadto warunki, jakie winna spełnić instytucja opiniująca ubiegająca się o przyznanie certyfikatu, jeżeli wniosek ten składa nie wcześniej niż na 6 miesięcy przed upływem terminu ważności certyfikatu przyznanego w tej dziedzinie lub specjalności.

Projekt przewiduje nadto wyłączenie niektórych podmiotów z procedury certyfikacyjnej. Projektowany art. 42 ust. 8 stanowi, iż w przypadku złożenia wniosku przez:

- 1) instytuty badawcze w rozumieniu ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 534, z późn. zm.),
- 2) instytuty naukowe Polskiej Akademii Nauk,
- 3) instytuty działające w ramach Sieci Badawczej Łukasiewicz,
- 4) inne niż wskazane w pkt 1–3 instytuty naukowe, naukowo-badawcze, specjalistyczne podległe Prezesowi Rady Ministrów lub innemu ministrowi kierującemu określonym działem administracji rządowej lub przez nich nadzorowane,
- 5) opiniodawcze zespoły sądowych specjalistów

– nabywają one certyfikat instytucji opiniującej potwierdzający posiadanie kompetencji do wydawania opinii przez instytucję naukową lub specjalistyczną w dziedzinie lub specjalności wskazanej we wniosku, bez przeprowadzania procedury certyfikacyjnej.

Analogicznie jak w przypadku biegłych sądowych w projekcie określono, że procedurę certyfikacyjną mającą na celu weryfikację kompetencji do wydawania opinii przez instytucje naukowe i specjalistyczne ubiegające się o wpis do Rejestru, przeprowadzać będzie Państwowa Komisja Certyfikacyjna. Państwowa Komisja Certyfikacyjna przeprowadzi procedurę certyfikacyjną z zachowaniem najwyższej staranności, bezstronności i obiektywizmu, a czynności przeprowadzone w toku procedury certyfikacyjnej muszą być udokumentowane i powinny być zakończone przed upływem 3 miesięcy od dnia złożenia wniosku o przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej wraz z wymaganymi dokumentami (art. 43).

Także w przypadku instytucji naukowych i specjalistycznych, po wpłynięciu wniosku instytucji naukowej lub specjalistycznej o wszczęcie procedury certyfikacyjnej i wpis do Rejestru, Państwowa Komisja Certyfikacyjna będzie zobowiązana przekazać wniosek do zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, w celu dokonania weryfikacji kompetencji instytucji naukowej lub specjalistycznej ubiegającej się o wpis do Rejestru w zakresie zaopiniowania spełnienia warunków, o których mowa w art. 41 ust. 1. W razie wątpliwości co do spełnienia przez instytucję naukową lub specjalistyczną ubiegającą się o wpis do Rejestru wymogów, określonych w art. 41 ust. 1, Przewodniczący Państwowej Komisji Certyfikacyjnej na wniosek zespołu, o którym mowa w art. 14 ust. 1, może, w drodze zarządzenia, powołać Zespół Oceniający, składający się ze specjalistów wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem zawodowym z danej dziedziny lub specjalności w liczbie nie mniejszej niż trzech, powoływanych spośród kandydatów zgłoszonych przez Radę, instytucje naukowe oraz organizacje zrzeszające biegłych, w celu wydania opinii. Instytucja naukowa lub specjalistyczna będzie zobowiązana do udostępnienia pomieszczeń, w których znajdują się urządzenia techniczne oraz wyposażenie, a także danych o tych urządzeniach i wyposażeniu, niezbędnych do przeprowadzenia sprawdzenia (art. 44).

Weryfikacja, o którym mowa w art. 14 ust. 1, będzie dokonywana na podstawie dokumentów przedstawionych przez instytucję naukową lub specjalistyczną ubiegającą się o wpis do Rejestru oraz w razie potrzeby na podstawie przeprowadzonych oględzin. W razie uzasadnionych wątpliwości co do spełnienia przez instytucję naukową lub specjalistyczną ubiegającą się o wpis do Rejestru wymogów, określonych w art. 41 ust. 1 projektu, zespół, o którym mowa w art. 14 ust. 1, będzie mógł zwrócić się do właściwej instytucji lub organu o

udzielenie informacji pozwalających na weryfikację danych zawartych we wniosku. Zespół będzie też uprawniony do zobowiązania instytucji naukowej lub specjalistycznej ubiegającej się o wpis do Rejestru do sporządzenia próbnej opinii w zakresie dziedziny objętej wnioskiem, w celu potwierdzenia posiadanych przez nią kompetencji. Regulacje powyższe stosowane będą odpowiednio do Zespołów Oceniających.

W efekcie procedury certyfikacyjnej Państwowa Komisja Certyfikacyjna przyzna certyfikat instytucji opiniującej, bądź odmówi przyznania certyfikatu instytucji opiniującej, zawiadamiając o tym instytucję naukową lub specjalistyczną. Niespełnianie przez instytucję naukową lub specjalistyczną ubiegającą się o wpis do Rejestru warunków, o których mowa w art. 41 projektu, brak zgody na przeprowadzenie oględzin czy też odmowa sporządzenia próbnej opinii w wyznaczonym terminie będą stanowiły podstawę do odmowy przyznania certyfikatu instytucji naukowej lub specjalistycznej (art. 46 ust. 2).

Przed przyznaniem certyfikatu instytucji opiniującej na kolejny pięcioletni okres Państwowa Komisja Certyfikacyjna będzie uprawniona do uzyskania informacji o dotychczasowym wykonywaniu czynności przez instytucję opiniującą, w tym zapoznania się z oceną pracy instytucji opiniującej zawartą w Rejestrze oraz ustalenia, czy działalność instytucji opiniującej była przedmiotem zawiadomień, o których mowa w art. 52 ust. 1 (art. 46 ust. 3).

W projekcie określono, że certyfikat instytucji opiniującej przyznawany będzie na okres 5 lat w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu art. 3 pkt 2 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2025 r. poz. 1703, z późn. zm.). Certyfikat instytucji opiniującej będzie zachowywał ważność wyłącznie w związku z wydawaniem opinii na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze. Za przeprowadzenie procedury certyfikacyjnej pobierana będzie opłata stanowiąca dochód budżetu państwa, której wysokość określi, w drodze rozporządzenia, Minister Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości określi również, w drodze rozporządzenia, wymagania techniczne certyfikatu instytucji opiniującej (art. 47).

Jak już wyżej wskazano o przyznaniu certyfikatu instytucji opiniującej, odmowie jego przyznania, zawieszeniu albo cofnięciu będzie rozstrzygała Państwowa Komisja Certyfikacyjna, w drodze decyzji administracyjnej. Od decyzji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej o odmowie przyznania certyfikatu, zawieszeniu certyfikatu albo cofnięciu certyfikatu przysługiwał będzie wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, a decyzja o odmowie przyznania certyfikatu instytucji opiniującej nie będzie stanowiła przeszkody do ponownego ubiegania się przez instytucję naukową lub specjalistyczną o przyznanie certyfikatu instytucji

opiniującej; wniosek złożony przed upływem roku od dnia ostatecznej decyzji o odmowie przyznania certyfikatu instytucji opiniującej pozostawiany będzie jednakże bez rozpoznania (art. 46).

W myśl art. 48 projektu instytucja naukowa lub specjalistyczna, której został przyznany certyfikat instytucji opiniującej, i która została wpisana do Rejestru uzyskuje prawo do wydawania opinii w zakresie dziedziny lub specjalności wskazanej we wniosku, o którym mowa w art. 42. Państwowa Komisja Certyfikacyjna dokonuje wpisu do Rejestru, który jest czynnością materialno-techniczną, a podstawą wpisu do Rejestru jest informacja o przyznaniu instytucji naukowej lub specjalistycznej certyfikatu instytucji opiniującej.

W projekcie określono nadto, że instytucja opiniująca wydając opinię używa tytułu instytucja opiniująca ze wskazaniem numeru certyfikatu oraz dziedziny lub specjalności (art. 49).

Przesłankami zawieszenia przez Państwową Komisję Certyfikacyjną certyfikatu instytucji opiniującej jest m.in. wniosek instytucji lub w sprawie instytucji opiniującej jest prowadzone postępowanie o wykreślenie z rejestru, o którym mowa w art. 42 ust. 3 pkt 4 albo wszczęto postępowanie w przedmiocie cofnięcia certyfikatu instytucji opiniującej, przy czym ta ostatnia przesłanka zawieszenia jest przesłanką fakultatywną (art. 50 ust. 1 i 2).

W projekcie ustawy przewidziano również instytucję cofnięcia certyfikatu instytucji opiniującej w przypadku m.in. niespełniania przez instytucję opiniującą warunków organizacyjnych i technicznych oraz nieposiadania wyposażenia laboratoryjnego lub badawczego, niezbędnego do samodzielnego prowadzenia badań i opracowywania opinii w danej dziedzinie lub specjalności; niespełniania przez osoby, o których mowa w art. 42 ust. 3 pkt 9, warunków, o których mowa w art. 24 pkt 1, 4–6 i 8–11, albo gdy zostanie stwierdzone, że w chwili przyznania certyfikatu instytucji opiniującej warunków tych nie spełniały i nadal ich nie spełniają czy też nienależytego wykonywania przez instytucję obowiązków, w szczególności określonych w art. 64–68 (art. 51).

Podobnie jak przy biegłych sądowych, w projektowanym art. 52 wprowadza się, odpowiednio, instytucję sygnalizacji. Jednocześnie w projektowanym art. 53 wprowadzono obowiązek osoby reprezentującej instytucję opiniującą do informowania Państwowej Komisji Certyfikacyjnej o zaprzestaniu spełniania któregośkolwiek z warunków, o których mowa w art. 41 ust. 1 i 2.

Ponadto w art. 54 określono, że podstawą wykreślenia przez Państwową Komisję Certyfikacyjną instytucji opiniującej z Rejestru jest cofnięcie instytucji certyfikatu instytucji opiniującej lub upływ okresu ważności certyfikatu – w przypadku nieprzyznania certyfikatu na kolejny okres.

Rozdział 5 – Krajowy Rejestr Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących (art. 55–63)

Projekt ustawy przewiduje utworzenie i udostępnienie przez Ministra Sprawiedliwości systemu teleinformatycznego, w którym prowadzony jest Krajowy Rejestr Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących, obejmujący biegłych sądowych oraz instytucje opiniujące (art. 55). Rejestr będzie zapewniał dostęp do informacji o biegłych sądowych i instytucjach opiniujących wpisanych do Rejestru, uprawnionych do wydawania opinii na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze.

W Rejestrze zamieszczane będą dane i informacje dotyczące biegłego sądowego m.in. kalendarz pracy biegłego sądowego, tj. informacje o zleconych biegłemu sądowemu opiniach ze wskazaniem organu prowadzącego postępowanie, który ją zlecił, sygnatury akt sprawy oraz terminu wyznaczonego na przygotowanie opinii oraz ocenę pracy biegłego sądowego lub instytucji opiniującej przez organ prowadzący postępowanie (art. 56, 57).

Projekt ustawy zakłada (art. 58), że sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze będzie obowiązany dokonać oceny pracy biegłego sądowego lub instytucji opiniującej w okresie 2 tygodni od wydania orzeczenia kończącego postępowanie w instancji oraz zamieścić tą ocenę w Rejestrze. Ocena taka sporządzana będzie w konkretnej sprawie i będzie obejmować terminowość wykonywania przez biegłego sądowego lub instytucję opiniującą powierzonych zadań, spełnianie przez przygotowaną przez biegłego sądowego lub instytucję opiniującą opinię warunków formalnych, o których mowa w art. 66, oraz przydatność tej opinii do rozstrzygnięcia sprawy.

Jednocześnie projekt nakłada na Ministra Sprawiedliwości (art. 58 ust. 3) obowiązek określenia, w drodze rozporządzenia, wzoru arkusza opinii biegłego sądowego i instytucji opiniującej oraz trybu wprowadzania do Rejestru ocen biegłych sądowych i instytucji opiniujących przez organ prowadzący postępowanie.

Rejestr będzie prowadzony z uwzględnieniem podziału biegłych sądowych i instytucji opiniujących według dziedzin i specjalności. W projekcie ustawy zawarto również upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, ministrem właściwym do spraw zdrowia oraz ministrem właściwym do spraw gospodarki do określenia, w drodze rozporządzenia, dziedziny i specjalności, w których opiniują biegli sądowi i instytucje opiniujące.

W projekcie przewidziano również obowiązek biegłego sądowego i osoby reprezentującej instytucję opiniującą zawiadomienia Państwowej Komisji Certyfikacyjnej o zmianie danych lub informacji zamieszczonych w Rejestrze (art. 60). Zgodnie z projektem każdy będzie miał

prawo dostępu do danych zawartych w Rejestrze za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, z wyjątkiem danych, o których mowa w ust. 3 art. 61. Minister Sprawiedliwości udostępni ww. dane, na dedykowanej przeznaczonej do tego stronie internetowej. Nie będą udostępniane dane o numerze PESEL a w przypadku obcokrajowca nieposiadającego numeru PESEL dane o rodzaju, numerze i serii dokumentu paszportowego, dokumentu potwierdzającego tożsamość cudzoziemca, o którym mowa w art. 3 pkt 3 oraz art. 226 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079, z późn. zm.) lub innego dokumentu zawierającego fotografię oraz oznaczenie serii, numer oraz nazwę organu wydającego; adresie do korespondencji, adresie poczty elektronicznej i numerze telefonu biegłego sądowego, chyba że biegły sądowy wyraził zgodę na ich udostępnianie oraz zleconych biegłemu sądowemu opiniach ze wskazaniem organu prowadzącego postępowanie, który je zlecił, sygnatury akt sprawy oraz terminu wyznaczonego na przygotowanie opinii czy ocenie pracy biegłego sądowego oraz ocenie pracy instytucji opiniującej. W przepisie zawarto delegację dla Ministra Sprawiedliwości do określenia, w drodze rozporządzenia, sposobu wpisywania do Rejestru i wykreślenia z niego biegłych sądowych i instytucji opiniujących oraz aktualizowania danych zawartych w Rejestrze – uwzględniając potrzebę zapewnienia wiarygodnej i aktualnej informacji o biegłych sądowych oraz instytucji opiniujących i sprawnego przebiegu procedury wpisu do Rejestru (art. 61).

Administratorem systemu teleinformatycznego, w którym prowadzony jest Rejestr będzie Minister Sprawiedliwości (art. 62 ust. 1). Administratorem danych osobowych zawartych w Rejestrze będzie Państwowa Komisja Certyfikacyjna. Minister Sprawiedliwości będzie również zapewniał bezpieczeństwo Rejestru, w szczególności ochronę przed działaniami naruszającymi poufność, integralność, dostępność i autentyczność przetwarzanych danych. Ponadto Minister Sprawiedliwości będzie zapewniał ochronę poufności, integralności i dostępności akt, dokumentów udostępnionych i pozyskanych na potrzeby sporządzenia opinii (art. 62 ust. 2 i 3).

W projekcie przewidziano, że Minister Sprawiedliwości zamieści w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej informację o adresie, pod którym w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych jest dostępna wyszukiwarka biegłych sądowych i instytucji opiniujących (art. 63 ust. 1). Prezesi sądów apelacyjnych, o którym mowa w art. 32 ust. 2 zamieszczą w Biuletynie Informacji Publicznej na stronach podmiotowych informację o adresie, pod którym w ogólnodostępnych sieciach teleinformatycznych jest dostępna wyszukiwarka biegłych sądowych i instytucji opiniujących (art. 63 ust. 2).

Rozdział 6 – Zasady wykonywania czynności biegłego sądowego oraz zasady wydawania opinii przez instytucje opiniujące (art. 64–69)

W myśl projektowanej ustawy biegły sądowy, ale także osoba uprawniona do wydawania opinii w imieniu instytucji opiniującej, byłiby zobowiązani do wykonywania czynności bezstronnie i z najwyższą starannością; doskonalenia kwalifikacji w zakresie swojej specjalności, znajomości obowiązujących przepisów prawa dotyczących statusu biegłego sądowego, jego praw i obowiązków w postępowaniu sądowym i przygotowawczym, aspektów etycznych sprawowanej funkcji oraz zasady przeprowadzania dowodu z opinii biegłego i wymogi formalne opinii oraz zachowania w tajemnicy faktów i okoliczności konkretnej sprawy, z którymi zapoznał się w związku z wydawaną opinią i zapewnienia ochrony poufności, integralności i dostępności akt, dokumentów udostępnionych i pozyskanych na potrzeby sporządzenia opinii. Obowiązek ten nie będzie jednakże dotyczył wykorzystania spostrzeżeń i wyników opinii na potrzeby:

- działalności naukowej lub szkoleniowej prowadzonej przez biegłego, pod warunkiem anonimizacji danych identyfikujących sprawę, chyba że organ zlecający opiniowania zezwoli na ich ujawnienie albo

- opiniowania na potrzeby innego postępowania prowadzonego na podstawie ustawy (art. 64).

W ramach obowiązku doskonalenia kwalifikacji biegły sądowy oraz osoba uprawniona do wydawania opinii w imieniu instytucji opiniującej, powinni uczestniczyć nie rzadziej niż raz na dwa lata w szkoleniu i doskonaleniu zawodowym lub w innych formach dokształcania organizowanych przez stowarzyszenia, izby i organizacje zawodowe zrzeszające biegłych, w celu podnoszenia poziomu i aktualizacji wiedzy specjalistycznej, kompetencji lub umiejętności zawodowych (art. 65).

W projekcie określono wymagania co do treści opinii biegłego sądowego oraz instytucji opiniującej (art. 66), w tym określono, jakie dokumenty biegły sądowy przekazuje wraz z opinią (art. 66 ust. 3). W projekcie przywrócono m.in. obowiązek dołączenia do opinii karty pracy biegłego sądowego lub osób uprawnionych do wydawania opinii w imieniu instytucji opiniującej (art. 66 ust. 4). W art. 67 projektodawca nałożył na osoby fizyczne uprawnione do wykonywania czynności biegłego sądowego obowiązek posiadania konta w portalu informacyjnym, o którym mowa w art. 53e ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych. W przypadku cofnięcia lub zawieszenia certyfikatu biegłego sądowego dostęp do danych przechowywanych na profilu biegłego sądowego będzie automatycznie

blokowany. Przewidziano także, że przedmiotowe przepisy będzie się stosowało odpowiednio do instytucji opiniującej.

Projektowana ustawa nakłada też na biegłych sądowych oraz instytucje opiniujące wpisane do Rejestru obowiązek prowadzenia dokumentacji dotyczącej wydawanych opinii (art. 68 ust. 1). Dokumentację taką będzie przechowywało się przez okres ważności certyfikatu biegłego sądowego oraz certyfikatu instytucji opiniującej oraz przez kolejne 3 lata od dnia upływu okresu ważności certyfikatu lub cofnięcia certyfikatu, a w przypadku gdy przeciwko biegłemu sądowemu lub osobie uprawnionej do wydawania opinii w imieniu instytucji opiniującej, prowadzone są postępowania karne lub cywilne dotyczące wydanej opinii – przez 2 lata od prawomocnego zakończenia tych postępowań (art. 68 ust. 3).

Biegły sądowy lub instytucja opiniująca nie będą mogły odmówić wydania opinii zleconej przez organ prowadzący postępowanie, z wyjątkiem sytuacji, gdy zlecenie będzie wykraczało poza kompetencje biegłego sądowego lub instytucji opiniującej, co zostanie uzasadnione, dowodu nie da się przeprowadzić ze względu na współczesne możliwości badawcze, gdy biegły sądowy lub instytucja opiniująca udokumentuje obciążenie innymi ekspertyzami, jak też gdy proponowane przez zleceniodawcę wynagrodzenie odbiega na niekorzyść od wynagrodzenia obliczonego zgodnie z regułami ustawowymi (art. 69).

Rozdział 7 – Rada Biegłych (art. 70–75)

Projekt ustawy przewiduje powołanie – działającej przy Ministrze Sprawiedliwości – Rady Biegłych, która pełnić będzie funkcję opiniodawczo-doradczą dla Ministra Sprawiedliwości (art. 70). W skład Rady wejdzie 15 osób – dziesięciu przedstawicieli, w tym biegłych sądowych lub innych osób reprezentujących dziedziny lub specjalności, w których ustanawia się biegłych sądowych, powołanych spośród kandydatów wskazanych przez instytucje naukowe oraz organizacje zrzeszające biegłych oraz pięciu przedstawicieli wskazanych przez Ministra Sprawiedliwości, powoływanych i odwoływanych przez Ministra Sprawiedliwości na 4-letnią kadencję (art. 72, 73 ust. 1 i 2). Ta sama osoba może pełnić funkcję członka Rady nie dłużej niż przez dwie następujące po sobie kadencje (art. 73 ust. 3).

Do zadań Rady należeć będzie m.in. reprezentowanie interesów biegłych i wypowiedanie się w sprawach dotyczących biegłych i instytucji opiniujących; opiniowanie, na wniosek Ministra Sprawiedliwości, projektów aktów prawnych, przedsięwzięć organizacyjnych, naukowych i edukacyjnych dotyczących biegłych i instytucji opiniujących; występowanie do Ministra Sprawiedliwości z inicjatywami dotyczącymi usprawnienia funkcjonowania biegłych sądowych i instytucji opiniujących; proponowanie kandydatów na członków Państwowej

Komisji Certyfikacyjnej oraz Zespołów do Spraw Standaryzacji a także występowanie do Ministra Sprawiedliwości o przyznanie biegłemu sądowemu Odznaki za Zasługi dla Wymiaru Sprawiedliwości (art. 71).

W projekcie określono, że Minister Sprawiedliwości odwoła członka Rady w przypadku m.in. utraty zdolności do pełnienia powierzonych obowiązków na skutek choroby trwającej co najmniej 6 miesięcy; niewypełniania lub nienależytego wypełniania obowiązków czy też nieusprawiedliwionej nieobecności na 4 kolejnych posiedzeniach Rady (art. 73 ust. 4).

Członkowie Rady będą wybierali spośród siebie Przewodniczącego Rady Biegłych (art. 73 ust. 6), który będzie kierował pracami Rady (art. 74 ust. 1). Rada będzie podejmowała uchwały bezwzględną większością głosów w obecności co najmniej połowy liczby członków Rady, a szczegółowy tryb jej działania oraz wyboru Przewodniczącego Rady Biegłych określi regulamin ustanowiony przez Radę (art. 74 ust. 1, 4–5). Udział w pracach Rady jest nieodpłatny (art. 74 ust. 6).

Obsługę administracyjną prac Rady zapewni Minister Sprawiedliwości (art. 74 ust. 8).

Przewodniczący Rady Biegłych będzie zobowiązany do przekazywania Ministrowi Sprawiedliwości, w terminie do dnia 31 stycznia każdego roku sprawozdania z działalności Rady za rok poprzedni oraz planu pracy Rady na dany rok kalendarzowy (art. 75).

Rozdział 8 – Przetwarzanie danych osobowych (art. 76–79)

Projektowany art. 77 stanowi, że przepisy art. 15 ust. 1 i 3, art. 18 i art. 19 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), stosuje się w zakresie, w jakim nie naruszają obowiązku zachowania przez biegłego sądowego tajemnicy zawodowej.

Należy wskazać, że zachowanie tajemnicy zawodowej przez biegłego sądowego stanowi jedną z zasad wykonywania czynności biegłego sądowego. Zgodnie z projektowanym art. 64 ustawy biegły sądowy:

- 1) wykonuje czynności biegłego sądowego bezstronnie i z najwyższą starannością;
- 2) doskonalą kwalifikacje w zakresie swojej specjalności;
- 3) zna obowiązujące przepisy prawa dotyczące statusu biegłego sądowego, jego praw i obowiązków w postępowaniu sądowym i przygotowawczym, aspekty etyczne sprawowania funkcji oraz zasady przeprowadzania dowodu z opinii biegłego i wymogi formalne opinii;

4) zachowuje w tajemnicy fakty i okoliczności, z którymi zapoznał się w związku z wydawaną opinią oraz zapewnia ochronę poufności, integralności i dostępności akt, dokumentów udostępnionych i pozyskanych na potrzeby sporządzenia opinii.

Z uwagi na powyższe, wprowadzenie regulacji, zgodnie z którą wymienione tam przepisy RODO (art. 15 ust. 1 i 3, art. 18, art. 19), stosuje się w zakresie, w jakim nie naruszają obowiązku zachowania przez biegłego sądowego tajemnicy, o której mowa w art. 64 ust. 1 pkt 4, jest niezbędne dla ochrony tajemnicy zawodowej.

Art. 76 ust. 2 projektu ustawy przewiduje, iż w przypadku danych osobowych pozyskanych przez biegłego sądowego w związku z wydawaną opinią, nie będzie miał zastosowania przepis art. 21 ust. 1 wyżej wymienionego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r.

Ponadto proponuje się wprowadzenie przepisu (art. 77 projektu), zgodnie z którym obowiązek zachowania tajemnicy, o której mowa w art. 64 ust. 1 pkt 4 projektu ustawy, nie ustaje w przypadku, gdy z żądaniem ujawnienia informacji uzyskanych w związku z wydawaniem opinii występuje Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych. Nie oznacza to, że dane osobowe gromadzone przez biegłego sądowego nie będą ochronione. Podstawową ochronę zapewnia im bowiem tajemnica odnośnie faktów i okoliczności, z którymi biegły sądowy zapoznał się w związku z wydawaną opinią.

Projektowany art. 78 określa okres przechowywania danych osobowych zgromadzonych przez biegłego sądowego w związku z wydawaniem opinii. Projekt ustawy określa, że okres ten wynosi 5 lat od zakończenia roku kalendarzowego, w którym dane zostały zgromadzone. Po upływie tego okresu dane osobowe podlegają usunięciu. Projektowany przepis przewiduje okresy przechowywania danych osobowych, w zakresie, w jakim nie były one dotychczas uregulowane.

Rozdział 9 – Zmiany w przepisach obowiązujących (art. 80–86)

W przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego przewiduje się nowelizację art. 265 i nadanie nowego brzmienia § 2, który będzie stanowił, że do tłumaczy stosuje się odpowiednio przepisy o biegłych, a do tłumaczy języka migowego – przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20). Pracownik organów wymiaru sprawiedliwości może pełnić obowiązki tłumacza bez składania przyrzeczenia, lecz z powołaniem się na ślubowanie służbowe.

Projekt ustawy o biegłych sądowych ma bowiem na celu uregulowanie wyłącznie sytuacji biegłych sądowych, do której to kategorii, w ocenie projektodawcy, nie zaliczają się tłumacze języka migowego. Projektodawca czyniąc refleksję nad koniecznością odrębnego unormowania zagadnień dotyczących biegłych sądowych, uznał za zasadne unormowanie instytucji tłumacza języka migowego oraz sposobu korzystania z tłumaczy języka migowego (jak również osób mających odpowiednią wiedzę w zakresie komunikacji wspomagającej i alternatywnej) na potrzeby procesowe poprzez odwołanie się do regulacji wprowadzonych w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się.

W przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego dodano także art. 278 § 1. W myśl regulacji projektu regulą będzie powoływanie przez organy prowadzące postępowanie jako biegłych – biegłych sądowych i instytucji opiniujących. W wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych wpisanych do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących w celu zasięgnięcia ich opinii, a gdy powołanie biegłego wpisanego do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących jest niemożliwe lub utrudnione, także osobę fizyczną, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie. W art. 290 § 1 i § 1¹ zawarto analogiczne regulacje w zakresie opinii instytucji naukowej lub specjalistycznej (art. 80 pkt 4 i 9).

Projektowana zmiana zdania pierwszego w art. 282 w § 12 (art. 80 pkt 6 projektu) ma na celu doprecyzowanie, iż od biegłego wpisanego w Krajowym Rejestrze Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących nie odbiera się przyrzeczenia. Przewiduje się także (art. 80 pkt 7 projektu) możliwość przedstawienia akt sprawy lub ich kopii biegłemu wpisanemu w Krajowym Rejestrze Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących za pośrednictwem portalu informacyjnego (zmiana art. 284 § 2 Kodeksu postępowania cywilnego).

W przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego określono minimalne wymagania co do treści opinii biegłego (art. 80 pkt 8), zaś szczegółową regulację w tym zakresie zawarto w art. 66 projektu ustawy. Analogiczną regulację zawarto w art. 80 pkt 9 projektu odnośnie treści opinii instytucji naukowej lub specjalistycznej.

Wprowadzono ponadto wyrażenie „instytucja naukowa i specjalistyczna”, doprowadzając do zsynchronizowania w tym zakresie procedury karnej i cywilnej (art. 80 pkt 9 i 10).

Jednocześnie zarówno w przepisach ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (art. 80 pkt 9, dot. art. 291 k.p.c.), jak i przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r.

– Kodeks postępowania karnego (art. 82 pkt 3, dot. art. 193 k.p.k.) przewidziano regulacje dotyczące wynagrodzenia instytucji naukowej lub specjalistycznej za wykonaną pracę i za stawiennictwo swoich przedstawicieli, w tym przewidziano odrębną regulację dotyczącą państwowej jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości, o której mowa w art. 66 ust. 1 ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 534, z późn. zm.), w zakresie w jakim wydaje opinie na zlecenie sądów i prokuratur. Potrzeba wprowadzenia ww. regulacji związana była z wystąpieniem pokontrolnym Najwyższej Izby Kontroli z dnia 10 października 2022 roku dotyczącego kontroli: „I/22/001/KST Funkcjonowanie wybranych jednostek sektora finansów publicznych wykonujących zadania analityczne, doradcze, eksperckie i badawcze” w zakresie potrzeby wprowadzenia i stosowania zasad obciążania organów uprawnionych wynagrodzeniem za sporządzenie opinii oraz zasad ewidencji należności i przychodów z tego tytułu.

W przepisach ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) projektowana jest zmiana upoważnienia ustawowego zawartego w art. 28a poprzez usunięcie z treści ww. upoważnienia zapisu „trybu powoływania biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu”. Tryb ustanawiania biegłych sądowych, w tym biegłych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu, po wejściu w życie ustawy o biegłych sądowych, będzie regulowany przepisami tej nowej ustawy. Projekt w art. 82 przewiduje m.in. nadanie nowego brzmienia art. 72 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego – poprzez określenie, że oskarżony ma prawo do korzystania z bezpłatnej pomocy tłumacza, jeżeli nie włada w wystarczającym stopniu językiem polskim, a w sytuacji gdy oskarżony jest osobą, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się – tłumacza języka migowego (art. 82 pkt 1).

W przepisie art. 185e § 4 k.p.k. projektodawca proponuje również zastąpienie określenia „biegły mający odpowiednią wiedzę w zakresie komunikacji wspomagającej i alternatywnej”, określeniem „osoba mająca odpowiednią wiedzę w zakresie komunikacji wspomagającej i alternatywnej” (art. 82 pkt 2).

Ponadto w art. 204 k.p.k. (art. 82 pkt 8) projekt zakłada zmianę brzmienia ww. przepisu poprzez określenie, że do tłumacza stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące biegłych, a do tłumaczy języka migowego – przepisy ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się.

Projekt ustawy o biegłych sądowych bowiem ma na celu uregulowanie wyłącznie sytuacji biegłych sądowych, do której to kategorii, w ocenie projektodawcy, nie zaliczają się tłumacze języka migowego. Projektodawca czyniąc refleksję nad koniecznością odrębnego unormowania zagadnień dotyczących biegłych sądowych, uznał za zasadne unormowanie instytucji tłumacza języka migowego oraz sposobu korzystania z tłumaczy języka migowego (jak również osób mających odpowiednią wiedzę w zakresie komunikacji wspomagającej i alternatywnej) na potrzeby procesowe poprzez odwołanie się do regulacji wprowadzonych w ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się.

W przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego dokonano zmiany brzmienia art. 195. W myśl regulacji projektu regułą będzie powoływanie przez organy prowadzące postępowanie jako biegłych – biegłych sądowych i instytucji opiniujących. W przypadkach, gdy powołanie biegłego sądowego jest niemożliwe lub utrudnione, do wykonywania czynności biegłego jest obowiązana także osoba fizyczna, o której wiadomo, że ma odpowiednią wiedzę w danej dziedzinie. Regulację tę odpowiednio stosować się będzie do instytucji naukowej lub specjalistycznej niewpisanej do Krajowego Rejestru Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących.

Celem projektowanej zmiany art. 198 § 1 k.p.k. i uchylecia art. 198 § 1a k.p.k. jest zasadniczo powrót do reguł udostępniania biegłym akt sprawy, jakie obowiązywały przed nowelizacją Kodeksu postępowania karnego, która weszła w życie z dniem 5 października 2019 r. Przepis w proponowanym brzmieniu nadal pozostawia organowi procesowemu pełne panowanie nad zakresem przekazanych biegłemu dokumentów z akt sprawy. Akta (poszczególne dokumenty, ich odpisy lub ich wersje elektroniczne) mają być przekazywane biegłym „w miarę potrzeby” oraz „w zakresie niezbędnym do wydania opinii” (art. 82 pkt 6).

W przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego zrezygnowano z określenia wymagania co do treści opinii biegłego (art. 82 pkt 7), zaś szczegółową regulację w tym zakresie zawarto w art. 66 projektu ustawy.

Zmiana proponowana w art. 318 k.p.k. polega na wprowadzeniu obowiązku poinformowania podejrzanego i jego obrońcy oraz pokrzywdzonego i jego pełnomocnika o przedłożeniu opinii. W dotychczasowym brzmieniu przepis ten nakazywał doręczenie tym osobom postanowienia o dopuszczeniu dowodu i zezwolenie na wzięcie udziału w przesłuchaniu biegłych. Wskazane podmioty otrzymywały zatem informacje, że dowód z opinii biegłego został wywołany, natomiast nie otrzymywały informacji o przedłożeniu opinii biegłego / biegłych do akt sprawy, co istotnie utrudniało zapoznanie się z tą opinią (art. 82 pkt 9).

Projektodawca na nowo określił też zasady ustalania wynagrodzenia biegłych i instytucji naukowych oraz specjalistycznych za wydane opinie w postępowaniu karnym, w szczególności określił, że biegłemu przysługiwać będzie wynagrodzenie za wykonaną pracę oraz zwrot poniesionych przez niego wydatków niezbędnych dla wydania opinii. Wysokość wynagrodzenia ustala się uwzględniając wymagane kwalifikacje, potrzebny do wydania opinii czas i nakład pracy, a wysokość wydatków ustala się na podstawie rachunków lub faktur albo kopii tych dokumentów, a jeżeli udokumentowanie poniesionych przez biegłego wydatków nie jest możliwe za pomocą rachunków lub faktur albo kopii tych dokumentów, biegły składa pisemne oświadczenie o poniesieniu wydatku, zawierające w szczególności wysokość wydatku, sposób jego wyliczenia, oraz przyczynę braku możliwości jego udokumentowania. Z uwagi na wątpliwości i rozbieżności obserwowane w dotychczasowej praktyce, określono również jakie należności obejmuje wynagrodzenie biegłego oraz wydatki niezbędne dla wydania opinii. W szczególności dookreślono, że wynagrodzenie to obejmuje nie tylko należności za opracowanie opinii wraz z uzasadnieniem, ale również za opracowanie opinii uzupełniającej wraz z uzasadnieniem z wyłączeniem przypadków, gdy organ prowadzący postępowanie zwrócił się o uzupełnienie wcześniejszej opinii z uwagi na jej niejasność, niepełność lub wewnętrzną sprzeczność. Poniesione przez biegłego wydatki niezbędne dla wydania opinii obejmują m.in. wydatki materiałowe; koszty amortyzacji aparatury badawczej i koszty utrzymania infrastruktury; koszty odczynników, zakupu jednorazowej aparatury badawczej, która służy do przeprowadzenia badań niezbędnych do sporządzenia tej opinii czy koszty dojazdu na miejsce czynności.

Wynagrodzenie biegłego obliczane będzie według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę i specjalność, w której opiniują.

W projektowanych zmianach w Kodeksie postępowania karnego przewidziano, że wynagrodzenie biegłego będącego podatnikiem obowiązany do rozliczenia podatku od towarów i usług, oraz zwrot poniesionych przez niego wydatków niezbędnych dla wydania opinii, będzie podwyższane o kwotę podatku od towarów i usług, określoną zgodnie ze stawką tego podatku obowiązującą w dniu orzekania o tych należnościach (art. 618f § 7).

W art. 618f § 10 nałożono ponadto na biegłego obowiązek zwrotu wypłaconej mu kwoty, w zakresie w jakim przewyższa ona kwotę ostatecznie przyznanego mu wynagrodzenia i zwrotu wydatków niezbędnych dla wydania opinii, a w wypadkach gdy opinia jest fałszywa, nierzetelna; została wydana lub złożona ze znacznym nieusprawiedliwionym opóźnieniem lub

nie odpowiada treści zlecenia, biegły ma obowiązek zwrotu całej wypłaconej mu kwoty, jeżeli wynagrodzenie mu nie przysługuje albo od przyznania wynagrodzenia odstąpiono.

Jednocześnie w projektowanym art. 618f § 11 zawarto upoważnienie do określenia przez Ministra Sprawiedliwości, w drodze rozporządzenia, stawek wynagrodzenia biegłych oraz instytucji naukowych lub specjalistycznych za godzinę pracy oraz taryfy zryczałtowane.

W projekcie zawarto również zmianę art. 618fa k.p.k. poprzez rozszerzenie możliwości wypłaty biegłemu przed sporządzeniem opinii, określonej kwoty pieniężnej na poczet wynagrodzenia, ale również zwrotu wydatków niezbędnych dla wydania opinii, co umożliwi pokrycie tych kosztów, których pokrycie jest niezbędne do przygotowania ekspertyzy (art. 82 pkt 11).

W projekcie przewidziano również zmiany w zakresie zasad wynagradzania biegłego w razie nieskorzystania z jego usług przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze. Dla uniknięcia problemów związanych z wypłacaniem należności za opracowane opinie, projekt nakłada na biegłych oraz instytucje naukowe i specjalistyczne obowiązek zgłoszenia żądania jej przyznania w terminie zawitym 7 dni od dnia zakończenia czynności z udziałem osoby uprawnionej do tych należności, a w przypadku osoby, o której mowa w art. 618d – z udziałem świadka, któremu ona towarzyszyła (art. 618k § 2).

Jednocześnie określono, że sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze zatwierdza rachunek, fakturę albo kopię tych dokumentów i wydaje postanowienie o przyznaniu należności nie później niż w terminie 30 dni od dnia wpłynięcia wniosku. W przypadku zmiany postanowienia Przewodniczący zarządzi w terminie 30 dni po uprawomocnieniu się postanowienia odpowiednio wypłatę biegłemu dalszej kwoty wynagrodzenia lub zwrot przez biegłego wypłaconej mu kwoty ponad należne wynagrodzenie. Przyznana biegłemu należność będzie wypłacana nie później niż w terminie 30 dni od wydania postanowienia o przyznaniu należności lub zarządzenia o wypłacie jej dalszej kwoty. Przewidziano również, że w przypadku niewypłacenia należności w terminie określonym w § 4, biegłemu przysługuje prawo do otrzymania odsetek ustawowych za opóźnienie, naliczanych za każdy dzień opóźnienia.

W przepisach ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny w ocenie projektodawcy konieczne jest uchylenie w art 233 § 4a k.k. W przepisie tym uregulowano przestępstwo polegające na nieumyślnym przedstawieniu przez biegłego, rzeczoznawcę lub tłumacza fałszywej opinii, ekspertyzy lub tłumaczenia mającego służyć za dowód w postępowaniu sądowym lub innym postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy, narażając w ten sposób

na istotną szkodę interes publiczny. Uzasadnieniem dla kryminalizacji takich nieumyślnych zachowań, podawanym na etapie prac legislacyjnych, była potrzeba przeciwdziałania praktyce przedstawiania „opinii nierzetelnych”, w tym przez „prywatnych biegłych” (art. 83).

Mając na celu uregulowanie wyłącznie sytuacji biegłych sądowych i koniecznością odrębnego unormowania sposobu korzystania z tłumaczy języka migowego w przepisach ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych nadano nowe brzmienie art. 5 § 2 poprzez określenie, że osoba niewładająca w wystarczającym stopniu językiem polskim ma prawo do występowania przed sądem w znanym przez nią języku i bezpłatnego korzystania z pomocy tłumacza, a w sytuacji gdy jest osobą, o której mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się – do obsługi w kontaktach z sądem w trybie ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się. Jednocześnie w związku z uregulowaniem instytucji biegłego sądowego oraz instytucji opiniujących niniejszym projektem ustawy konieczne było również dokonanie zmiany brzmienia art. 157 (art. 84 pkt 2).

W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1228, z późn. zm.) – analogicznie jak w postępowaniu karnym – na nowo określono zasady ustalania wynagrodzenia biegłych i instytucji naukowych oraz specjalistycznych za wydane opinie (art. 85).

Celem podniesienia zainteresowania ekspertów pełnieniem funkcji biegłego sądowego oraz zapewnienia organom procesowym szerszej możliwości korzystania w zakresie opiniowania z uczelni publicznych prowadzących kształcenie w zakresie szeroko pojętych nauk medycznych w projekcie przewidziano również zmiany w ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w tym:

- w art. 11 ust. 4 poprzez określenie wśród zadań uczelni publicznych prowadzących kształcenie w zakresie nauk medycznych lub nauk o zdrowiu albo w zakresie nauk weterynaryjnych – sporządzania opinii sądowo-lekarskich dla organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze;
- w art. 127 ust. 3 – poprzez zaliczenie do rocznego wymiaru zajęć dydaktycznych czasu przeznaczonego w danym roku na przygotowanie opinii zleconych przez organ prowadzący postępowanie sądowe lub przygotowawcze;
- w art. 265 ust. 7 – poprzez objęcie ewaluacją opinii sporządzane w charakterze biegłego sądowego na zlecenie organów prowadzących postępowanie sądowe lub przygotowawcze (art. 86 pkt 1, 2 i 3).

Rozdział 10 – Przepisy przejściowe i końcowe (art. 87–104)

W przepisach dostosowujących (art. 87) powołuje się Państwową Komisję Certyfikacyjną Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących. Powołuje się także – działającą przy Ministrze Sprawiedliwości – Radę Biegłych, pełniącą funkcję opiniodawczo-doradczą dla Ministra Sprawiedliwości. Ponadto tworzy się, Krajowy Rejestr Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących obejmujący biegłych sądowych i instytucje opiniujące, który zapewni dostęp do informacji o biegłych sądowych i instytucjach opiniujących wpisanych do Rejestru uprawnionych do wydawania opinii na zlecenie organów procesowych.

W projekcie ustawy (art. 88) określony został termin w którym stowarzyszenia, izby i organizacje zrzeszające osoby reprezentujące dziedziny lub specjalności, w których ustanawia się biegłych sądowych będą zgłaszały Ministrowi Sprawiedliwości kandydatów na członków Rady Biegłych. Wskazany termin to 21 dni od dnia wejścia w życie przedmiotowego przepisu. Natomiast w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie projektowanego art. 88, Minister Sprawiedliwości powoła Radę Biegłych pierwszej kadencji (w projekcie ustawy przewiduje się wejście w życie m.in. art. 88 z dniem 1 sierpnia 2026 r.).

Zakłada się ponadto, że pierwsza kadencja Rady Biegłych rozpoczyna się z dniem powołania, a do zadań Rady Biegłych pierwszej kadencji od dnia powołania do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy będzie należało proponowanie kandydatów na członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

Projektowany art. 89 ustawy stanowi, iż w terminie 45 dni od dnia wejścia w życie tego przepisu podmioty, o których mowa w art. 9 ust. 3 projektu ustawy (czyli: prezesi sądów apelacyjnych, Prokurator Generalny, Naczelna Rada Adwokacka, Krajowa Izba Radców Prawnych, stowarzyszenia, izby i organizacje zawodowe wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem z dziedziny lub specjalności, w których opiniują biegli sądowi i instytucje opiniujące, Rada Biegłych), zgłaszają Ministrowi Sprawiedliwości kandydatów na członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

Z kolei Minister Sprawiedliwości w terminie 60 dni od dnia wejścia w życie projektowanego art. 89 ust. 2 powoła członków Państwowej Komisji Certyfikacyjnej Biegłych Sądowych i Instytucji Opiniujących pierwszej kadencji. Do zadań Państwowej Komisji Certyfikacyjnej pierwszej kadencji od dnia powołania do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy będzie należał wybór ze swego grona Przewodniczącego Państwowej Komisji Certyfikacyjnej, Zastępcy Przewodniczącego oraz trzech członków Prezydium Komisji (art. 89 ust. 3).

Projekt ustawy przewiduje także (art. 90) powołanie przez Ministra Sprawiedliwości Pełnomocnika do spraw organizacji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej.

Powołany Pełnomocnik będzie wykonywał zadania w zakresie tworzenia i organizacji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej i będzie mógł wydawać w tym celu zarządzenia. Pełnomocnik będzie wykonywał przypisane mu zadania przy pomocy urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości.

Zadaniem Pełnomocnika do spraw organizacji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej będzie zorganizowanie warunków funkcjonowania Państwowej Komisji Certyfikacyjnej oraz podjęcie innych czynności niezbędnych do rozpoczęcia działalności przez Przewodniczącego i Państwową Komisję Certyfikacyjną.

Zgodne z projektowaną ustawą, Pełnomocnik do spraw organizacji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej zakończy swoją działalność z dniem poprzedzającym dzień wejścia w życie niniejszej ustawy. Projekt ustawy przewiduje, że nadzór nad działalnością Pełnomocnika do spraw organizacji Państwowej Komisji Certyfikacyjnej będzie sprawował Minister Sprawiedliwości.

W przepisach przejściowych projektu ustawy (art. 91) uregulowano sytuację osób, które na podstawie dotychczasowych przepisów uzyskały uprawnienia biegłych sądowych. Wskazano, iż w stosunku do takich osób stosowane będą przepisy dotychczasowe, nie dłużej jednak niż do końca okresu, na który zostali ustanowieni. Do zasad wykonywania czynności biegłego oraz zasad przyznawania wynagrodzenia oraz innych należności wobec biegłego powołanego w celu wydania opinii przez sąd lub organ prowadzący postępowanie przygotowawcze do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosowanie znajdują przepisy dotychczasowe. Prezesi sądów okręgowych prowadzą dotychczasowe listy biegłych sądowych do dnia 31 grudnia 2031 r. Do biegłego wpisanego na listę biegłych sądowych stosuje się art. 282 § 1² Kodeksu postępowania cywilnego. Postępowania administracyjne w przedmiocie ustanawiania biegłych sądowych wszczęte i niezakończone ostateczną decyzją administracyjną przed dniem wejścia w życie podlegać będą umorzeniu (art. 92).

Okres ustanowienia biegłego sądowego upływający z końcem 2026 r. ulega przedłużeniu do końca czerwca 2027 r. (art. 93).

Zgodnie z projektowanym art. 26 ustawy, kandydat na biegłego sądowego jest zobowiązany do ukończenia szkolenia w formie zajęć o charakterze teoretycznym, trwających co najmniej 15 godzin z zakresu przepisów dotyczących statusu biegłego sądowego, jego praw i obowiązków

w postępowaniu sądowym i przygotowawczym, aspektów etycznych sprawowania funkcji oraz zasad przeprowadzania dowodu z opinii biegłego i wymogów formalnych opinii, co jest czasem niezbędnym a jednocześnie wystarczającym do przekazania informacji objętych programem szkolenia. W projektowanej ustawie wskazano także (art. 26 ust. 3), że Minister Sprawiedliwości określa program szkolenia i zamieszcza go w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Sprawiedliwości. W związku z powyższym w projektowanym art. 94 ustawy określono, że pierwszy program szkolenia, o którym mowa w art. 26 ust. 3 ustawy, ogłasza się w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Sprawiedliwości w terminie 30 dni od dnia wejścia w życie tego przepisu.

Projektowany przepis przejściowy (art. 95) określa, czy i w jakim zakresie utrzymuje się czasowo w mocy przepisy wykonawcze wydane na podstawie dotychczasowych przepisów upoważniających. W przedmiotowym przepisie wskazano, iż dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 28a ustawy zmienianej w art. 81, art. 618f § 11 ustawy zmienianej w art. 82 oraz art. 89 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 85 tracą moc z dniem wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 28a ustawy zmienianej w art. 81, art. 618f § 11 ustawy zmienianej w art. 82 oraz art. 89 ust. 5 ustawy zmienianej w art. 85 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie później niż przez okres 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Projektowane przepisy przejściowe (art. 96–102) określają maksymalne limity wydatków z budżetu państwa będących skutkiem wejścia w życie niniejszej ustawy. Określają kwoty wydatków z podziałem na poszczególne lata budżetowe oraz budżet państwa ze wskazaniem mechanizmu korygującego określony w art. 50 ust. 4 ustawy o finansach publicznych.

Przewiduje się, że w przypadku przekroczenia lub zagrożenia przekroczeniem przyjętego na dany rok budżetowy maksymalnego limitu wydatków określonego w projekcie, stosuje się mechanizm korygujący polegający na ograniczeniu kosztów związanych z realizacją zadań wynikających z ustawy, wskazując organ właściwy do wdrożenia wskazanego mechanizmu korygującego.

Projekt ustawy określa organy właściwe do monitorowania wykorzystania limitu wydatków.

Zakłada się, że projektowana ustawa wejdzie w życie z dniem 1 stycznia 2027 r. z wyjątkiem:

- 1) art. 55–63, które wchodzi w życie z dniem 1 kwietnia 2027 r.;
- 2) art. 88–90, które wchodzi w życie z dniem 1 października 2026 r.

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowane przepisy zostały przeanalizowane pod kątem wpływu na małe i średnie przedsiębiorstwa. Przyjęte w projekcie rozwiązania nie będą miały wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców, stosownie do przepisu art. 66 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2025 r. poz. 1480, z późn. zm.).

Projekt nie będzie mieć wpływu na sytuację ekonomiczną i społeczną rodziny, osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

Rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy nie stwarzają zagrożeń korupcyjnych.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu ograniczenie biurokracji ani mogących spowodować jej wzrost.

Projektowana regulacja nie będzie wymagała notyfikacji Komisji Europejskiej w trybie ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 468, z późn. zm.).

Projekt nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039, z późn. zm.) i nie podlega notyfikacji w trybie przewidzianym w tym rozporządzeniu.

Projekt nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt ustawy, zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677, z późn. zm.) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.), został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji.

W celu spełnienia wymogu, o którym mowa w § 42 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt został skierowany do Koordynatora OSR.

Jednocześnie należy wskazać, że nie ma możliwości podjęcia alternatywnych w stosunku do projektowanej środków umożliwiających osiągnięcie zamierzonego celu.